

YEDITEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

**TRADITIONAL YIXING ZISHA CERAMICS AND THEIR
EFFECTS ON CURRENT CERAMIC ARTS**

AYNUR GÜVEN

Istanbul - 2024

YEDİTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

TRADITIONAL YIXING ZISHA CERAMICS AND THEIR EFFECTS ON
CURRENT CERAMIC ARTS

By

AYNUR GÜVEN

In Partial Fulfillment
of the Requirements for the Degree of
Master of Arts

in

Department of Plastic Arts and Painting

Supervisor

DR. HAKAN ÖZER

Jurors

Doç. Dr. Burcu Ayan Ergen

Dr. Elif Çelebi

Istanbul - 2024

ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin kendi çalışmam olduğunu ve bu tezde yer alan tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde toplandığını ve sunulduğunu beyan ederim. Bu kuralların gerektirdiği şekilde tüm materyal ve sonuçları tam olarak atıfta bulundum ve referans gösterdim. Tezde kullanılan materyallerin telif hakkı gerektirmesi halinde gerekli izinler alınmış olup, bu tez çalışması herhangi bir intihal içermemektedir.

Bu tezin daha önce başka bir kişi tarafından yazılmış ya da yayımlanmış hiçbir materyali ya da metnini gerekli bilgilendirmenin yapıldığı durumlar dışında hiçbir bölümünü bu üniversitede ya da başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Bu durumların aksi halinde ortaya çıkabilecek her türlü yasal sorumluluğu kabul ediyorum.

Aynur Güven

ÖZET

GELENEKSEL YIXING ZİSHA SERAMİKLERİ VE GÜNÜMÜZ SERAMİK SANATINA ETKİLERİ

Geleneksel Yixing Zisha seramikleri, Çin' in Jiangsu Eyaletinde, Taihu gölünün kıyısında bulunan Yixing bölgesinden çıkan, pekişmiş çini (stoneware) özelliklerine sahip özel bir kilden üretilir. Bu kil, yoğun gözenekli yapısı sayesinde çayın aroması ve rengini çok iyi şekilde korur ve bu özellikleriyle dünyada en iyi çaydanlık malzemesi olarak kabul görmüştür. Çinli alimlerin heykel çalışmalarının da bulunmasına rağmen, çoğunlukla çaydanlık ve çay takımları üretilmiştir. Bu seramikler mor, kırmızı, yeşil, mavi gibi çeşitli renkleri olan, Jiangsu bölgesindeki madenlerden çıkan, benzersiz özelliklere sahip olan, Zisha (mor kum) kilinden elde edilirler.

17. yüzyılda ihracatın başlamasıyla, önce Çin çayı, sonrasında ise Yixing Zisha çaydanlıklarının Avrupa'ya ve sonrasında Amerika' ya ulaşmasıyla, modern seramik ustaları, tasarımcıları ve sanatçıları bu çaydanlıklara yoğun ilgi göstermişlerdir. Bu ürünler bazı ustalar tarafından taklit edilmiş, bazı sanatçı ve tasarımcılara da esin kaynağı olmuşlardır.

Bu çalışmada, Yixing Zisha seramiklerinin tarihi, üretim teknikleri ve önemli ustaların çalışmaları detaylı bir şekilde incelenmiş, çağdaş seramik tasarımı, üretimi ve sanatı üzerindeki etkileri sanatçı ve ustaların çalışmaları analiz edilerek gözlemlenmiş ve Yixing Zisha seramik geleneğinin gelecekteki potansiyeli üzerine öngörülerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yixing, Zisha, Kil, Seramik, Çaydanlık

ABSTRACT

TRADITIONAL YIXING ZISHA CERAMICS AND THEIR EFFECTS ON CURRENT CERAMIC ARTS

Traditional Yixing Zisha ceramics, originating from the Yixing region, on the shores of Lake Taihu in China's Province, have the characteristics of stoneware, and have been considered as the best teapot material in the World, due to their densely porous structure and their ability to preserve the aroma and the color of the tea leaves very well. Although some sculptures, vases, bottles were produced by Chinese masters and scholars, mostly, teapots and tea sets were produced. These ceramics are made by Zisha (purple sand) clay, which has unique properties. This clay comes from mines in the Jiangsu region, with various colors such as; purple, red, green and blue.

With the start of exports in 17th century, Chinese tea and Yixing Zisha teapots reached Europe and later America. Modern ceramic masters, designers and artists showed great interest in this unique traditional teapots. These products were imitated by some masters, and inspired some artists and designers.

In this study, the history of Yixing Zisha ceramics, production techniques, and the works of important masters, were examined in detail. Their effects on contemporary ceramic art and design was observed by analyzing the works of artists and masters and predictions were made about the future potential of the Yixing Zisha ceramic tradition.

Key words: Yixing, Zisha, clay, teapot

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmış olan: “ Geleneksel Yixing Zisha Seramikleri ve Günümüz Seramik Sanatına Etkileri “ adlı çalışmada, geleneksel Yixing Zisha çaydanlıklarının neden dünyada en iyi çaydanlık malzemesi olarak kabul gördüğü, çaydanlık dışında hangi objelerin Zisha kilinden üretildiği, bu seramik geleneğinin nasıl başladığı, Yixing Zisha çaydanlıklarının ne zaman ve nasıl dünyaya yayıldığı ve bu kadim seramik geleneğinin, Çin’ de ve dünyada çağdaş seramik tasarımı ve sanatını nasıl etkilediği sorularına yanıtlar aranmıştır.

Konu ile ilgili bilgiler, yabancı yayın, dergi, makaleler ve internet üzerinde yapılan kapsamlı bir araştırma sonucu elde edilmiştir. Yixing Zisha seramikleri ile ilgili Türkçe kaynakların yok denecek kadar az olması, yabancı dillerden çeviriyi gerekli kılmıştır.

Tezim süresince desteği ve emeğini esirgemeyen Danışmanım Dr. Hakan ÖZER’e, Her zaman yanımda olan biricik aileme, değerli dostum Esra Güçlüer’ e ve babam Erhan İnanc’ a teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYANNAMESİ.....	i
ÖZET	iii
ANAHTAR KELİMELEER:	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
RESİMLER DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM: YİXİNG ZİSHA SERAMİKLERİ.....	2
1.1. Yixing Zisha Seramiklerinin Tanımı ve Özellikleri.....	2
1.2.Tarihsel Gelişimi.....	7
1.3. Tanınmış Yixing Zisha Ustaları ve tarzları	14
1.4. Zisha Kilinin Özellikleri ve Kullanım Alanları	18
2.BÖLÜM: YİXİNG ZİSHA SERAMİK GELENEĞİNİN EVRİMİ VE GÜNÜMÜZ SERAMİK SANATI VE TASARIMINA ETKİLERİ.....	20
2.1. Çin’ de Çağdaş seramik tasarımının gelişimi.....	20
2.2. Yixing Zisha Seramik Geleneğinin Çin’ deki Modern Seramik Tasarımına Etkileri	24
2.2.1. Tasarıma dair etkiler	24
2.2.2. Materyale Dair Etkiler	25
2.2.3. Pişirme Tekniklerine Dair Etkiler	26
2.2.4. Fonksiyonellik	27
2.2.5. Kültürel ve Tarihsel Etkiler.....	28
2.2.6. Uluslararası Etkileşim.....	30
2.3. Uluslararası Sanat Arenasında Yixing Zisha Seramiklerinin Rolü.....	30
2.3.1. Avrupa Seramik Tasarımındaki Etkiler	33
2.3.2. ABD Seramik Tasarımındaki Etkiler	42
3. BÖLÜM: ÇAĞDAŞ SANATÇI VE TASARIMCILARDA YİXİNG ZİSHA SERAMİKLERİNİN ETKİSİ VE ESER ANALİZLERİ.....	45
4. BÖLÜM: YİXİNG ZİSHA SERAMİK GELENEĞİNİN GELECEĞİ.....	97

4.1. Yixing Zisha Seramik Geleneğinin Gelecekteki Potansiyeli	97
4.2. Yeni Nesil Sanatçı ve Yixing Zisha Seramik Geleneğine Yaklaşımı	98
4.3. Teknolojik Gelişmelerin Yixing Zisha Seramik Sanatına Etkisi	106
SONUÇ	108
KAYNAKÇA	111

RESİMLER DİZİNİ

Görsel 1.Yixing Zisha Çaydanlığı	2
Görsel 2.Yixing Zisha Çaydanlık	3
Görsel 3. Yixing Zisha Çaydanlık, Wang Yingxian 1943.....	3
Görsel 4. Gong Chun Çaydanlık.....	15
Görsel 5. Jiang Rong ,Çaydanlık	16
Görsel 6. Shi Dabin, Çaydanlık	17
Görsel 7. Chen Mensheng Çaydanlık	17
Görsel 8. Düz Beyaz Sırlı Seramik – Ming Hanedanlığı Dönemi.....	21
Görsel 9. Yeşil Renkli Seladon – Yuan Hanedanlığı Dönemi.....	22
Görsel 10. Porselende “ Heap and Pile ” – Ming Hanedanlığı Dönemi	23
Görsel 11. Soğutma Kuleleri – Richard Notkin.....	46
Görsel 12. Kalp çaydanlık – Richard Notkin.....	46
Görsel 13. Zincirli Kalp Çaydanlık- Richard Notkin	47
Görsel 14.Hiroshima III Çaydanlık – Richard Notkin.....	48
Görsel 15. Nükleer Fıstıklar Çaydanlık – Richard Notkin	48
Görsel 16. Çiçekle Servis – Claudio Tarantino.....	50
Görsel 17. Uçan Figürler- Claudio Tarantino	51
Görsel 18. Fist Into a Wasp Nest – Jason Walker	52
Görsel 19. Ateş Kütüğü- Gayle Fichtinger	53
Görsel 20. Seremoni kasesi – Rick Hirsch	54
Görsel 21. Çaydanlık – Geo Latomirsky	55
Görsel 22. Çaydanlık – Geao Lastomirsky.....	56
Görsel 23. Antarctica – Bruce Morozko	57
Görsel 24. Dalga Formu – Bruce Morozko	58
Görsel 25. Broach – Chris Berti.....	59
Görsel 26. Cup and Stand – Marvin Sweet.....	60
Görsel 27. Arrecife – Marvin Sweet	61
Görsel 28. Blue Root – Marvin Sweet.....	61
Görsel 29. Savaş Kuşları – Phil Cornelius.....	62
Görsel 30. Cola Rola – Phil Cornelius.....	63
Görsel 31. Punk Çaydanlık – Eric van Eimeren	63

Görsel 32. Boya Kutusu ve Dolar Banknotu Çaydanlık – Richard Shaw	65
Görsel 33. Domino Kutusu Çaydanlık – Richard Shaw	65
Görsel 34. Mary Jane Çaydanlık – Richard Shaw	66
Görsel 35.Ejderha Tohumu – Karen Dahl.....	67
Görsel 36. Boya Kaplarıyla Kutu – Victor Spinski	67
Görsel 37. Yontma Çaydanlık – Victor Spinski.....	68
Görsel 38. Deri Çantada Çaydanlık – Paul Dresang.....	69
Görsel 39. Şehvetli – David Furman	70
Görsel 40. Çaydanlık – Chris Gustin.....	71
Görsel 41. Sakin ol...- Katleen Royster	72
Görsel 42.Çaydanlık – Bonnie Seeman	73
Görsel 43. Nar Çaydanlık – Bonnie Seeman	73
Görsel 44. Mücevher Otu Kase – Kim Dickey.....	74
Görsel 45. Sonbahar Seti – Kim Dickey.....	75
Görsel 46. Teapot – John Gick.....	76
Görsel 47. Çaydanlık Michael Sherrill	77
Görsel 48. Yaprak Üzerinde Kabak Çaydanlık – Anette Corcoran	78
Görsel 49. Kırmızı Omuzlu Şahin – Anette Corcoran.....	79
Görsel 50. Mars Şampiyonlarını Topluyor: Çaydanlık – John Goodheart	80
Görsel 51. Humpty Dumpty – Diana Heisters	81
Görsel 52. Sessizliğin Ardında – Mavi Söğüt Perdeleri – Red Weldon – Sandlin	82
Görsel 53, “Mavi Kuşlu Siyah Çaydanlık”- Michelle Ericson.....	83
Görsel 54. Verimli Vida çaydanlık – Susan Beiner	84
Görsel 55. Kuyruk Çaydanlık – Louis Marak.....	85
Görsel 56. Çaydanlık – Kurt Weiser	86
Görsel 57. Afyon Savaşları – Susan Thayer	87
Görsel 58. Bağcıklı Fincan – Marilyn Levine	88
Görsel 59. Römorkör Çaydanlık – Shelley Schreiber.....	89
Görsel 60. Kaide Üzerinde Çaydanlık – Bruce Cochrane	90
Görsel 61. Kapaklı Çay Kabı – Betsy Rosenmiller	91
Görsel 62. Çaydanlık – Carol Gouthro	92
Görsel 63. Teapot – Susan Botswick	93
Görsel 64. Gourd Çaydanlık – Amy Lenharth.....	93
Görsel 65. Teapot – John Gick.....	94

Görsel 66.Armut Formlu Çaydanlık – Canton Enamels.....	95
Görsel 67.Dokulu Pembe Siyah Çaydanlık – Peter Pinnel.....	95
Görsel 68. Kare Formlu Çaydanlık (Wucai).....	96

GİRİŞ

“ Geleneksel Yixing Zisha Seramikleri ve Çağdaş Seramik Sanatına Etkileri “ başlığını taşıyan bu tezin ana amacı, Yixing Zisha seramiklerinin malzeme, estetik, kültürel, teknik ve sanatsal yönden , hem Çin’ de, hem de uluslararası alandaki çağdaş seramik sanatına katkılarını incelemektir. Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Zisha seramiklerinin özellikleri, tarihsel gelişimi, Çin’ deki tanınmış Zisha ustaları, kilin özellikleri ve kullanım alanları detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

İkinci bölümde, bu seramik geleneğinin Çin’deki gelişimi, Çin’deki modern seramik sanatı ve tasarımına etkileri üzerinde durulmuş, tasarıma, materyale, pişirme tekniklerine, fonksiyonelliğe dair etkileri incelenmiştir. Ayrıca, 17. yüzyılda ihracatın başlamasıyla dünyaya açılan Yixing çaydanlıklarının Avrupa ve Amerika seramik sanatındaki etkileri üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, Amerikalı çağdaş sanatçıların, Yixing’ i ziyaretleri sonrasında oluşan “Yixing etkisi “yle yapmış oldukları çalışmalar detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Dördüncü bölümde ise, Yixing Zisha sanatının gelecekteki potansiyeli, yeni nesil sanatçıların Yixing zisha seramiklerine yaklaşımı ve Teknolojik gelişmelerin bu sanat üzerindeki olası etkileri üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmanın yöntemi, literatür taraması ve gözleme dayalı analizlerden oluşmaktadır. Yixing Zisha seramik geleneği ve modern seramik sanatı üzerine mevcut literatürün kapsamlı bir taraması yapılarak, bu alanlardaki önceki çalışmalar ve araştırmaların değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Literatür taramasında, Yixing seramik geleneğinin ve modern seramik sanatı arasındaki ilişkiyi anlamak ve araştırma konusunu bir çerçeve içine almak temel adımdır. Son olarak, elde edilen bulguların sunulması ve yorumlanması, literatür taraması sonuçlarıyla birleştirilerek, Yixing seramik geleneğinin, modern seramiklere olan etkilerinin ayrıntılı bir biçimde açıklanmasıyla gerçekleştirilmiştir.

1.BÖLÜM: YIXING ZISHA SERAMİKLERİ

1.1. Yixing Zisha Seramiklerinin Tanımı ve Özellikleri

Çin'in Yixing bölgesi sanat dünyasında, özellikle çaydanlık üretimi açısından önemli bir merkez olmuştur. Bu durum 1510'larda başlamış ve sonraki yüzyıllarda gelişimini sürdürmüştür. Bu bölgenin kilinin öne çıkan özelliği, pişirildiğinde sunmuş olduğu çeşitli renkler ve pürüzsüz yüzeyleridir. Kilin kendine has gözenekli yapısı ve renkli pişme özelliği, sanatçıları sırlama ihtiyacından uzaklaştırmış, doğal, sade estetiği ön plana çıkaran eserlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Zamanla bu çaydanlıkların üretimi artan talep doğrultusunda elle şekillendirmeden turnet üzerinde şekil vermeye ve 18. yüzyılda kalıp yöntemiyle üretime evrilmiştir (Er, 2015).

Elle üretilen parçalar, yine elle yapılan süsleme ve finiş işlemleriyle tamamlanmaktadır. Çaydanlıkların popülerliğinin artmasıyla üretimde verimliliği artırmak için kalıp yöntemi gibi yeni yöntemler benimsenmiş, çömlekçiler kesit kalıplarla üretim yapmaya ve parçaları birleştirmeye ve formları elle tamamlamaya yönelmiştir; Bu teknik bugün Yixing de hala kullanılan bir yöntemdir (Allen, 1989).

Görsel 1.Yixing Zisha Çaydanlığı

Yixing Zisha çaydanlığının çeşitli formlarının yanı sıra, renk kullanımı da oldukça dikkat çekicidir. Geleneksel kırmızı çamurun yerine mor çamurun kullanıldığı örnekler, seramik sanatında yenilikçi bir yaklaşımı temsil eder. Formlar, hem elde hem de çömlekçi çarkında şekillendirilerek üretilmekte, böylece sanatçının yeteneği ve yaratıcılığı seramik üzerinde kendini göstermektedir. Üzerlerine uygulanan dekorlar arasında krizantem çiçeği gibi motifler, çaydanlığın gövdesine kazıma veya renkli boyama teknikleriyle eklenir. Bu çiçek motifinin kışın çiçek açması ve Çin kültüründe azmi ve güçlü iradeyi temsil etmesi nedeniyle seramik çay kaplarında sıklıkla karşılaşılan bir temadır (Görsel 2).

Görsel 2.Yixing Zisha Çaydanlık

Görsel 3. Yixing Zisha Çaydanlık, Wang Yingxian 1943

Yixing çaydanlıklarının zarif ve sofistike tasarımlarına rağmen, saray halkı sadece sırlı porseleni yüksek kaliteli seramik olarak kabul ediyordu. Ancak 18. Yüzyıl sonlarına doğru, bilim adamları, Yixing ürünlerinin tasarım ve üretim süreçlerine katılmaya başlamış ve bu ürünlerin evriminde etkili olmuştur. Şairler ve yazarlar, çaydanlıkların üzerine kendi eserlerini kazıyarak , bu objelere kişisel ve kültürel bir boyut kazandırmışlardır (Harrison – Hall).

Seramik çaydanlıklara dair ilk örnek Yixing’ de görülmüş ve bu bölge, yaklaşık 5000 yıl boyunca seramik üretimine ev sahipliği yapmıştır. Günümüzde de bu geleneği sürdürmektedir. Yixing’ in seramik üretiminde kullandığı ana malzeme, bölgenin güneydoğusundaki tepelerden elde edilen doğal bir kildir. Bu özel kil Zisha veya İngilizcede “ purple clay” olarak bilinir ve sırsız kullanımıyla tanınır. Zisha kilinin kullanıldığı en bilinen ürünler den biri çaydanlıklardır. Bu kil aynı zamanda çeşitli şişe formları, vazo, sanatsal objeler ve heykellerin yapımında da tercih edilir. Zisha kilinin benzersiz özellikleri arasında yüksek plastisite, aletlere ve ele yapışmama, ancak parçalar arasında yüksek yapışma gücü ve düşük küçülme oranı yer alır. Fırınlama sonrası toplam küçülme oranı ortalama % 10 civarındadır (Liang, 1991).

Yixing seramiklerinin kökeni hakkında Çin kültüründe yer alan bir efsane, seramiğin bu bölgedeki tarihçesini zengin bir hikayeye süsler. Efsaneye göre, İmparator Wanli döneminde (1573-1619), yabancı bir keşiş köyden geçerken “ satılık onur ve servet” diye bağırır. Köylüler keşişin peşine takılıp tepedeki bir mağaraya giderler ve burada beş farklı renkte kil bulurlar. Bu efsane , Yixing seramiklerinin neolitik çağdan bu yana bilindiğini ve üretildiğini vurgular. Yixing, özellikle ilk çaydanlıkların üretim yeri olarak önemli bir yer tutar (Liang, 1991).

17. yüzyılda Avrupa’da çaydanlık tasarımlarının ortaya çıkışı, Çin ile yapılan çay ticaretiyle aynı döneme denk gelir. Çay ve çaydanlıklar, batıda büyük ilgi görür ve bu , kültürlerarası etkileşimi teşvik eder. Bu süreçte batılı desenler Çin seramiklerine, Asyalı desenler ise Avrupa seramiklerine yansır. Avrupa çaydanlık tasarımlarına en büyük etkiyi Yixing’ in tasarımları yapmıştır. İlk Yixing çaydanlığının 1600’lerde Çin’ den İngiltere’ ye ulaştığı

bilinmektedir. Bu doğal tasarımlar, İngiltere’ de bir çok seramik ustasını etkilemiş, aralarında Josiah Wedgewood’ un da bulunduğu pek çok isim bu alanda yenilikler yapmıştır.

Yixing ürünlerinin pazarı başlangıçta orta sınıf iken, çay içme alışkanlığı Batı’ya yayıldıkça yurtdışı müşterileri de artmıştır. Jingdezhen’de çömlekçilerin anonim olarak seri üretim yaptığı porselenlerin aksine, Yixing’deki ustalar genellikle yaratımlarını imzalar ve bir alim veya bir sanatçı tarafından bir yazıt eklenirdi. Zengin kil yataklarının Yixing bölgesinde olması, burada üretilen seramiklerin çeşitliliğini ve renk skalasını etkilemiştir. Bu bölgede, doğal olarak farklı renklerde kil bulunmaktadır, mor kum (zisha) en meşhurdur, ancak bej, kırmızı, mavi-yeşil gibi diğer renkte killer de mevcuttur. Ayrıca, modern zamanlarda, koyu yeşil ve siyah renkler, kobalt oksit veya mangan dioksit gibi renkli oksitler eklenerek üretilebilmektedir. Bartholomew (1977) tarafından belirtildiği üzere, her iki seramik merkezinin konumu, kullanılan hammaddeleri ve dolayısıyla seramiklerin özelliklerini doğrudan etkilemiştir. Renkli Yixing kilinin demir oranı oldukça yüksektir, yaklaşık %9 civarındadır, buna karşılık Jindezhen porselenindeki demir oranı % 1’ den azdır. Suda kolayca yumuşamadığı için Jingdezhen porselen kili çömlekçi tezgahında şekil vermeye uygun değildir. Sonuç olarak, Yixing geleneği, elle şekillendirme, birleştirme veya çoklu kalıplardan çıkan parçaların birbirine birleştirilmesi üzerine kuruludur. Çarklar, kil deri sertliğindeyken biçimlendirme işlemleri için kullanılmıştır.

1994 yılında No.1 Yixing Fabrikası önünde kurulan bir satıcı tezgahı, bambu, ahşap ve metal gibi geleneksel malzemelerin yanısıra modern plastik araçların da Yixing çay ürünlerinin yapımında ve süslemesinde kullanıldığını ortaya koymuştur. Bu tezgah, şekillendirme işlemleri için düz spatulalar ve çaydanlıkların ağız çaplarını ölçmek için kullanılan yumurta biçiminde ahşap bloklar gibi bir dizi aracı sergilemiştir. Fabrikanın dışında, çeşitli kazıma araçlarının satıldığı sokak tezgahları, deri gibi sert yüzeylere süslemeler yapmak için gerekli aletleri de bulmak mümkündür. Yixing ürünlerinin pişirimi, yerel tepelerin yamaçlarına kurulan, birbirine bağlı küçük odalardan oluşan ve 40 metre uzunluğa kadar erişebilen ejderha (dragon) fırınlarında gerçekleştirilirdi. Yakındaki ormanlık alanlar, fırınların yakıt ihtiyacını karşılamakta ve fırınların pişirim derecesi yaklaşık 1200 santigrat dereceye ulaşmaktadır (Allen, 1989).

Yixing' in bulunduğu alan, gúney Jiangsu, Anhui ve Zhejiang eyaletleriyle sınır olan, muhteşem doğal güzelliklere sahip bir yerdir. Ming ve Qing hanedanlıklarının hüküm sürdüğu dönemlerde, bu bölge Çin' in kültürel ve ekonomik yaşamının kalbi konumundaydı. Bu çevre, ressamalar, şairler, kaligraflar, emekli bürokratlar ve varlıklı iş insanlarıyla canlıydı. Geç Ming dönemiyle başlayarak, bu topluluklar Yixing çömlekçiliğine önemli oranda destek vermiş ve alimlerle ustalar arasında eşsiz bir ilişki kurulmuştur. Yixing' de üretilen eserler, bu ilişkinin bir yansıması olarak, çay aksesuarları ve alimlerin çalışma masalarını süsleyen objeler gibi çeşitli nesneleri kapsamıştır: örneğin fırça saklamak için kullanılan silindirik kaplar ve katı mürekkebi çözmek için su eklemeye yarayan damlalıklar. Ayrıca Yixing sanatçıları, eserlerine küçük yelpazeler üzerindeki illüstrasyonları hatırlatan şiirler ve tasvirler kazımışlardır. Saray için yapılan Yixing çay ürünleri sadece sınırlı siparişlerle hediye olarak sunulmuştur. İmparator Kangxi için yapılmış ve şu anda Taipei' deki Ulusal Saray Müzesi'nde sergilenen iki “famille rose” “kapaklı kase gibi, 1720 yılına tarihlenen özel işaretli (Kangxi Yuzhi) parçalar örnek gösterilebilir. Çin, çayın anavatanıdır ve çay içme geleneği, edebi buluşmaların ayrılmaz bir parçasıdır. Çay içme kültüründe, toz halindeki çaydan yaprak çay kullanımına geçiş Ming döneminin başlarında, 14. Yüzyılın sonlarında belirginleşmiştir. 1378' de Ye Ziqi' nin belirttiği gibi “ Artık insanlar Jiangxi' den gelen toz çayı kullanmıyor, her yerde yaprak çay tercih ediliyor.” Bu değişimle birlikte çay hazırlama ve içme araçlarında da dönüşümler yaşanmış, eski geniş açık kaseler yerini yeni çay demleme yöntemlerine uygun yeni kaplara bırakmıştır. Yixing çaydanlıkları, demlenmiş çay yapmak için ideal kaplar olarak kabul edilmiştir. Bunun sebebi ise , Zisha pekişmiş çini (stoneware) malzemelerin ısıyı çok hızlı iletmemeleri, içerisine kaynarsu dökülürken çatlama riskinin olmaması ve çayın rengini ve aromasını en iyi şekilde muhafaza etmeleridir. (Till & Swart, 1992)

1.2.Tarihsel Gelişimi

Yixing Zisha seramiklerinin tarihsel gelişimi, 16. Yüzyılın başlarında yapılmış olan, onaylanmış tarihleri bulunan en erken ürünlerle başlamaktır. Bu dönem, Yixing endüstrisinin

kökenlerine dair popüler hikayelerle örtüşmektedir. 16. Yüzyılda kaydedilmiş bir efsaneye göre, bir keşişin Yixing yerlilerini, onlara “zenginlik ve onur” getirecek kil yataklarına yönlendirdiği belirtilmektedir. Bu keşiş, Xu Xiutang tarafından 1984’te yapılmış bir heykelde tasvir edilmiş ve bu heykel şu anda Flagstaff House Müzesi’nde sergilenmektedir. Zhou Gaoqi, Tianqi döneminde (1621-1627) “Yang xian minghuxi” (Yangxian’dan çaydanlıkların kronolojisi) adlı eserinde Yixing çay ürünlerine ilk edebi atfı yapmıştır. Yixing ile ilişkilendirilen ilk çömlekçi ismi Gong Chun’ dur. İmparator Zhengde (1506-1521) döneminde, Gong Chun’un Jinsha tapınağında, sivil hizmeti sırasında alim Wu Shi’ ye hizmet ederken, tek bir kil parçasından deforme çaydanlıklar ürettiği söylenmektedir. Bu çaydanlıklardan biri, ginkgo ağacının gövdesindeki ur şeklinde olup, defalarca kopyalanmış ve bir versiyonu Jiang Anqing tarafından yaklaşık 1930’ da yapılarak San Fransisko’ daki Asya Sanat Müzesi’nde sergilenmiştir (Kerr, 1983).

1976’da Yixing’de, Yangjiaoshan’ da yapılan kazıda eski bir ejderha fırınında, üç önemli parça ortaya çıkmıştır; bir adet ağız kısmı ejderha başı figürlü çaydanlık, üzerinde dört yapraklı rölyef dekoru olan altıgen bir çaydanlık ve üstten saplı yuvarlak formlu bir çaydanlık. Kazıda bulunan site geç Ming döneminden çok önceye ait olduğundan, bu parçaların tarihlendirmesi tartışmalıdır (Liang, 1991).

Şimdiye kadar bulunan en eski ve dolayısıyla en önemli Yixing Zisha ürünü, Nanjing’ deki Zhouguamen dışında Majiashan’da, hadım Wu Jing’in mezarından 1966’da çıkarılan üstten saplı bir çaydanlıktır. Bu çaydanlık, aynı mezarlıkta bulunan kitabeye dayanarak, İmparator Jiajing’in 12. yılına (M.S. 1533) tarihlendirilebilir. Çaydanlığın üzerinde tesadüfi oluşmuş gibi gözüken lekeler, bu dönemde “saggars” tekniğinin sır amaçlı uygulandığını doğrular. Çaydanlık, çeşitli özellikleriyle çağdaş Ming metal işçiliğine benzer özellikler taşımakta olup, Nanjing Şehir Müzesi’nde sergilenmekte ve imzasız olup oldukça büyük ebatla, 17,7 cm çapındadır. Bu sonraki çaydanlıkların önemli ölçüde daha küçük olduğunu göstermektedir. Yixing ürünleri Dehua’ daki işçilerin Fujian ve Shivan’

daki Guangdong’da olduğu gibi, çok az Çinli çömlekçi işlerinin imzalandığı bir dönemde, sıklıkla çömlekçi,dekoratör ve yazar tarafından imzalanmasıyla neredeyse benzersizdir. İsimler, deri

sertliğindeki kile, fırınlanmadan önce kazınır veya mühürle basılır (Allen, 1991).

Yixing’ de Jiajing (1522-1566) ve erken Wanli (1573-1600) dönemlerinde faaliyet gösteren ve Çinli alimler tarafından en ünlü kabul edilen dört çömlekçi, sırasıyla Zhao Liang, Li Maolin, Shi Peng ve Dong Han’dır. Wanli döneminin sonlarına doğru ün kazanan üç başarılı usta çömlekçi ise ; Li Zhongfan, Xu Yuchuan ve Shi Dabin şeklinde sıralanabilir. Bu isimler arasında, Shi Peng’in oğlu ve mirasını taşıyan Shi Dabin, en tanınmış kişidir. Shi Dabin’ e ait imzalı dört adet çaydanlık, geç Ming dönemi mezarlarından birinde bulunmuştur. Bu çaydanlıklardan ilki, 1987 yılında Fujian eyaletindeki Zhangpu ilçesine bağlı Pantuo bölgesindeki Miaopu köyünde, Lu Weizhen’ in (1543-1610) mezarında keşfedilmiştir. Bu çaydanlık, tabanında düzenli yazıyla tek sıra halinde “Shi Dabin tarafından yapıldı” olarak kazınmıştır. Lu Düzenleme ve Gelir Bakanlığı da olmak üzere, resmi görevlerde bulunan başarılı bir alim- bürokrattı. Çaydanlığın kapağındaki kanatlar, antik bronz ritüel kabı olan bir dui’yi çağırıştırır. Bu mezarlıktan çıkarılan diğer eserler arasında bir kitabe, gümüş kemerler, mavi-beyaz küçük kavanozlar ve bir mürekkep taşı bulunur. Benzer şekilde , bir metal işçiliği prototipi sonrası modellenmiş, altıgen bir zisha çaydanlığı da Shi Dabin tarafından yapılmış ve tabanında düzenli yazıyla “Dabin” olarak imzalanmıştır. 1968’de, Jiangsu eyaletinde Yangzhou’nun kuzey doğusunda Dinggouzhen, Jiangdu’da (Yixing’den yaklaşık 100 km uzaklıkta) Cao soyadına sahip bir adamın mezarından bir tuğla arazi tapusu belgesiyle birlikte çıkartılmıştır ve Wanli’nin 44. Yılına (M.S. 1616) tarihlenmiştir. Yangzhou İl Müzesi’nde sergilenen bu çaydanlık, üçüncü Yixing çaydanlığı olarak bilinir ve özgün metal işçiliği detaylarıyla dikkat çeker. Çaydanlığın sapının alt kısmında, ancak ayak kısmının üzerinde yer alan ve “Dabin” olarak okunan iki karakterle imzalanmıştır., bu da eserin Shi Dabin tarafından yapıldığını doğrular. 1984’te, Ming sarayının Hanlin Akademisi’nin İmparatorluk öğretmeni Hua Cha’nın torunu Hua Hanyi’ nin mezarından çıkarılmıştır. Bu çaydanlık yan tarafında “içenin ruhunu iyileştirir” anlamına gelen beş karakterlik bir ifade olan “Yi yin yang hao ren” ile işaretlenmiş ve altında iki karakterle “Dabin” olarak imzalanmıştır. Yixing’ den daha uzakta, Shaanxi eyaleti, Yan’an, Lingzhou ilçesindeki alim-memur Yang Rugui’nin mezarından çıkarılmıştır. (Harrison-Hall, 1999).

Şimdiye kadar buluntulanmış tüm Shi Dabin eserleri, düz, sade yüzeylerle, minimum süslemeye sahip, sırsız pekişmiş çini (stoneware) gövdeli, kıvrımlı kısa ağızlar ve düzenli yazıyla kazınmış işaretler taşımaktadır. Ancak Pekin'deki Saray Müzesi veya Şanghay Müzesi'nde bulunan birçok diğer Shi Dabin işaretli parça var olup, bunların hepsi gerçek olamaz. Bu durum, Yixing Zisha seramiklerinin tarihsel önemini ve koleksiyonerler arasında sahip olduğu değeri vurgulamaktadır.

1644'de son Ming İmparatoru Chongzhen'in Kömür Tepesi'nde intihar ettiği ve Mançu birliklerinin işgal ederek Qing Hanedanlığı'nı kurduğu bilinmektedir. Bu olay, Jiangnan bölgesinde Yixing'in de içinde bulunduğu, Kangxi dönemine (1662-1722) kadar önemli politik kaosun yaşandığını göstermektedir. Bu durum, 17. Yüzyılın ortalarında Yixing'deki çömlekçiler hakkında bilgi eksikliğinin bir açıklaması olabilir. Ancak Chen Mingyuan'ın 17. Yüzyılın ikinci yarısında ve 18. Yüzyılın başlarında başarılı eserler verdiği belirtilmektedir. Shi Dabin' den sonra en yetenekli çömlek ustası olarak adlandırılan Mingyuan, teknik mükemmelliği ve doğal stillerde modellenmiş olan eserleriyle övülmektedir. Özellikle, bir alimin masası için kilden şekillendirilmiş fındık, meyve grupları, lotus kökleri ve bezelye kabukları gibi süs eşyaları yapmıştır. Kerr (1983) ' in aktardığına göre orijinal meyvelere dokusal ve ağırlık açısından benzerlik gösteren bu eserler, Flagstaff House Müzesi ile Şanghay Müzesi'nde ziyaretçilere sunulmaktadır. Bu eserler, gerçek meyvelerin dokusunu ve hissini yansıtacak şekilde ustalıkla yapılmıştır.

Ming ve Qing dönemlerinin sonlarına doğru, bazı çömlekçilerin, Shi Dabin gibi, kendi isimlerini çaydanlıklara kazıdıkları, ancak imzaların aynı zamanda mühür izlenimi de verdiği gözlemlenmiştir. Örneğin, kumlu katkılar içeren açık renkli kil ile yapılmış ve açılı kenarlarla modellenmiş bir çaydanlık, altında “ Chen Mingyuan tarafından yapıldı” anlamına

gelen bir mühürle damgalanmıştır. Bu çaydanlığın 1876'dan beri British Museum'da olmasına rağmen, Chen Mingyuan tarafından yapıldığına dair şüpheler bulunmaktadır. Bunun nedenleri arasında, kapak, ağız, ve sapın uyumsuz hizalanması ve dikdörtgen mühürün Chen Mingyuan'ın mührüyle tam örtüşmemesi yer almaktadır. Lakin, Chen'in hem geometrik formlar, hem de doğaya dayalı tasarımlar kullanarak çaydanlıklar ürettiği

bilinmektedir. Bu, onun eserlerinde hem matematiksel düzeni hem de doğanın organik güzelliklerini birleştiren bir yaklaşımı yansıtır.

Qing döneminde, Yixing eserlerinin hem dekoratörlerin imzalarını hem de çömlekçinin mühürlerini taşıdığı bilinmektedir. Yixing üretimi seramikler, Ming ve Qing dönemi entelektüellerinin zevkleri ve kaygılarıyla yakından bağlantılıdır. Sanatçı çömlekçi ile alim-memur arasındaki işbirliği, dekor ve tasarım açısından avantaj sağlamıştır. Örneğin 1815 tarihli bir çaydanlıkta, önde gelen bir çömlekçi olan Yang Pengnian, kaligraf Pinjia (Guo Lin) ve komisyoncu-tasarımcı Chen Hongshou (1768-1822), aynı zamanda (Amantuoshi) olarak da bilinen Chen Mansheng mühürlerini taşımaktadır. Bu eser Flagstaff House Müzesi'nde bulunmaktadır. Chen Hongshou, Zhejiang'ın Hangzhou şehrinden gelmekte olup bir şair, mühür oymacısı, kaligraf, ve yüksek itibarlı bir ressamdı ve 1811'den 1817'ya kadar Yixing'in bir parçası olan Liyang'da hakim olarak görev yapmıştır. Orada çalışırken, Yang Pengnian, Yang ailesi ve Shao Erquan gibi sanatçılar tarafından yapılan 18 çaydanlık tasarlanmıştır. Bu çaydanlıklar, Chen'in kaligrafisiyle süslenmiştir ve 19. yüzyılın başlarında Yixing endüstrisinde bir canlanma sağlamışlardır. (Bartholomew, 1977).

Geç Qing döneminin Daoguang dönemi (1821-1850) başlangıcından itibaren, kil çaydanlıkların iç yüzeylerinin kalay kaplama ile süslenmesi popüler olmuştur. Bu yeni moda çaydanlıklara hem estetik bir çekicilik katmış, hem de çayın aromasını korumaya yardımcı olmuştur. Bu çaydanlıklar, metal yüzey üzerine kazınmış kaligrafi ve tasarımlarla küçük formatlı resimlerin güçlü bir etkisini yansıtmıştır; sonrasında üzerine yeşim taşından yapılmış düğmeler ağızlar ve saplar ilave edilmiştir. Misyoner Thomas Watters tarafından toplanmış ve 1888' de British Museum' a verilen çaydanlık, üzerinde "Fu Sheng" tarafından kazınmış şiir, kırlangıçlar ve ağaç deseni içeren olağanüstü incelikli işçiliğe sahip bir örnektir. Yine başka bir çaydanlık yeşim düğmeler ile süslenmiş, ağız ve sap kısmı kalay ile kaplanmış, ve üzerinde sonbaharı temsil eden krizantemler ile arkaik bir yazıt bulunmaktadır.

Yixing çay ürünlerinin şekilleri çok çeşitlilik gösterse de, genellikle üç ana guruba ayrılır; sade, doğalcı veya bölümlü ve diğer malzemelerden yapılmış çaydanlıkların taklidi. Sade çaydanlıklar yazıtlarla süslenmiş, doğadan ilham alan formlar, zıt renkli killer kullanılarak modellenmiş ve diğer malzemelerden yapılmış ürünlerin taklitleri, örneğin bir Tibet metal işçiliği taklidi olan, bir keşiş kepçesi şeklinde modellenmiş çaydanlıklar olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Yixing ustaları çay takımlarını edebiyat dünyasında uğurlu kabul edilen temalarla süslemişlerdir. Örneğin dalgaların arasından çıkan ve ejderhaya dönüşen bir sazan balığı veya yarasalar, bereketin bir sembolü olarak kullanılmıştır. Yixing çay ürünlerinin bir kısmı ise ya sahnelerle boyanmış, ya da sırlanıp üzeri sırüstü emaye ile dekore edilmiştir. Üzerinde dört figür bulunan, 18. yüzyıla ait bir kase, bazı figürlerin akademik faaliyetlerle uğraştığı, bazılarının ise büyük şarap kaplarıyla tasvir edildiği görülmektedir. Bu figürlerden birinin ayın yansımasına sarılmak isterken, bir kayıktan eğilirken düşüp boğulmuş olan sarhoş şair dehası Li Bai olduğu düşünülmektedir. Li Bai, Tang döneminde (618-906) yaşamıştır. 19. Yüzyılda üretilen ve genellikle ürkütücü görünümlü ejderhalarla süslenmiş, düşük kaliteli, emaye kaplı ürünlerin Güneydoğu Asya pazarı için tasarlandığı bilinmektedir (Harrison-Hall, 1999).

Yixing çay ürünlerinin taşımacılığı, hareketli sahil limanları, iç kentler ve Büyük kanal üzerindeki ticaret kasabaları ile bağlantılı sayısız nehir ve dere aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ürünler Çin'in dört bir yanına ve güneydoğu Asya ile Avrupa'ya geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Bu ürünler özellikle Doğu Hindistan şirketlerinin Çin' den Avrupa' ya gerçekleştirdiği çay taşımacılığında batı pazarlarına ilk defa girmiştir. 1670'lerin sonu ve 1680'lerde yapılan sevkiyatların nakliye listeleri, Yixing ürünlerinin bu dönemde Avrupa'ya taşındığını göstermektedir. Avrupa'da Yixing çaydanlıklarına ilk atıf, Philippe Sylvestre Dufour tarafından 1685' de Lyon'da yeniden yayımlanan “*Traites nouveaux du café, du téa et du chocolate*” adlı kitapta yapılmıştır. Dufour bu eserde Çin'in kırmızı çamurundan yapılmış, ve baskılı desenlere sahip çaydanlıklarının, diğerlerine göre üstün olduğunu belirtmiştir. 17. Yüzyılın sonlarına ait yağlıboya naturmorde tabloların da da Yixing çay takımları diğer lüks objelerle birlikte kaydedilmiştir (Ströber, 2014).

Avrupa' ya ihraç edilen Yixing çaydanlıkları, Genellikle kırmızı turuncu kil kullanılarak ve dikkat çekici yüzey dekorları ile üretilmiştir. Bu dekorlar genellikle aplike yöntemi ile uygulanmıştır. İhracat ürünleri nadiren imza taşır ve sıklıkla Avrupa'da sonradan altın ve

gümüş parçalar ilave edilmiştir. Yixing ticaret ürünlerinin tarihini belirlemek için bir diğer kaynak, Avrupa kraliyet koleksiyonlarının erken dönem envanterleridir. Arthur Lane, kraliçe II. Mary' nin koleksiyonunda 1696-7' da hazırlanan bir katalogda “altın zincir ve zimba ile kırmızı çaydanlık” olarak kaydedilen bir Yixing çaydanlığından bahsetmiştir. Saksonya ve Polonya Kralı Güçlü Augustus, koleksiyonunun 1717 ve 1721 yılları arasında hazırlanan envanterinde üzeri dekorlu büyük bir sürahiye yer verilmiştir. Bu sürahi 19.

Yüzyılın ortalarında Dresden koleksiyonundan satışa çıkarılan parçalar arasından satın alınmış ve 1876'da Betnal Green Museum' da sergilenmiştir. Sir Augustus Wollaston Franks bu eseri “büyük boy kahve demliği, kırmızı Çin pekişmiş çini malzemesi, altıgen formlu, ağız kısmı ejderha başı ile dekore edilmiş, sap kısmı kuyruk şeklinde, kapakta bir tilki figürü bulunmakta ve içinde bir Dresden işareti olan N62 yer almaktadır” olarak tanımlamıştır (Harrison-Hall, 1999).

Avrupa' da basılmış stil kılavuzları, resimler ve envanterlerin yanı sıra, Yixing ihracat ürünlerinin tarihlendirilmesi, Çin ve Hollanda arasındaki çay ticaretini yürüten Doğu Hindistan şirketinin gemilerinin batık yüklerinden kurtarılanlarla da mümkün olabilmektedir. 1697'de Güney Afrika kıyılarındaki Masa Koyu' nda dönüş yolculuğunda batan Hollanda gemisi “Oosterland” ın ambarından altı adet bütün parça halinde Yixing çaydanlığı ve mühürleri çıkarılmıştır. Ayrıca erik ve diğer motifler ile süslenmiş ve tipik olarak kırmızı – turuncu kil ile yapılmış en az 40 adet çaydanlığa ait kırık parçalara ulaşılmıştır. “ Geldermalsen” adlı başka bir Hollanda ticaret gemisi, 1752' de Hindistan, Cava ve Çin'den Hollanda' ya dönüş yolculuğunda bir resifte batırıldı. Bu geminin yükü arasında çoğunlukla sırlı, mavi-beyaz porselen, çay ve altın barlardan oluşan 150.000 parçanın yanı sıra, sekiz adet Yixing Zisha ürünü bulunmaktaydı. Bu ürünlerin çoğu, Tayland' a ihracat amaçlı tasarlanmış “Gongju” ismiyle markalanmıştı. Siyam koleksiyonerleri bu ürünleri yüksek fiyatlara satın almış ve Bangkok'daki zanaatkarlar, bu sırsız ama adeta sırlı görüntüsü veren cilalama yöntemine ulaşmak için çok uzun yıllar uğraşmışlar ve ürünlerin ağız, kapak ve sap çevrelerine farklı metallerden parçalar monte edilmiştir (Huanyu vd., 2009). Yixing taklitleri 17. Yüzyılın ikinci yarısında, Hollanda'da üretilmeye başlanmıştır. British Museum' daki bir çaydanlık, Ary de Milde (1638-1708) tarafından yapılmış, Oosterland gemisinden kurtarılan bir Yixing tasarımını yakından taklit eder. Taklitler Johan Friedrich Böttger tarafından Meissen' de, Elers kardeşler tarafından

Staffordshire'de, John Astbury ve 19. Yüzyılda Wedgewood tarafından üretilmiştir. Bu aşamada ürünler klasik şekiller ve dekorasyonlar halini almış ve tamamiyle batılı bir görünüme bürünmüştür. Yixing taklitleri sadece Avrupa'da değil, Çin'in diğer seramik üretim merkezlerinde de Yixing tarzında yapılmıştır. British Museum' da bulunan ve M.Ö. 4. Yüzyıla tarihlenen bir Doğu Zhou bronz çanını taklit eden bir nesne, İmparator Jiajing' in 17. yılı olan M.S. 1812 yılına tarihlenmiş ve Batı Fujian eyaletindeki, Tingzhou' da üretilmiş olarak işaretlenmiştir. Bu nesne ayrıca, ya ustanın, ya da dekorasyonu yapan

kişinin imzası olan Yi Bingshou mührünü taşır. Kangxi dönemine tarihlenen (1662-1722), muhtemelen Sichuan veya Jiangsu’da, turuncu – kırmızı Zisha kilinden yapılmış bir şişe, şimdi British Museum’ da bulunmaktadır. 19. ve 20. Yüzyıllarda Yixing seramiklerinin üretimi, Şanghai, Wuxi, Tianjin ve Hangzhou’daki şirketlere yayılmıştır. Bu geniş coğrafi dağılım, Yixing ürünlerinin popülaritesinin ve taklitlerinin, hem Çin içinde ,hem de uluslararası alanda, geniş bir yelpazede kabul gördüğünü göstermektedir (Wu, 2015).

Zanaatkarlar Yixing’den temin ettikleri sade ürünleri kendi tarzlarında farklı malzemelerle süslemişlerdir. Bu döneme ait çaydanlıklar 19. yüzyılın dekoratif tarzını sürdürmüşlerdir. Qing Hanedanlığının çöküşü, Yixing’deki üretimi etkilemiş ve siyasi karışıklıklar bu süreci aksatmıştır. Terese Bartholomew ‘ e göre, 1920’ lerin başında Yixing ustaları, Panama , Londra, Paris , Chicago gibi dünya çapında düzenlenen sergilerde ödüle layık görülmüşlerdir. Ancak Çin – Japon savaşının patlak vermesi, 1930’ larda Yixing seramik üretimini büyük ölçüde sekteye uğratmış, neredeyse durma noktasına getirmiştir. Bu durum üretimde, 1949’ daki kurtuluş savaşına ve hatta 1954’ e kadar kesintilere neden olmuştur.

1954’ te Tangdu Seramik Kooperatifi tarafından, finanse edilen Shushan atölyesinin Zisha üretim gurubu, 59 ustadan oluşan bir ekip kurdu. Büyük Atılım ve kültür Devrimi’nin ardından, Yixing zisha atölyeleri genişlemiş ve eski ustalar genç zanaatkarları işe almışlardır.1960’ların seri üretim modelleri Zhonggou Yixing (Çin, yixing) damgasıyla piyasaya sürülmüş ve ustaların imzaları kaydedilmemiştir. 1970’lerde ürünlerin imzalanma geleneği yeniden başlamıştır. Çağdaş Yixing ustaları, geleneksel yöntemlerin yanı sıra, yeni renkler, formlar ve tasarımlar ekleyerek çalışmalarına modern bir dokunuş katmışlardır. Günümüzde özel siparişler için bekleme süresi iki yıla kadar sürebilmektedir.

Dr. K. S. Lo, Yixing seramiklerinin uluslararası tanınırlığına önemli katkılarda bulunmuştur. Yixing ürünleri resmi olarak üç farklı sınıfa ayrılır. Peter Wain’ in belirttiğine göre, sektörde 20 üst düzey ustaya, 50-60 yardımcı ustaya yer verilmiştir. Yardımcı usta olabilmek için ise on yıllık bir deneyim gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca ticari amaçla üretilen daha basit ürünler de mevcuttur. Yixing’ de geçmişten günümüze kadar bir çok kadın usta faaliyet göstermekte olup, bunlardan biri de 1965 doğumlu olan Zhou Dingfang’ dır. Zhou kendi çalışmalarında benimsediği, benzersiz stil ve mizahi unsurlarla koleksiyoncuların beğenisini kazanmıştır. Zhou Dingfang’ın 1993 yılında üretilmiş olan

koyu kahverengi ve turuncu – kırmızı kilden yapılmış olan çaydanlık, tekstil desenlerini taklit eden bir kil kaplamayla dikkat çeker. Ming Hanedanlığı döneminden bu yana Jiangnan bölgesindeki sanatçılar ile Yixing ustaları arasında sürdürülen geleneksel ilişkiler günümüzde de devam etmektedir. Duan-ni bej kilinden yapılmış bir çaydanlık, Eylül 1993 ‘te Yiming (Fan Jianjun) tarafından imzalanmıştır. Çömlekçi Cao Wanfen, Yixing çömleği geleneğinden gelen 1940 doğumlu bir kadın ustadır ve 1955 yılından itibaren bu mesleği yapmaktadır. Cao Wanfen tarafından imzalanan çaydanlık, Wanfen, Yangxian Wanfen Zhitao mühürleri ile de mühürlenmiştir. Bu çaydanlık 1996 yılında vefat eden, ünlü Şanghai’ lı sanatçı ve yüzyılın sanatçısı kabul edilen Zhu Qizhan tarafından yapılan bir resimle süslenmiştir. Tasarım ve stil olarak 1990 yılında Hongkong’ daki Zhanyuantang koleksiyonunda sergilenen Zhu Qizhan’ ın mürekkep ve renkli yatay kaydırma eseri “Erik Çiçekleri” ile karşılaştırılabilecektir (Wu, 2015).

1.3. Tanınmış Yixing Zisha Ustaları ve tarzları

Gong Chun: Gong Chun, Yixing zisha seramiklerinin en erken ve en ünlü ustalarından biri olarak kabul edilir. 16. Yüzyılda yaşamış olan bu sanatçı, “ Gong Chun Hu” olarak bilinen çaydanlığı ile tanınır. Basit ama zarif çalışmalarıyla bilinir. Gong Chun seramiklerini kişiye özel ve belli bir kullanım amacına uygun olarak tasarlamasıyla ünlüydü. Bu yaklaşım her bir çalışmanın, benzersiz ve kişisel bir dokunuşa sahip olmasını sağlar. Bu Gong Chun’ un çalışmalarının sadece kullanışlı nesneler değil, aynı zamanda kişisel ifade araçları olarak da değerlendirilmesine yol açmıştır (Lo, 1986). Gong Chun’ un tasarımları estetik değerler kadar işlevselliğe de büyük önem vermiştir. Çaydanlıklar ve diğer seramik nesneler,

kullanım pratikliği göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Çalışmalarına imza atma pratiğini benimsememiştir. Bu da onun mütevazı yaklaşımını ve sanatını ön plana çıkarma arzusunu yansıtır (Gowlland, 2017).

Görsel 4. Gong Chun Çaydanlık

Gu Jingzhou: 20. Yüzyılın en önemli yixing ustalarından biri olan Gu Jinzhou, modern Yixing zisha seramiklerinin gelişimine büyük katkılar sağlamıştır. Gu' nun eserleri, mükemmel teknik beceri ve estetik anlayışın birleşimi olarak kabul edilir. Gu Jingzhou aynı zamanda Yixing zisha seramiklerinin uluslararası tanıtımında da önemli bir rol oynamıştır. Gu' nun eserleri, doğal formlardan ve manzaralardan esinlenmiş estetiklerle dikkat çekmektedir. Tasarımları genellikle, doğanın organik hatlarını ve dengesini yansıtmaktadır, bu da her bir esere canlı ve dinamik bir görünüm kazandırmaktadır. Gu' nun eserlerindeki detaylar, olağanüstü işçilik ve incelikli sanat anlayışını yansıtmaktadır. Gu, yüzey işlemlerinde ve oymalarda büyük bir hassasiyet göstermiş, bu da bir eserin benzersiz bir karaktere ve estetik değere sahip olmasını sağlamıştır. Bununla birlikte Gu Jinzhou' nun seramikleri, sadece teknik beceri ve estetik güzellikle sınırlı kalmaz, aynı zamanda Tao, Zen Budizmi ve doğu felsefelerinden etkilenmiş derin manevi ve felsefi boyutlar da taşımaktadır. Gu aynı zamanda No1 Yixing Seramik Fabrikasının kurucusu ve yöneticilerindendir.

Jiang Rong: Jiang Rong özellikle, oyma teknikleri ve ince detay çalışmalarıyla tanınan bir Yixing Zisha ustasıdır. 20. Yüzyılda yaşamış olan Jiang, Yixing zisha seramiklerinin

estetik ve teknik yönlerine büyük katkılar sağlamış, eserleri koleksiyonerler ve seramik sanatı meraklıları tarafından yüksek değer görmüştür. Jiang, tasarımlarında sıklıkla doğa temalarına yer vermiştir. Bitkiler, hayvan figürleri ve manzara motifleri onun çalışmalarında önemli yer tutmuş ve doğal dünya güzelliklerini seramik formlarında yakalamıştır. Seramiklerinde malzemenin doğal renklerini ve dokuları ustaca kullanmıştır. Bu doğrultuda farklı pişirme teknikleri ve yüzey dekorlarıyla, eserlerine zengin bir görsel çeşitlilik kazandırmıştır. Bununla birlikte Jiang' ın tarzı, kişisel ifadenin güçlü bir unsurunu içermekte ve her bir eseri, onun sanatsal vizyonunun ve yenilik arayışının bir yansıması olarak öne çıkmaktadır (Ströber, 2014).

Görsel 5. Jiang Rong ,Çaydanlık

Shi Dabin: 17. Yüzyılda yaşamış olan Shi Dabin, Yixing zisha seramiklerinin gelişiminde önemli bir figürdür. Shi Dabin kendi adıyla “ Shi Piao Hu” çaydanlığı tasarlamıştır. Bu tasarım estetik ve fonksiyonellik açısından önemli bir örnek olarak görülmektedir. Shi geleneksel Çin formlarını benimseyerek ve bunları kendi yaratıcı vizyonu ile yeniden yorumlayarak, Yixing seramiklerine yeni bir yorum getirmiştir. Onun eserleri hem tarihsel derinliğe, hem de modern bir duyarlılığa sahiptir (Pan, 2004).

Görsel 6. Shi Dabin, Çaydanlık

Chen Mingyuan: 18. Yüzyılda yaşamış olan Chen Mingyuan, Yixing zisha seramiklerinde doğal formları ve detayları ustalıklar işlemesiyle tanınır. Chen, Yixing zisha seramiklerinin altın çağında önemli bir isim olmakla beraber çalışmaları, oyma detayları ve sofistike tasarımlarıyla bilinir. Onun eserleri, sıklıkla karmaşık ve incelikli, yüzey işlemleri içermekte ve bu eserlere zengin bir görsel tekstür katmaktadır (Song vd., 2020). Chen, aynı zamanda matematik , edebiyet, şiir gibi farklı disiplinlerde çalışmış bir bilim adamıdır.

Görsel 7. Chen Mensheng Çaydanlık

1.4. Zisha Kilinin Özellikleri ve Kullanım Alanları

Zisha kili (mor-kum) Çin ‘ in Jiangsu eyaletindeki Yixing bölgesine özgü, yüksek demiroksit içeriğine sahip benzersiz bir kil türüdür. Bu kilin en dikkat çekici özellikleri arasında, yüksek plastisite, yoğun gözenekli yapısı sayesinde iyi hava alabilirlik ve düşük genleşme oranı, ellere ve aletlere yapışmama, ancak kilden oluşan parçaların birbirine çok iyi yapışmasıdır. Zisha kilinde nanometreden, mikrona kadar bir çok dağılık ince gözenek bulunur. Bu gözeneklerde bir çok hematit parçacığı bulunur (Lin, 2021). Zisha kilinin bu özellikleri, onu bilhassa çaydanlıklar ve diğer çay aksesuarları üretimi için ideal bir malzeme yapar. Zisha kilinin fırınlanma sonrasında pekişmiş çini kadar sertleşmesine rağmen, yoğun gözenekli yapıya sahip olması nedeniyle, çayın aroması ve renginin çok iyi korunmasını sağlar ve bu özellik de onun dünya çapında en iyi çaydanlık malzemesi olarak kabul görmesini sağlamıştır (Ströber, 2014). Ayrıca, Yixing seramiklerinin yoğun gözenekleri sayesinde hava alabilen yapısı, çayın içinde herhangi bir koku oluşmasını önler ve tadın emilimine yardımcı olur, bu da zamanla, kullanıldıkça, çaydanlığın olgunlaşmasına, ve çayın tadını daha da geliştirmesine olanak tanır. Yixing çaydanlıkları kullanıldıkça daha çok parlar ve fonksiyonel açıdan daha değerli hale gelirler. Zisha kilinin renk yelpazesi, içindeki oksitlerin oranına göre; mor , kahverengi, kırmızı, yeşil, mavi, bej gibi çeşitlilik gösterir. Bu çeşitlilik seramik ustalarına, meydana getirdikleri çalışmalarında zengin estetik değerler yaratma fırsatı sunmaktadır. Zisha kili pişirme sırasında, yüksek sıcaklıklara maruz kaldığında mükemmel bir şekilde sertleşir ve su emme oranı son derece düşüktür. Bu özellik Zisha seramiklerinin dayanıklılığını ve uzun ömürlülüğünü garantiler. Bu kil sadece çay ürünlerinde değil, aynı zamanda çeşitli sanat ve dekoratif objelerin üretiminde de kullanılır. Sanatçılar zisha kilinin doğal tekstürünü ve renk tonlarını vurgulayarak, her bir çalışmaya özgün bir karakter kazandırmaktadır (Song vd., 2020). Zisha kiliyle üretilen eserler, zamanla ve kullanım ile birlikte karakter oluşturmaktadırlar. Bu, bilhassa çay kültürü için çok önemli bir özelliktir. Çünkü çaydanlıklar ve fincanlar çayın özlerini emerek, kullanıldıkça daha zengin bir tat profili sunmaktadır. Bu nedenle Zisha seramikleri çay meraklıları ve koleksiyonerleri tarafından takdir edilmekte ve değerli görülmektedir. Özetle zisha kili, benzersiz fiziksel ve kimyasal özellikleri, estetik çeşitliliği ve kullanım alanlarındaki esnekliği ile Çin seramik tasarımı ve sanatının en değerli malzemelerinden

biridir. Bu kilin kullanıldığı eserler, sadece kullanım değeriyle değil, aynı zamanda kültürel ve estetik değerleriyle de öne çıkmaktadır (Song vd., 2020).

2.BÖLÜM: YIXING ZISHA SERAMİK GELENEĞİNİN EVRİMİ VE GÜNÜMÜZ SERAMİK SANATI VE TASARIMINA ETKİLERİ

2.1. Çin’ de Çağdaş seramik tasarımının gelişimi

Çin’ in tarım merkezli geçmişi, hanedanların değişimiyle birlikte çeşitlilik kazanarak, farklı sanat ve ticaret alanlarında, önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. Bu dönüşümlerin en önemli örneklerinden biri seramik sanatında yaşanmıştır. Özellikle, Song Hanedanlığı döneminde seramik tasarımı ve sanatı büyük bir ivme kazanmış, ardından Yuan Hanedanlığının ticarete olan açık yaklaşımıyla, Çin porseleni dünya çapında tanınır hale gelmiştir. Ming Hanedanlığının hüküm sürdüğü dönemde ise, mavi-beyaz porselenler günümüzde bilinen en rafine formlarını almışlardır. Song Hanedanlığı, 960’dan 1279’ a kadar devam eden yönetimi süresince, Çin seramik sanatının altın çağını temsil eder. Bu dönem, Kuzey Song (960-1127) ve Güney Song (1128-1279) olarak iki ana bölüme ayrılır. Song dönemi seramik üretiminde estetik ve teknik yeniliklerin ön plana çıktığı bir zaman olarak kabul edilir. Dönemin karakteristik özelliği, seramiklerin yüzey işlemlerinde kullanılan slip (astar) tekniği ve sırn inceliğiyle dikkat çeker (Soucek, 1999). Bu dönemde özellikle üst düzey yöneticiler için üretilen lüks seramikler, estetik ve işçilik açısından olağanüstü nitelikler taşır. Ancak, Song Hanedanlığının seramik üretimi ve sanatı açısından asıl katkısı, düz beyaz sır kullanılarak yapılan seramiklerle, mavi-beyaz akımına zemin hazırlamasıdır. Bu yenilik daha sonraları Yuan Hanedanlığı döneminde beyaz hamur kullanılarak yapılan seramiklere de ilham kaynağı olmuştur (Soucek, 1999).

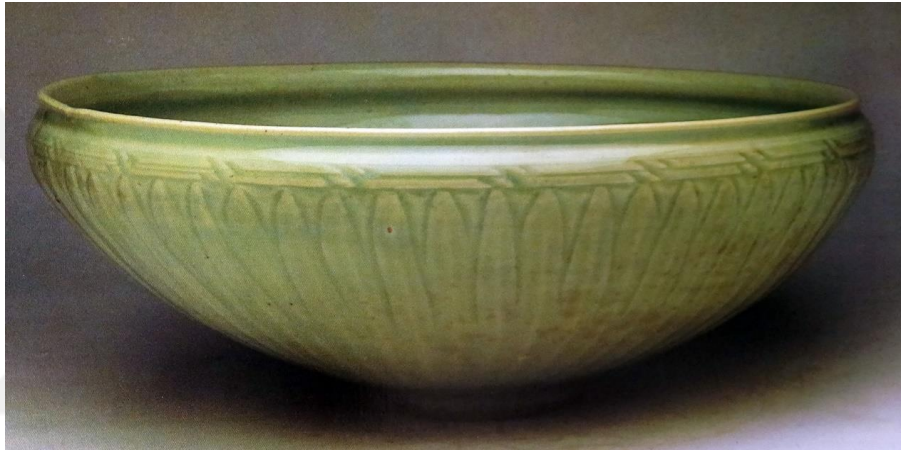
Görsel 8. Düz Beyaz Sırlı Seramik – Ming Hanedanlığı Dönemi

Yuan Hanedanlığının (1280-1365) yükselişiyle birlikte ise, Çin’ de seramik üretimi ve ticareti önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Jingdezhen fırınları daha önceleri iç piyasaya yönelik üretim yaparken, Yuan dönemiyle birlikte ihracat odaklı bir yaklaşıma geçişi, Çin seramiklerinin global bir fenomen haline gelmesinde, kritik bir rol oynamıştır. Bu döneme kadar, seramik fırınları genellikle yerel pazarı hedef alıyor ve ihraç edilen ürünlerin kalitesine daha az önem veriliyordu. Ancak Yuan Hanedanlığı altında, Jingdezhen fırınları yalnızca iç piyasa için değil, aynı zamanda uluslararası ticaret noktaları için de ürünler tasarlayıp satmaya başladılar (Krah1, 1986).

Yuan Hanedanlığı döneminde, Çin seramikleri yabancı kültürlerden esinlenen motiflerle yenilenmiştir. Üzüm salkımı ve bitkisel motifler gibi yeni desenler, yabancı alıcıların ilgisini çekmeye başlamış ve Çin seramik sanatında bir çeşitlenmeye yol açmıştır. Bu dönemde denizaşırı ticaret, önceki dönemlere kıyasla benzeri görülmemiş bir seviyeye ulaşmıştır. Yuan hanedanının ekonomik stratejisi, ticareti ana gelir kaynağı olarak belirlemiş ve bu alana ağır vergiler getirmiştir. Bu durum tüccarları yeni pazarlar aramaya itmiş ve Çin’ in ticari etki alanı, Kızıl Deniz’ den Hürmüz Körfezi’ ne ve Batı Asya’ nın geneline kadar genişlemiştir. Ayrıca, Moğol istilasıyla birlikte Çin’ e gelen Müslüman topluluklar, hem yerel seramik üretiminde önemli bir etken olmuş, hem de Batı pazarlarıyla bağlantı kurmuşlardır (Krah1, 1986). Bu dönemde Müslümanlar, Çin’ deki devlet işlerinde önemli roller üstlenmiş ve kendi kültürel zevklerine uygun seramik üretimi için talep oluşturmuşlardır. Yuan hanedanının çöküşü ve sonrasında yaşanan ayaklanmalar, Çin seramik sanatında yeniden bir dönüşümü tetiklemiştir. Yuan döneminin getirdiği

yeniliklerin ardından, seramik sanatı tekrar eski katı motif anlayışına dönüş yapmış ve üretim daha çok iç piyasaya yönelik hale

gelmiştir. Yeni hanedanın dış ticarete getirdiği yasaklar ve seramik üretimine uygulanan kısıtlamalarla birlikte, mavi-beyaz seramik üretimi büyük ölçüde azalmış ve dış ticaret neredeyse durma noktasına gelmiştir.

Görsel 9. Yeşil Renkli Seladon – Yuan Hanedanlığı Dönemi

Yuan dönemi, Çin seramik sanatında mavi-beyaz ürünlerin dekorasyonunda önemli bir dönüşümü temsil eder. Bu dönemde seramikler üzerindeki bezemeler, geleneksel Çin süsleme anlayışının ötesine geçerek, geniş bir çeşitlilik sunar. Desenlerin büyük bir kısmı, yerel geleneğin dışında, dönemin tıp el kitapları bitkisel eczacılık üzerine yazılmış kitaplar veya resimli ansiklopediler gibi çeşitli yayınlardan ilham alınarak oluşturulmuştur. Bu Yuan dönemi seramiklerinin zengin bitki ve hayvan resimlerinin kökenini açıklar ve akademik çalışmalar için ilginç bir inceleme alanı sunar (Koçak, 2009).

Bu dönemde seramiklerde görülen bir diğer önemli özellik ise “Heap and piled effect” olarak bilinen boyama tekniğidir. Bu teknik, boyanın seramik yüzeyine üstüste sürülerek uygulanması ve böylece, aynı renk paleti içinde, ton farklılıkları ve koyuluk dereceleri yaratılmasına olanak tanır. Kobalt mavi kullanılarak yapılan desenlerde bu teknik özellik önemlidir. Kobalt mavi, bazı bölgelerde çok yoğun bir şekilde üstüste geldiğinden, boya pişirme sırasında yanarak sıranın üstüne çıkar ve siyah renge dönüşür. Bu etki, siyah ve

kobalt mavi renkleri arasında bir derinlik ve boyut hissi yaratır, seramiklere benzersiz bir estetik katkı sağlar.

Görsel 10. Porselende “ Heap and Pile ” – Ming Hanedanlığı Dönemi

1368-1644 arasında hüküm süren Ming Hanedanlığı ise, adını “parlak ve ışıltılı” anlamlarına gelen bir terimden alan ve bu sıfatlarla Çin’ in bu dönemdeki durumunu mükemmel bir şekilde özetleyen bir dönemdir. Bu dönemde Çin, nüfusu, toprak ve imkanlar bakımından zirvedeydi ve porselen üretimi ve işçiliği, şimdiye kadarki en olgun dönemine ulaştı. Ming vazoları gibi eserler, bu dönemin sanatsal başarılarını tüm dünyaya duyurdu. Ancak, Ming dönemi aynı zamanda politika ve ekonomi politikalarının da önemli bir dönüşümünü temsil eder. Yuan hanedanının sona ermesi ve Ming hanedanının yükselişiyle, seramik üretimi ve ticareti üzerindeki kısıtlamalar arttı ve Çin, daha tarım odaklı bir politikaya geri döndü. Bu politik dönüşüm, Jingdezhen ve Longquan gibi önemli seramik üretim merkezlerinin uluslararası pazardaki varlığını büyük ölçüde azalttı. Bu durum Batı ülkelerinde Çin porseleninin ihracatında kesintilere yol açtı ve Ming hanedanının kuruluş yıllarında Osmanlı İmparatorluğu’nda yerel çini atölyelerinin, bu kesintilerden kaynaklanan talebi karşılamak için Çin porselenlerini taklit eden seramikler üretmeye başlamasına neden oldu (Krahl,1986).

Ming döneminde, Moğol hanedanı ile ilişkili herkes geldikleri yerlere geri gönderildi veya gitmeye zorlandı. Yabancılar düşman olarak görüldü ve birçoğu canlarını kurtarmak için ülkeden kaçtı. Bu, Ming döneminin seramik desenleme ve boyama tarzında belirgin

değişikliklere yol açtı. Ming seramikleri, bitkisel desenlerle süslenmiş olmasına rağmen, doğadan uzak ve bir dereceye kadar ruhsuz olarak nitelendirilebilir (Lo, 1986).

Yongle dönemine gelindiğinde, ticarete yönelik ambargoların hafifletilmesiyle, porselen sektörü yeniden uluslararası ticarete açıldı ve global pazarda yeniden etkin bir rol oynamaya başladı. Jingdezhen fırınlarında iki ayrı üretim hattı oluşturuldu. Bunlardan birincisi, yüksek kaliteli malzeme ve işçilik gerektiren iç piyasaya yönelik ürünler için, ikincisi ise daha düşük kaliteli ve sade desenli, dış ticarete yönelik porselenler içindir. Bu ayırım, yönetici sınıfına hitap eden ürünlerde, yurtdışına ihraç edilen ürünler arasında belirgin bir kalite ve estetik farkı yaratmıştır (Huayang vd., 1997).

2.2. Yixing Zisha Seramik Geleneğinin Çin’deki Modern Seramik Tasarımına Etkileri

Yixing Zisha , Çin’deki seramik formlarından biri olarak kabul edilmesi ve pek çok özelliği ile uzun tarih boyunca Çin seramik tasarımı ve üretimini önemli ölçüde etkilemiştir.

2.2.1. Tasarıma dair etkiler

Bu özelliklerden ilki, tasarım ve estetik anlayışta getirdiği farklılıklardır. Bu doğrultuda yixing zisha’ nın tasarımda belirgin olan minimalizm ve doğal güzellik anlayışı, modern seramik ustaları arasında popüler bir yaklaşım haline gelmiştir. Bu seramik eserlerde sadeliğin doğal malzemenin güzelliğinin ön plana çıkarılmasıyla kendini göstermektedir. Modern tasarımlar, abartısız hatlar ve doğal kilin renk tonlarını vurgulayarak bu etkiyi meydana getirmektedir. Yixing Zisha seramiklerinde form ve işlev arasındaki uyum da, modern seramik tasarımına derin bir etki bırakmıştır (Shimin vd., 2013). Tasarımcılar, kullanım amacını göz önünde bulundurarak estetik açıdan çekici, aynı zamanda işlevsel

nesneler yaratma konusunda ilham almışlardır. Bu, çay takımları vazolar ve sürahiler gibi gündelik kullanım objelerinde açıkça görülebilir.

Yixing zisha seramiklerinin karakteristik yüzey dokuları ve işlemleri de, modern seramik tasarımı ve işçiliğinde yenilikçi yüzey tasarımlarına ilham kaynağı olmuştur. Sanatçılar,

farklı pişirme teknikleri ve sırlar kullanarak benzersiz yüzey dokuları yaratmakta, Yixing Zisha' nın doğal ve organik dokusunu, modern çalışmalara taşımaktadır. Bir diğer etki olarak ise Yixing Zisha'nın sade ve doğal renk paleti, modern seramik tasarımında renk kullanımını etkilemiştir. Yixing Zisha'nın kahverengi, kırmızı, mor, mavi, yeşil tonlarındaki doğal kil renkleri, modern seramik sanatçıları tarafından tercih edilen renkler arasında yer alır. Bu, eserlerde sıcak ve doğal bir atmosfer yaratılmasını sağlar. Geleneksel motiflerin modern yorumu da önemli bir etki olarak öne çıkmıştır. Yixing Zisha seramiklerinde sıkça görülen geleneksel Çin motifleri ve semboller, modern seramik tasarımında yeniden yorumlanmıştır. Modern sanatçılar, bu geleneksel unsurları modern estetikle birleştirerek hem geçmişe saygı duruşunda bulunmuş hem de çağdaş bir dokunuş katmışlardır (Wu,2015).

Yixing Zisha' nın üretiminde kullanılan özgün teknikler de, modern seramik ustalarını teknik sınırları zorlamaya ve yeni üretim yöntemleri keşfetmeye teşvik etmiştir. Bu, modern seramiklerde görülen inovatif form ve yapıların geliştirilmesine katkı sağlamıştır.

2.2.2. Materyale Dair Etkiler

Yixing Zisha, içerdiği niteliklerle beraber malzeme bilimi, üretim teknikleri ve estetik anlayışın evrimine de fayda sağlamıştır. Yixing Zisha seramiklerinde kullanılan zisha kilinin benzersiz özellikleri, modern seramik malzemesi araştırmalarına önemli katkılarda bulunmuştur. Zisha kilinin yüksek demiroksit içeriği, seramiklere özgün bir renk ve doku vermektedir. Bu modern seramik ustalarını, malzemelerin kimyasal bileşimini dikkate alarak, ürünlerde benzersiz renk geçişleri ve dokular elde etmek için farklı oksit oranlarıyla deneyler yapmaya yönlendirmiştir (Song vd., 2020).

Bununla beraber Yixing Zisha seramiklerinin yüksek sıcaklıklarda pişirilmesi, modern seramik tekniklerindeki yeniliklere ilham kaynağı olmuştur. Zisha seramiklerinin pişirme süreci, genellikle 1100 -1200 santigrat derece arasında değişen sıcaklıklarda gerçekleşir. Bu yüksek sıcaklıkta uygulanan pişirim, seramiklerin su geçirmez olmasını sağlar. Modern seramik tasarımında, bu teknik, özellikle fonksiyonel ürünlerin üretiminde, malzemenin mukavemetini ve su geçirmezliğini artırmak için benimsenmiştir. Bu, çaydanlıklar, fincanlar, vazolar gibi günlük kullanım objelerinin kalitesini yükseltmiştir (Gowlland, 2017).

Zisha seramiklerinin, pişirme sürecinde kullanılan özelleştirilmiş atmosferlerde (oksijen oranının kontrolü gibi), modern seramik üretiminde atmosfer kontrolüne olan ilgiyi artırmıştır. Ustalar, pişirme atmosferini değiştirerek seramik yüzeylerinde farklı efektler ve renkler elde etmek için deneysel yaklaşımlar geliştirmişlerdir. Bu, seramik ürünlerde daha zengin ve çeşitli yüzey dokularının ve renklerin keşfedilmesine olanak tanımıştır. Son olarak ise Yixing Zisha' nın geleneksel kullanımı, modern seramik sanatçıların yerel ve sürdürülebilir malzemeleri keşfetmeye teşvik etmiştir. Bu, seramik tasarımı ve üretiminde çevre dostu malzeme kullanımının artmasına ve yerel malzemelerin değerinin yeniden keşfedilmesine yol açmıştır. Tasarımcılar, yerel kil yataklarını keşfederek ve bu malzemeleri kullanarak, sürdürülebilir seramik üretim yöntemleri üzerine yenilikler yapmışlardır (Wu vd., 2013).

2.2.3. Pişirme Tekniklerine Dair Etkiler

Yixing Zisha geleneğinin Çin' deki modern seramik ürünlerin pişirme tekniklerine olan spesifik etkileri, seramik üretim süreçlerinde önemli yenilikler ve değişiklikler getirmiştir. Zisha kilinden yapılmış ürünün pişirilmesi sırasında, atmosferin oksidasyon (hava ile pişirme) ve indirgeme (oksijensiz ortamda pişirme), durumlarının dikkatlice kontrol edilmesi, renk ve doku üzerinde büyük etkiye sahiptir. Modern seramik ustaları, bu tekniği kullanarak, eserlerinin yüzeyinde çeşitli renk tonları ve dokular elde etmiştir. Özellikle indirgen atmosferde pişirme, metalik yansımalar ve zengin renk geçişleri sağlayabilir. Yixing Zisha seramiklerinin pişirim sonrası yavaş soğutulması, çatlamaları önlemeye ve malzemenin bütünlüğünü korumaya yardımcı olur. Modern seramik üretiminde, bu yavaş

soğutma süreci, özellikle büyük ve karmaşık formdaki çalışmalarda, çatlakların önlenmesi ve eserin genel kalitesinin artırılması için uygulanmaktadır. Bu teknik, seramik ürünlerin dayanıklılığını ve uzun ömürlülüğünü artırır (Song vd.,2020).

Seramiklerde kullanılan malzemenin, farklı sıcaklıklarda nasıl tepki verdiğinin detaylı bir şekilde incelenmesi, modern seramik sanatçılarına malzeme bilimi konusunda derin bir anlayış kazandırmıştır. Bu bilgi, tasarımcıların farklı malzemelerle çalışırken ideal pişirme sıcaklıklarını belirlemelerine ve eserlerinin estetik ve işlevsel özelliklerini optimize etmelerine olanak tanımıştır.

Bir başka özellik ise, geleneksel Yixing Zisha seramiklerinde genellikle tek pişirme özelliği kullanılır, bu da ürünlerin doğal ve homojen bir görünüme sahip olmalarını sağlar. Modern seramikte, bu yaklaşım, özellikle minimalist ve doğal estetik arayan tasarımcı ve sanatçılar tarafından benimsenmiştir. Tek pişirme tekniği, malzemenin doğal renk ve dokusunun korunmasını sağlar, bu da çalışmalara özgün bir karakter kazandırır (Wu vd.,2013).

2.2.4. Fonksiyonellik

Yixing Zisha geleneğinin Çin'deki modern seramik tasarımına fonksiyonellik ve estetik açısından da pek çok etkisi görülmektedir. Yixing Zisha çaydanlıklarının tasarımı, modern seramik tasarımında çay kültürü ile ilgili nesnelerin tasarımına önemli etkilerde bulunmuştur. Özellikle, çayın aromasını ve lezzetini korumak için tasarlanan Yixing çaydanlıklarının özgün formu, modern seramik tasarımcılarına fonksiyonellik ve estetik birlikteliğini sağlayacak yeni çaydanlık ve çay aksesuarları tasarlamada ilham kaynağı olmuştur. Bu tasarımlar, çayın demlenme sürecini optimize ederken, aynı zamanda görsel olarak da çekici olmayı hedeflemektedir (Pan, 2004).

Yixing Zisha tasarımlarında görülen, kullanıcının kişisel kullanımına göre zamanla gelişen “patina” etkisi, modern seramik tasarımlarında kişiselleştirilme anlayışını güçlendirmiştir. Bu, kullanıcıların seramik ürünlerle zaman içinde kişisel bir ilişki geliştirmesine olanak tanıyan bir özelliktir. Modern seramik ustaları, bu etkileşimi teşvik eden ürünler tasarlamıştır, böylece kullanımıyla birlikte ürünler kullanıcıların yaşam tarzını yansıtacak

şekilde evrimleşebilir (Xu, 2018). Bir diğer özellik olarak, Yixing Zisha' nın çok yönlülüğü, modern seramik tasarımında fonksiyonellik ve estetiği birleştiren çok amaçlı nesnelerin tasarımına ilham vermiştir. Örneğin, geleneksel Yixing Zisha çaydanlıklarının hem estetik açıdan çekici, hem de çay demleme gibi spesifik bir işlevi mükemmel bir şekilde yerine getiren tasarımları, modern tasarımcıları mutfak ve yemek eşyaları gibi günlük nesneleri yeniden düşünmeye teşvik etmiştir. Bu, fonksiyonel ama aynı zamanda dekoratif olan seramik nesnelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Bir diğer önemli etki ise ergonomik tasarımıdır. Yixing Zisha ürünlerinin kullanım kolaylığı sağlamak için ergonomik tasarımı, modern seramik tasarımında kullanıcı dostu ürünlerin

tasarımına etki etmiştir. Çaydanlıkların kulpları ve dökme ağızları gibi unsurlar, kullanım sırasında, maksimum konfor ve etkinlik sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Modern seramik tasarımcıları, bu ergonomik yaklaşımı benimseyerek, günlük kullanımda hem rahatlık, hem de estetik sunan ürünler geliştirmiştir.

Doğal malzeme ve renklerin estetik kullanımı da çeşitli etkiler getirmiştir. Yixing Zisha'nın doğal kilinin renk ve doku özellikleri, modern seramik sanatında doğal malzemelerin estetik değerini vurgulayan tasarımlara yol açmıştır. Bu, seramik ürünlerde doğal tonların ve dokuların kullanılmasını teşvik ederek, sade ve doğal bir güzellik anlayışını ön plana çıkarmıştır. Modern tasarımlar, Yixing Zisha' nın yumuşak kahverengi, kırmızı, mor tonlarından ilham alarak, doğal malzemenin sıcaklığını ve keyif veren estetiğini yansıtmaktadır (Xu, 2018).

2.2.5. Kültürel ve Tarihsel Etkiler

Yixing Zisha geleneğinin Çin' deki modern seramik ürünlerine kültürel ve tarihsel etkileri, bu zanaat formunun zengin mirasının modern pratiklere nasıl entegre edildiğini göstermektedir. Bu etkilerden ilki çay kültürü ile entegre olarak gelişmiş olmasıdır. Yixing Zisha çaydanlıklarının tasarımı, Çin'in binlerce yıllık çay kültürünü yansıtır. Ming ve Qing hanedanları dönemlerinde gelişen "Gongfu çay töreni" bu çaydanlıkların tasarımını ve kullanımını önemli ölçüde etkilemiştir. Modern seramik tasarımcıları, bu tarihsel bağlamı, çay kültürüne ve ritüellerine saygı gösteren tasarımlar ortaya koymak için kullanmışlardır,

bu da tasarımların sadece estetik değil, aynı zamanda kültürel ve tarihsel bir boyut kazanmasını sağlamıştır (Gowlland, 2017).

Felsefi etkilere bakıldığında ise, Yixing Zisha seramiklerinin tasarımı, Taoizm, Konfüçyanizm, Zen Budizmi gibi Çin felsefelerinin estetik anlayışlarından etkilenmiştir. Bu felsefelerde vurgulanan doğallık, sadelik ve işlevsellik ilkeleri, Yixing Zisha' nın doğasıyla, Çin' deki modern seramik tasarımının temelini oluşturur. Modern seramik ustaları, bu felsefi değerleri çalışmalarına yansıtarak, onları sadece sanat eseri niteliğindeki tasarımlar olarak değil, aynı zamanda felsefi bir ifade olarak konumlandırmışlardır.

Yixing Zisha seramikleri, diğer bir yandan ise tarihi figürlerin ve efsanelerin tasvirleriyle zenginleştirilmiştir. Bu figürler ve hikayeler, Çin mitolojisi ve tarihiyle derin bağlar kurar. Modern seramik ustaları, bu tarihsel ve kültürel karakterleri ve hikayeleri eserlerine dahil ederek, geçmişle bağlantı kurar ve kültürel mirası nesillere aktarır (Xuyang & Hein, 2023).

Ustalık ve çıraklık geleneği de Yixing Zisha seramik geleneğinde önemli yer tutmaktadır. Eserlerin üretimi, ustalık ve çıraklık sistemine dayanmaktadır. Bu gelenek, bilgi ve becerilerin kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlar. Modern seramik geleneğinde de bu geleneğin devam ettirilmesi, eserlerin yalnızca teknik mükemmellik değil, aynı zamanda daha derin bir kültürel ve tarihsel anlam taşımasını sağlamıştır. Tasarımcı ve zanaatkarlar, bu geleneği sürdürerek, Çin seramik sanatının zengin tarihi ve kültürel bağlarını korumaktadırlar. Son olarak ise Yixing Zisha seramik geleneği, Yixing bölgesine özgü kille sıkı bir şekilde bağlantılıdır. Bu Çin'in geniş coğrafyasında bulunan çeşitli bölgelerin kendine has malzemelerini ve tekniklerini kullanma geleneğinin bir parçasıdır. Modern seramik ustaları, bölgesel kimliği ve yerel malzemeleri eserlerine dahil ederek, Çin' in çeşitliliğini ve zengin kültürel mirasını ortaya koymaktadır.

2.2.6. Uluslararası Etkileşim

Yixing Zisha geleneğinin uluslararası etkileşim açısından Çin’deki modern seramik tasarımına etkileri, hem kültürel alışverişin artmasına, hem de Çin seramik geleneğinin dünya çapında tanınmasına ve takdir edilmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bu tasarım-zanaat formu, Çin’ in zengin çay kültürünün ve geleneksel el sanatlarının bir simgesi olarak uluslararası alanda tanınmıştır. 17.yüzyıldan itibaren Avrupa’ya ihracatı başlayan Yixing Zisha çaydanlıkları, Çin’in estetik değerlerini ve seramik üretimindeki ustalığını yansıtarak, Çin seramik geleneğinin küresel ölçekte tanınmasına önemli bir katkı sağlamıştır (Xuyang & Hein, 2023).

Yixing Zisha tasarımlarının uluslararası sergilerde ve müzelerde yer alması da, bu zanaat formunun küresel seramik sanatı topluluğu tarafından takdir edilmesine ve incelenmesine yol açmıştır. Bu, özellikle 19.yüzyıl ve 20.yüzyıl başlarında, Batı’da Doğu sanatına olan ilginin arttığı dönemlerde, Yixing Zisha’nın uluslararası alanda daha fazla tanınmasını

sağlamıştır. Bununla birlikte Yixing Zisha’nın uluslararası alanda tanınması, Batılı ve diğer kültürlerden seramik tasarımcıları ve sanatçıları ve ustaları üzerinde belirgin bir etki bırakmıştır. Bu sanatçılar ve ustalar, Yixing Zisha ‘nın form, işlev ve estetik anlayışından ilham alarak kendi tasarımlarında ve eserlerinde benzer teknikler ve yaklaşımlar denemişlerdir. Bu, kültürlerarası etkileşimin seramik tasarımı ve sanatında yenilikçiliği nasıl teşvik ettiğinin bir örneğidir.

Bir diğer önemli etki de, Yixing Zisha ürünlerinin tarihsel ticaret yolları aracılığıyla diğer ülkelere ihracatı, Çin seramik sanatının ve çay kültürünün uluslararası alanda yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu özellikle Çin’in Avrupa ile olan ticaret ilişkileri bağlamında, Çin seramiklerine olan Batılı ilgiyi artırmış ve Çin’ in kültürel ürünlerinin küresel ölçekteki etkileşimine katkıda bulunmuştur (Song vd., 2020). Yixing Zisha üzerine yapılan araştırmalar, uluslararası atölyeler, seminerler ve seramik sanatı üzerine yapılan sempozyumlar, Çin ve diğer ülkelerden sanatçıların bir araya gelerek, bilgi ve teknik alışverişinde bulunmalarına olanak tanımıştır.

2.3. Uluslararası Sanat Arenasında Yixing Zisha Seramiklerinin Rolü

Uluslararası sanat arenasında Yixing Zisha seramiklerinin önemli rol üstlendiği ve kıymet verildiği bilinmektedir. Bu doğrultuda, Çin çay kültürünün küresel temsilinin yapılması, uluslararası koleksiyonlarda değer görmesi, sanat fuarlarında popüler hale gelmesi gibi pek çok olgu ortaya çıkmaktadır (Gowlland, 2017; Wu, 2015; Harrison-Hall,1999).

- Yixing Zisha seramikleri, Çin'in binlerce yıllık çay kültürünün en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilir. 17.yüzyılın sonlarından itibaren Avrupa'ya ihracatıyla, Yixing Zisha çaydanlıkları ve çay aksesuarları, Çin çay ritüellerini ve estetiğini dünya çapında tanıtmıştır. Özellikle İngiltere, Fransa ve Hollanda'daki koleksiyonerler ve saraylar, Çin'den gelen bu özgün seramiklere büyük ilgi göstermişlerdir. Bu, Çin'in kültürel mirasının küresel bir platformda tanınmasına ve değerlendirilmesine önemli bir katkı sağlamıştır.
- Yixing Zisha seramikleri, özellikle 18. Ve 19.yüzyıllarda Avrupa aristokrasisi ve koleksiyonerleri arasında büyük bir popülerlik kazanmıştır. Bu eserler, o dönemde "egzotik ve nadide" olarak kabul edilen Doğu sanatının bir parçası olarak Avrupa'daki saraylarda ve zengin koleksiyonlarda yerini almıştır.
- 19.yüzyılın sonlarından itibaren düzenlenen uluslararası sanat ve el sanatları fuarlarında Yixing Zisha seramik tasarımlarının sergilenmesi, bu sanat formunun Batı'da daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşmasını sağlamıştır. Paris Dünya Fuarı (Exposition Universelle), 1867 ve 1889 yıllarında düzenlenen ve bir çok uluslararası katılımcıyı ağırlayan büyük bir fuardır. Bu tür fuarlar, Çin sanatı ve el sanatlarına, dolayısıyla Yixing Zisha seramiklerine Batılı izleyicilerin ilgisini çekmiştir. Ayrıca, 20.yüzyılın başlarında Londra, Chicago ve St. Louis'de düzenlenen uluslararası fuarlarda Çin el sanatlarını ve seramiklerini sergileme fırsatları sunmuştur. Bu, aynı zamanda Batı'da seramik sanatı ve tasarımı üzerine çalışan sanatçı ve tasarımcılar için de bir ilham kaynağı olmuştur.
- Yixing Zisha'nın uluslararası alandaki varlığı, Batılı sanatçılar üzerinde derin bir etki bırakmış ve onları Çin seramik tekniklerini, özellikle de Yixing Zisha'nın özgün form ve işlevlerini kendi çalışmalarına entegre etmeye teşvik etmiştir. Pek

çok üniversite ve sanat enstitüsü, Çin seramik sanatçıları davet ederek atölye çalışmaları ve seminerler düzenlemekte, bu da Yixing Zisha seramiklerinin teknikleri ve estetiğinin uluslararası sanatçı ve ustalar arasında paylaşılmasını sağlamaktadır.

- Yixing Zisha üzerine yapılan akademik çalışmalar ve araştırmalar, bu tasarım-zanaat formunun uluslararası seramik eğitimi ve araştırmasında önemli bir yere sahip olmasını sağlamıştır. Dünya çapında birçok üniversite ve sanat okulu, seramik programlarında Yixing Zisha seramiklerinin tarihini, üretim tekniklerini ve estetik değerlerini öğretim materyali olarak kullanmaktadır.
- Yixing Zisha seramikleri, Çin ve diğer ülkeler arasındaki kültürel iş birlikleri ve sanat projelerinde merkezi bir rol oynamıştır. Bu tür projeler, farklı kültürel arka planlardan gelen sanatçıların ve zanaatkarların bir araya gelerek bilgi ve becerilerini

paylaşmalarını, aynı zamanda Yixing Zisha seramiklerinin tekniklerini ve estetiğini yeni bağlamlarda keşfetmelerini sağlamıştır.

- Eserler uluslararası sanat piyasasında yüksek değere sahip koleksiyon objeleri olarak kabul edilir. Özellikle nadir ve tarihi Yixing Zisha tasarımlarının müzayedelerde ve koleksiyonerler arasında yüksek fiyatlara ulaşması, bu seramikleri küresel çapta ne kadar değerli olduğunu göstermektedir.

Yixing Zisha seramiklerinin uluslararası sanat alanındaki bu rolleri ve yerleri, onların sadece Çin'in değil küresel seramik sanat ve tasarımının önemli bir parçası olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır. Tarihsel sürece bakıldığında aşağıdaki başlıklarda Avrupa ve ABD seramik sanat ve tasarımındaki etkiler, sanatçılar ve tasarımcılar bağlamında değerlendirilmiştir.

2.3.1. Avrupa Seramik Tasarımındaki Etkiler

Çin'den gelen süs-el sanatları. 17.yüzyılın başlarından itibaren Avrupa ve Amerika' daki evlerde yer alarak, Batı'da üretilen sanatlara uzun süreli etkiler bırakmıştır. Bu etkiler, 16.yüzyılda deniz ticaretinin başlamasıyla dört yüzyıl boyunca artmış ve azalmıştır. Sweet (2006)' in aktardığına göre, ilk etki dalgası, 17.yüzyılda Asya ile deniz yoluyla kurulan bağlantılar sayesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, çay, ipek ve porselen gibi egzotik lüks malların Batı'ya akışı, kültürel alışverişi teşvik etmiştir. Batı dünyası, bu Asya etkisine, “chinoiserie” olarak adlandırılan, Asya sanatının Batılı bir yorumu ile yanıt vermiştir. Bu stil, Asya'nın estetik ve tasarım özelliklerini Batı'nın kendi sanatsal anlayışıyla birleştirerek benzersiz bir sentez oluşturmuştur. Avrupa sarayları porselen galerileriyle süslenmiş, İngiltere ve Avrupa'nın çeşitli yerlerinde Çin çay evleri ve köşkleri inşa edilmiş, bu yapılar 1763'de William Chambers'ın Kew Bahçeleri'nde inşa ettiği pagoda ile 18. yüzyılda doruk noktasına ulaşmıştır. İkinci bir faz, özellikle Amerika için, doğrudan Çin ticaretiyle eş anlamlı olarak gerçekleşmiş ve zengin tüccarlar ile orta sınıf için mimarlık ve iç tasarımda önemli etkileri olmuştur. Üçüncü büyük faz, 19.yüzyılın sonlarında başlamış, antik Çin sanatına dayanan Batı sanatının üretimi ve antlaşma limanlarının açılmasıyla birlikte yerli

Çin kültürüne olan ilgi artmıştır. Bu süreçte, Batılılar, Asya'nın maddi kültürünü ve bu kültürün romantize edilmiş bir vizyonunu taklit etmeye yönelik çabalar içine girmişlerdir. Bu, özellikle Asya estetiğinin ve yaşam tarzının, idealize edilmiş bir yansımasını, Batı sanatı ve tasarımına entegre etme girişimiyle kendini göstermiştir. Bu ticaretin ve etkileşimin, küçük ancak önemli bir parçası Yixing Zisha seramiği olmuştur. Avrupa'daki seramik teknolojisi ve tasarımı üzerinde derin bir etki yaratan bu ürünler, günümüze kadar etkisini sürdürmüştür (Sargent,2010). Çin'de seramik ihraç eden üç büyük fırın bölgesi bulunmaktadır. Bunlar; porselenleriyle ünlü Jiangxi eyaletindeki Jingdezhen, şeffaf sırlı , süslenmemiş mallar üreten Fujian eyaletindeki Dehai ve Çin' in seramik başketi olarak bilinen , Jiangsu eyaletinde, Taihu gölünün batı kıyısında yer alan Yixing'dir. Bu üç bölge arasında Yixing, porselen yerine pekişmiş çini (stoneware) seramik üretimiyle öne çıkmıştır. Yixing'de kullanılan özel ve rafine kil, zisha veya mor kum olarak bilinir. Bu adlandırma , kilin yüksek demir içeriği sayesinde kazandığı karakteristik ve en yaygın

görülen kırmızı rengi vurgulamaktadır. Ancak, bej- ockre, kahverengi, yeşi, gri- siyaha kadar geniş bir renk skalası bulunur. Buna rağmen Yixing seramiği, ihtiyaçlarını Jingdezhen'den gelen porselenleriyle karşılayan imparatorluk sarayı tarafından tercih edilmemiştir. Yixing seramikleri, eserlerini toplayan, değer veren ve zaman zaman yaratım sürecinde de aktif rol oynayan; matematikçi, edebiyatçı, şair, ressam gibi bilim insanları arasında himaye bulmuştur. En yüksek kalitedeki eserler genelde, üzerlerine bir şiir yazdırma imkanı sunan alimler tarafından özel olarak sipariş edilmişlerdir. Bu, tasarımın değerini hem estetik, hem de kültürel açıdan artıran bir özellik olarak kabul edilir. Bu durum aynı zamanda, Çin'de benzersiz bir sanatsal iş birliği örneğidir. Yixing, Dehau dışında, seramik tasarımcıları, sanatçıları ve ustalarının eserlerine imza attığı nadir merkezlerden biridir. Bu çalışmalar sanat eserleri olarak kabul görmüş ve geç Ming hanedanlığı döneminden (1368-1644) itibaren Çinliler ve daha sonra Japonlar tarafından toplanmış, günümüzde ise Avrupalılar ve Amerikalılar tarafından değer görmektedir. Yixing Zisha seramiğinin sıkı dokulu gövdesi, özellikle çay takımlarının yapımında ve malzemenin doğal güzelliğinin vurgulanmasında öne çıkmış ve beğeni toplamıştır. Bu özel kil, çay içme deneyimini zenginleştiren doğal formların yaratılmasına imkan tanımıştır. (Sargent, 2010). Bu durum sanatsal geleneğin bir sonucu olarak, Batı seramik tasarımı ve üretimine önemli teknik ve estetik katkılarda bulunacak olan, Çin ile Batı arasındaki ihracatı geliştirmiştir.

Avrupa'ya ilk ihracat

Çin Porselenin Hollanda'da popülerlik kazanması, 17.yüzyılın başlarında, Portekiz gemileri San Jago (1602) ve Santa Cathrina (1604)'nın ele geçirilip açık artırma ile satılmasıyla başlamıştır. 1609 yılında “ Hollanda Doğu Hindistan Şirketi” kurulmuş ve Çin'den gelen lüks malların baş ihracatçısı olmuştur. Delft'deki seramikçiler Çin'den ithal edilen mavi-beyaz sıraltı porselenleri, kalay sırlı, akçini (düşük derece pişirilmiş kil) malzemeye taklit etmeye başlamışlar ve böylece şehir “ Delft Seramikleri” olarak bu taklitlerle tanınır hale gelmiştir (Allen, 1989).

Yixing seramiğine Avrupa'da ilk atıf, 1656 yılında, Danimarka Kraliyet Meraklar Kabinesi'nde kırmızı, sırsız çaydanlık gören bir ziyaretçinin yaptığı yorumla belgelenmiştir. Philippe Sylvestre Dufour, 1685'de, Çinlilerin kırmızı kil kullanarak üzerine tasarımlar uyguladıkları çaydanlıkları tercih ettiklerini ve bunların kalite açısından diğerlerinden üstün olduklarını belirtmiştir. Bu ifadeler, Yixing Zisha çaydanlıklarının

Avrupa'daki ilgisini ve takdirini artırmıştır. 1679'da Hollanda'ya “7 kasa kırmızı çaydanlık” ithal edilmiş, bir sonraki yıl ise Makao'dan Batavia'ya “320 figürlü kırmızı çaydanlık” getirilmiştir. Howard & Ayers (1978)' e göre bu, Yixing seramiğinin taklit edilmesindeki ilk başarılı girişimlerin Hollanda 'da 17.yüzyılın sonlarında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır.

İngiltere'de çayın popüler hale gelmesi, 17.yüzyılın sonlarına doğru olmuştur. Samuel Pepys, 1669' larda yazmış olduğu günlüğünde çayı ilk kez denediğini yazmıştır. İngiliz Doğu Hindistan Şirketi' nin kurulmasıyla (1689), Kırmızı pekişmiş çini (stoneware) çaydanlıklar İngiltere' ye ithal edilmeye başlanmıştır. 1700 yılında, İngiliz Doğu Hindistan şirketinin 458 ve ardından 52 kırmızı çaydanlık sipariş ettiği kaydedilmiştir (Howard & Ayers, 1978).

Yixing seramiği 19.yüzyıdan önce genellikle sırlı veya emaye kaplı değildir, ancak 1750 civarında, polikrom emayelerle süslenmiş, Beauchamp'ın zırh işareti bulunan bir örneği bulunmaktadır. Bu dönemde, Yixing seramiği, estetik ve işlevsellik açısından önemli bir yer tutmuş ve Avrupa'da da takdir edilerek taklit edilmeye çalışılmıştır (Sargent, 2010).

Çin' deki geleneklere göre, Yixing seramiğinde demlenen çay, diğer malzemelerle demlenen çaylara göre daha üstün kabul edilmiştir. Bu, Yixing seramiğinin Avrupa' da popüler

olmasına neden olmuş olabilir. Ancak kırmızı pekişmiş çini (stoneware) seramiğin doğal modelleme imkanları ve Yixing seramiğinin porselene kıyasla daha kolay kopyalanabilir olması da bu popüleritenin artmasında önemli bir rol oynamış olması mümkündür. Avrupa seramik tasarımcıları ve sanatçıları Yixing ürünlerini doğrudan taklit ederek veya bu ürünlerden ilham alarak meyve , sebze, ağaç kütüğü, ve kuş formunda çaydanlıklar üretmişlerdir. Yixing seramiğinin popülaritesi ve bu seramiğin kil ve formlarının taklit edilme çabaları, Avrupa' da seramik sanatçıları ve tasarımcıları arasında oldukça yaygınlaşmıştır. Avrupa' daki Pekişmiş çini (stoneware) seramik üretiminin temeli Meißen'de sert hamurlu porselenin keşfedilmesiyle başlamış ancak sonuç başarılı olamamıştır. Yixing seramiklerinden ilham alınarak üretilen sırsız gövdeli ürünler, sonraki üçyüz yıl boyunca Avrupa ve İngiltere seramik fabrikalarında üretilmeye devam edilmiştir. Bu etkiler geniş ve derin kök salmış ve günümüze kadar ulaşmıştır.

Hollanda

1670 yılından sonra, en az yedi Hollanda'lı seramikçi, kırmızı Delft çaydanlıklarının üretimi konusunda rekabet etmiştir. Bu sanatçılar arasında Samuel van Eernhoorn, Jacobus de Caluwe, Lambertus Cleffius, ve onun varisi Lambert van Eernhoorn, Ary de Milde, W.F. de Rotte, ve Peter de Lorreyn yer almaktadır. 1678'de Lambert Cleffius, “ kırmızı porselen” ürettiğini duyuran ilk kişi olmuş ve ürettiği kırmızı çaydanlıkların, Hint çaydanlıklarına kıyasla renk, saflık ve dayanıklılık açısından üstün olduğunu iddia etmiştir (de Jonge, 1969). Lambert van Eernhorn, kırmızı çaydanlıklar üretmek amacıyla sanatsal ve kaliteli kalıplar üretmek amacıyla ahşap ustalarını işe almıştır. Bugün, van Eernhoorn imzalı yalnızca iki çaydanlık bilinirken, Cleffius imzalı çaydanlık bulunmamaktadır. Ary de Milde' in “ Koşan Tilki “markasıyla imzalanmış Yixing tarzındaki Kırmızı seramik ürünleri en yaygın bulunanlardır. 1672'de de Milde kendi başına çalışmaya başlamış ve çaydanlıkların pişirilmesinde uzmanlaşmıştır. 1678'de , van Eernhoorn ve Milde, ürünlerine onbeş yıl süreyle patent için başvurmuş ve 1679'da “Doğu Hintli Çaydanlıkları” tedarik etmeleri istenmiştir. Fabrika markaları, 1680 yılına kadar yerel kırmızı kili, porselenin inceliği ve sertliğine yaklaşan bir pekişmiş çini (stoneware) kiline rafine etmiştir. Özellikle Delft'de,

orijinal Yixing mallarını yakından taklit eden kırmızı çaydanlıkların üretimi, yaklaşık 1730 yılına kadar devam etmiştir (Oostveen, 1981).

İngiltere

İngiliz seramiğinin gelişimine ve Renanya'dan ithal edilen pekişmiş çini (stoneware) seramiğe karşı rekabet oluşturulmasına yönelik ilk adımlar, 1671'den itibaren tuzla sırlanmış pekişmiş çiniden (stoneware) “ Bellarmine Sürahileri” üreten II. Charles tarafından 1684 yılında atılmıştır. Dwight'ın dilekçesinde “opak , kırmızı ve koyu renkli porselen” in sırrının keşfedildiği vurgulanmıştır. 1689-98 yıllarına ait not defterinde, kırmızı pekişmiş çini yapımı için formüller kaydedilmiş; Staffordshire kırmızı kilinden, koyu kırmızı bir kil

üretim ve “aynı kilden başka bir iyi kırmızı kil elde etme” yöntemleri açıklanmıştır. Ancak Dwight’ a pozitif olarak atfedilebilen sırsız kırmızı pekişmiş çini seramik parçalarına rastlanmamıştır (Finer& Savage, 1965).

1693’te, James Morely of Nottingham, Wedgewood ailesi üyeleri ve John Philip Elers’ a karşı, 1684 tarihli patentin ihlal edildiğini iddia eden bir dava açılmıştır. Elers kardeşler, Dwight’ın ürünlerinden farklı malzemeler ve tasarımlar kullanarak yaklaşık üç yıl boyunca kahverengi kupalar ve kırmızı çaydanlıklar ürettiklerini iddia etmişlerdir. Anlaşılan o ki, Elers kardeşler ve Dwight arasında bir anlaşma sağlanmış, çünkü Elers kardeşler sonraki hukuki süreçte yer almamışlardır. Erken dönem kırmızı pekişmiş çini seramik ürünlerin Dwight veya Elers tarafından üretildiğine dair kesin bir kanıt bulunmasa da, bu durum en azından Dwight’ın diğer çömlekçilerin ürünlerini benzer bulduğunu ortaya koymaktadır. Dwight, 1703 yılında hayatını kaybetmiş olmasına rağmen, ailesi çömlekçilik işini sürdürmüştür. Elers kardeşler, John Philip ve David, 1688 devrimi sonrasında İngiltere’ye gelen Hollandalı gümüş ustalarıydı ve Fulham’da kendi mesleklerini icra etmeye devam etmişlerdir. John Cndler’ın yardımıyla Fulham’da Bradwell Wood, Staffordshire’a taşınan Elers, 1698’de Newcastle-under-Lyme’da olduklarını ve tekrar taşındıklarını belirtmişlerdir. Lady Celia Fiennes’in günlüğünde, 1698’de Çin’den gelen ürünlere öykünerek ve onlar kadar ilgi çekici ince kırmızı kilden yapılan zarif çaydanlıkların, kupaların ve fincanların yapımını görmek için gittiği yazılmıştır (van Dam, 2003).

17.yüzyıl kırmızı kil ile döküm tekniğinin neredeyse imkansız olduğu düşünülürken,1977’de G.W.Elliott, yerel killerden elde edilen bir sıvı çamur (döküm çamuru) üretmiş ve bu, torna üzerinde döndürülmeye dayanacak sertliğe geldiğinde, aksi kanıtlanmıştır. Elers’in gümüş döküm tekniklerini seramiğe uygulayabilecek bilgiye sahip oldukları düşünülmektedir. Josiah Wedgewood, William Bentley’ e yazdığı bir mektupta, Elers’in yerel kırmızı killerin kullanımını mükemmelleştiretiklerini ve Çin Kırmızı Porselenini taklit ederek, alçı kalıplara dökerek ve dış yüzeyleri tornalayarak çay ve kahve takımlarına dönüştürdüklerini belirtmişlerdir.

Josuah Twyford, Richard Myatt, Thomas Astbury, oğlu John Astbury ve diğer Staffordshire çömlekçileri kırmızı seramik üretmişlerdir; ancak mevcut eserlerin birçoğu kesin olarak belirli bir seramikçiye atfedilmemektedir. Staffordshire çömlekçilerinin çoğu, Çin standartlarına ulaşacak teknolojik ilerlemeye sahip olamamıştır. Bu durum, çoğunlukla gövde ve süslemelerin kontrolsüz kurumasından kaynaklanan sorunlardan dolayıdır. Josiah

Wedgewood'un killer ve teknikleri rafine etmesine kadar tam anlamıyla başarılı olunamamıştır (van Dam,2003).

Yixing çaydanlıklarında popüler olan “ağaçtaki çocuk” ya da “Hintli çocuk” deseni en eski Yixing çaydanlıklarından birinde, yaklaşık 1700 tarihinde Amsterdam'daki Rijksmuseum'da tespit edilmiştir. Bu desen en azından 12.yüzyıla dayanmakta ve bir Ting seramik yastığında görülmektedir. Bu desen birçok İngiliz seramikçi tarafından taklit edilmiş, ancak hiçbiri Thomas Whieldon kadar başarılı olamamıştır. Desen 19. yüzyıl boyunca popüler motifler arasında kalmıştır.

Almanya

Johann Frederick Böttger (1682-1719), Güçlü Augustus tarafından Wittenberg'de ev hapsine alınan imparator için, basit metali altına dönüştürme görevi verilmiş bir simyacıydı. Bu görevi gerçekleştiremeyince, kralın büyük bir tutkusu olan sert killi porselenin sırrını çözmeye yönelik çalışmalara başlamıştı. 1708-09 yıllarında kırmızı pekişmiş çini için bir formül geliştirdi ve 1713'te yüksek sıcaklıkta pişirilen sert killi porselenin formülünü buldu.

Dresden'deki kırmızı pekişmiş çini buluşu, Ehrenfried Walther von Tschirnhause (1651-1708) gibi bilim insanlarının çalışmaları sayesinde mümkün olmuştur. Bu bilim insanları, Böttger ile birlikte çalışmış ve de Milde'in çalışmalarını izleme imkanı bulmuştur. Yakın zamanda yapılan araştırmalar, bazı kapların Böttger tarafından Dresden'de yapılan de Milde orijinallerinin döküm kopyaları olduğunu kanıtlamıştır. Bugün, Dresden'deki “Zwinger” koleksiyonunda birçok Yixing parçası ve Böttger replikası sergilenmektedir (Sargent,2010).

Böttger pekişmiş çini kili (stoneware), yoğun ve sert bir yapıya sahip olup, dökülebilir (sıvı), şekillendirilebilir, ve kuyumcular tarafından işlenebilir özelliklere sahip olduğu bilinir. Bu kil, J.S. Irminger gibi tanınmış ustaların üretmiş olduğu sırlı seramik kaplarla bilinir. Böttger, bu malzemeye “Jaspis Porselen” adını vermiş, bu da onun hem porselen hem de değerli taşlarla olan ilişkisini vurgulamaktadır. Bu seramikler bazen cam veya gümüş gibi farklı malzemelerle birleştirilmiş, bazen de desenlerle süslenmiştir. Böttger'in üretimleri arasında, anka kuşu şeklinde çaydanlıklar dikkat çeker. Bu özgün form, Johann

Joachim Kaendler tarafından 1734'te detaylı olarak tanımlanmıştır. Orijinal Yixing modelleri, Frankfurt, Dresden ve Nürnberg'deki müzelerde sergilenmektedir. Böttger'in pekişmiş çiniden yapılan kopyaları, Brandenburg'daki Bayreuth ve Plaue-on-Havel'de Samuel Kempe tarafından üretilmiştir (Bursche vd., 1982).

Böttger, Yixing malzemelerini alarak ve Hollandalı Yixing kopyalarını kullanarak kırmızı seramik üretimine başlamıştır. Meißen fabrikasının çömlekçileri yeni teknikler ve form varyasyonları geliştirerek Çin seramiklerine özgü cilalama ve oyma tekniklerini benimsemiştir.

Yixing malzemelerinin hassas ve kusursuz işçiliği, Josiah Wedgewood gibi seramik ustaları üzerinde büyük etki bırakmıştır. Wedgewood ,seramik üretimine dair geniş potansiyeli görerek bu alanda yenilikler yapmıştır. Yixing çaydanlıklarının balkabağı ve karnabahar gibi formları, Wedgewood'un erken dönem yeniliklerine ilham kaynağı olmuştur. Bu örnekler, Yixing malzemelerinin Batı seramik tasarımı ve üretimine olan etkisinin çarpıcı göstergelerindendir.

Başlarda Wedgewood, ürünlerine dekorasyonlar ekleyerek ve damgalayarak işlemekteydi, fakat 1763-64 yıllarında torna tekniğine geçerek bu yöntemi geride bırakmıştır. Tamamiyle torna tekniği ile üretilen ve üzerinde "W" harfi bulunan bir kare mühür işareti ile ayırt edilen,

küçük kırmızı seramik gurubunun, Wedgewood'a ait olduğu kabul edilmektedir. Ancak torna ile yapılan çalışmalar, genellikle Yixing malzemelerinden esinlenen doğal dal formunda saplar, üst kısımlar ve döküm ağızları gibi özellikleri, sıkça "yengeç sapı" olarak adlandırılanı da dahil olmak üzere, muhafaza etmiştir. 11 Mart 1763 tarihinde, Leeds' ten emaye ustaları Robinson ve Rhodes'un Wedgewood'a "yengeç kulbuna sahip 12 adet sırsız çaydanlık" sipariş verdiği bir mektup, kırmızı seramik ürünleri satışlarının zirvesindeyken yazılmıştır (Kelly, 1963).

Wedgewood, kırmızı seramiklere başta çekimser yaklaşmış olsa da, bu malzeme kendisine hem estetik, hem de finansal açıdan başarı getirmiştir. Ancak, zamanla bu malzemenin herkes tarafından kolayca üretilebileceğini düşünerek ilgisini kaybetmiştir. 10 mart 1776' da Bentley'e yazdığı mektupta, "Antico Rosso" yu, tarifinize göre taklit etmeye

çalışacağım; ancak, en iyi çalışmamı yapsam bile, bir izleyicinin aklına basit bir kırmızı çaydanlık geleceğinden endişeliyim” ifadelerini kullanmıştır. Ayrıca, “Kırmızı seramiklerin aşırı sıradanlığına karşıyım, şayet çaydanlıklar ve en sıradan ürünlerde kullanılmamış olsalar, itirazım olmazdı. Ucuz ürünler için bronz benzeri renklerden birini seçmenizi öneriyorum, çünkü Antico Rosso’yu sadece kırmızı bir çaydanlığı hatırlatacak şekilde yapabiliriz” şeklinde belirtmiştir. Buna rağmen, Wedgewood, hem Çin, hem de klasik stillerde kırmızı seramikler üretmeye devam etmiştir (Bursche vd., 1982).

19.yüzyılın başlarında Wedgewood fabrikası tarafından üretilen kahverengi pekişmiş çini seramikler, iki farklı türe ayrılmıştır: biri şeffaf kurşun sırla kaplı, sarıya boyanmış, diğeri ise beyaz rölyeflerle süslenmiş çay takımları için kullanılan koyu kahverengidir. Bu ürünlerin önemli ölçüde ince Çin seramiklerinden esinlenerek yapıldığı düşünülmektedir. 19.yüzyıl boyunca, Wedgewood seramik fabrikası, Çin seramiklerinden etkilenen ürünler yapmaya devam etmiştir: Lotus, su zambakları, şakayık, ejderha, ve kelebek motifleri, “Çin kaplanları” ve “Asya sülünleri” gibi klasik tasarımlar üretilmiştir. 1787 kataloğunda ilk kez ortaya çıkan ve bambu işlerine benzerliğiyle adını aldığı düşünülen soluk sarı renkli, pürüzlü gövdeli bir seramik türü olan “Caneware” , Wedgewood tarafından bambu formunda bir çaydanlık üretmek için kullanılmıştır (Kelly,1963).

İlk Kayıtlar

İngiltere’den Amerika’ya porselen aktarımının en erken kaydedilmiş referansı 1728 yılına ait olmakla beraber, arkeolojik ve yasal kayıtlar 17. yüzyılda erken yerleşimcilerin, Çin porselenlerine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. 1772 yılında New York’ta Davis ve Minnet tarafından “ Kırmızı Çin çaydanlık ve çiçek saksıları” ithal edilmiş, 1776’da ise Philadelphia’daki Joseph Stanbury’nin dükkanında “ Kırmızı Çin şeker kapları ve çeşitli kırmızı çömlekler” satışa sunulmuştur. Ayrıca 18.yüzyıl New York tüccarı Frederick Rhinelander’ın iş evrakları, kırmızı çömleklerin popülerliğine ve kökenlerine dair bilincin arttığını gösteren “Kırmızı Çin çaydanlıklarına dair başka bir atıfa yer verilmektedir. Portsmouth, New Hampshire’daki 1716-1718 yılları arasında inşa edilen Warner Evi’nin sahibi Sherburne ailesine ait olan ve 1930’a kadar ailesinin koleksiyonunda bulunan, üzerinde kırmızı çömlek yapraklar, üzüm ve asma desenleri bulunan büyük çaydanlık, ailenin 18.yüzyılda bu esere sahip olduğunu göstermektedir, ancak, bu konuda belgelendirilmiş bir kanıt bulunmamaktadır. 19. yüzyılın ortalarında Çin’den ithal edilen ve emaye süslemeli armut şeklinde çaydanlık, Salem tüccarı Kaptan Joseph Bulkley

tarafından erken 20.yüzyılda Peabody Essex Müzesi'ne bağışlanmıştır. Bununla birlikte, Amerika'da Yixing çömleklerinin varlığı ve etkilerine dair kanıtlar oldukça nadirdir (Kelly, 1963).

1752'de Asya'da batan Geldermasen adlı Hollanda'ya ait gemiden sadece sekiz Yixing çaydanlığı çıkarılmıştır. Bu çaydanlıklar arasında bambu tarzında , küresel, eğimli altıgen ve ejderha figürlü silindirik çaydanlıklar bulunmaktadır. 1822' de Sumatra açıklarında batan Tek Sing gemisiyle ilgili raporlarda ise sadece beş Yixing çaydanlığı belgelenmiş, toplam kurtarılan sayısı belirtilmemiştir. Bazı uzmanlar, bu eserlerin 19.yüzyılın başlarında bir yeniden canlanmayı yansıttığını öne sürse de, bu durum daha çok geleneklerin sürdürülmesi olarak değerlendirilmektedir (Lo,1986).

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında, Çin porselen formları ve sırları büyük takdir toplamıştır. Demiryolu inşaatları arasında keşfedilen mezarlardan çıkan imparatorluk kalitesinde eserler ve tarihi ev eşyaları koleksiyonları, Batılıları Çin'in zengin seramik

mirasıyla tanıştırmıştır. Dünya sergileri, Çin seramiklerini daha geniş kitlelere tanıtmaya fırsatı sunmuştur. Özellikle, 1851'deki "Büyük Sergi" ve 1876' daki "Yüzüncü Yıl Sergisi", Asya seramiklerine olan ilgiyi artırmış ve yeni tasarım anlayışlarının gelişimine önayak olmuştur.

Ancak, 19.yüzyılda Yixing çömleklerinin üretim ve talebindeki eksiklikler nedeniyle, ihracat ürünü olarak popülaritesi azalmıştır. Nadiren açık piyasada görülen bu eserler, Batılı seramik sanatçılarının dikkatini çekme şansını azaltmıştır. Buna rağmen, dönemin önde gelen tasarımcılarından Christopher Dresser, Yixing çömleklerinden esinlenmiş ve bu eserlerin Batı seramik sanatı ve tasarımı üzerindeki etkisini sürdürmüştür. Dresser'in Yixing modellerinden doğrudan ilham alan tasarımları, Minton & Co ve Watcombe Terracotta Şirketi tarafından üretilmiştir. Bu tasarımlar, bambu formunda sürahiler ve çaydanlıklar gibi, Yixing'in kendine has estetiğini yansıtmaktadır (Jörg,1986).

20. yüzyılın ortalarında, Hong Kong girişimcisi K.S. Lo'nun çabalarıyla Yixing seramikleri, yeniden gelişme ve ihracat sürecine girmiştir. Lo'nun liderliğinde Yixing için yeni bir dönem başlamış, önceki dönemleri aşan bir ihracat başarısı elde edilmiş ve dünya

pazarına yönelik stüdyo sanatçıları tarafından yaratılan bir endüstri gelişmiştir. Bu çabalar, Yixing seramiklerinin küresel anlamda yeniden tanınmasına ve takdir edilmesine yol açmıştır (Pickford & Hatcher, 2000).

Yixing seramikleri, çağdaş çömlekçilere ilk olarak 1977 yılında Terese Tse Bartholomew tarafından hazırlanan “I-Hsing Ware” adlı öncü katalog ile tanıtılmıştır. Bu katalog ev içi kullanıma yönelik eşyaları kapsamaktaydı ve China House Galerisi, New York’ta yayımlanmıştır. İki yıl sonra, 1979’da, Çin Ticaret Müzesi (o dönem Milton, Massachusetts’te bulunuyor ve şu an Peabody Essex Müzesi’nin bir parçası olarak Salem, Massachusetts’te hizmet vermektedir) “Yixing Seramikleri ve Avrupa Seramiklerine Etkileri” adlı sergi düzenlenmiştir. Bu sergi, 14 Kasım 1979’dan 14 Mart 1980’e kadar ziyarete açık kalmış ve yalnızca 1970’lere kadar üretilmiş Avrupa seramikleri üzerine odaklanmıştır. Sergi ve katalog, Yixing seramiklerinin ve bu eserlerin Batı’daki seramik sanatçıları üzerindeki etkilerini incelemekte, bir ulusun yaratıcı süreçler üzerindeki etkisinin kaynaklarını, derinliğini ve kapsamını ele almaktadır. Bu, Yixing seramiklerinin ve onların sanatsal etkilerinin, özellikle Batı seramik sanatı üzerindeki kapsamlı etkisinin bir kanıtıdır (Halen, 1990).

2.3.2. ABD Seramik Tasarımındaki Etkiler

Bilgi çağının getirdiği kaynakların çeşitliliği, karşılıklı kültürel etkileşim açısından benzersiz bir dönemi ifade etmektedir. Uzak coğrafyalara seyahat etmenin kolaylığı, uydular aracılığıyla dünya genelindeki görüntülerin çok hızlı yayılması, kitle iletişim araçları ve çok uluslu ticaret sayesinde, seramik sanatçıları için kaynak malzeme arzı önemli ölçüde artmıştır. Bu dönemde, sanatçılar kişisel ifade arayışlarında küreselleşmeyi ve seramik sanatının uzun tarihini kaçınılmaz olarak kabul etmişlerdir. Çağdaş Amerikan seramikçileri, Amerika’da sergi açmış, eğitim almış ya da yurtdışında yaşayan kişilerdir (Sweet, 2006).

Helena – Montana, seramik sanatçıları için Archie Bray Vakfı’nın ev sahipliği yaptığı ve bir çok sanatçının çalışmalarına ilham kaynağı olan merkez haline gelmiştir. Bray, dünya çapında sanatçıları çeken ve yeni yeteneklerin yetiştiği bir alan olarak ün kazanmıştır. Kansas City Sanat Enstitüsü’nde eğitim gören bir çok sanat öğrencisi, Yixing seramiklerine ilk kez burada ilgi duymuştur. Bu ilginin temelinde , Nelson-Atkins Sanat

Müzesi'nde yer alan etkileyici “Yixing Seramik Koleksiyonu” nun sergilenmesi bulunmaktaydı. Ken Ferguson, 1958'den 1964' e kadar Archie Bray Vakfı'nda yöneticilik yapmış ve daha sonra Kansas City' deki öğretim görevine başlamıştır. Ferguson'un etkisiyle, Gail Bush, Chris Gustin, Geo Lastomirsky, Bruce Morozko, Richard Notkin ve Kurt Weiser gibi öğrenciler, Bray'de yerleşik sanatçı olarak Montana'ya gitmişlerdir. Ferguson, Alfred Üniversitesi Newyork Seramik Koleji mezunu olup, birçok öğrencisini buraya yönlendirerek, Güzel Sanatlar Yüksek Lisans derecesi almalarına önayak olmuştur. Gail Bush ve Chris Gustin gibi öğrencilerin yanı sıra, Chuck Aydlett, Chris Berti, Bruce Cochrane, Kim Dickey, Louis Marak, Peter Pinnel ve Eric van Eimeren gibi Alfred mezunu yedi sanatçı daha bulunmaktadır (Sargent, 2010).

Helena – Montana'daki Holter Sanat Müzesi, doğal manzarası, rahat atmosferi, sanatçıların sık sık uğradığı bir yer olan ve meslektaşlar arası etkileşimleri ile bir sanat topluluğunun merkezi haline gelmiştir. Bu ortam, Richard Notkin gibi sanatçıları 1994'te Helena'ya taşınmaya ve burada ev inşa etmeye teşvik etmiştir. Richard Swanson ve Eric van Eimeren de burada yaşamaya başlamışlardır. Bu durumda , Chuck Aydlett, Lesley Baker, Susan Beiner, Gail Bush, Kim Dickey, Lesly Ferst , Chris Gustin, Pete Pinnel, Betsy Rosenmiller, Katleen

Royster ve Jason Walker gibi sanatçılarla beraber, Helena ile bağlantılı olanların sayısı onbeşe ulaşmıştır. Peter Pinnel , Bray de geçirdiği zamanın etkisini, “Bu küçük Montana kasabasında, herşeyin nasıl biraraya geldiğine inanamazsınız” sözleriyle ifade etmiştir. Bu sanatçılar, yaşamak ve çalışmak için bulundukları her yere, Yixing seramiklerine olan hayranlık, ilgi ve bilgilerini yanlarında taşımışlardır. Çağdaş Seramik tasarımcı ve sanatçıların çalışmalarını incelendiğinde, Yixing seramikleri ile ilgili belirgin özellikleri görmek mümkündür. Yixing seramikleri meraklıları, bu seramikleri dört ana stile ayırmaktadır; Natüralist (ağaç gövdeleri, bitkiler ve çiçekler), Kaburgalı/bölümlü (stilize meyveler, çiçekler ve bitkileri içeren), Geometrik (küreler, küpler, silindirler ve dikdörtgenlerden oluşan), ve Gong-fu çayı için kullanılan minyatür çaydanlıklar. Çağdaş seramik tasarımcıları ise doğa, hikaye anlatıcıları, insan yapımı nesneler ve kaplar olmak üzere yine dört kategoriye ayrılmaktadır. Yixing stilinde olduğu gibi, bu kategoriler birbirini dışlamamakta, bir çok eser birden fazla kategoriye dahil olabilmektedir (Rabiner, 1990).

Doğa temalı seramikler, ağaçlar, kayalar bitkiler ve çiçekler gibi doğal unsurların kullanımıyla geniş bir temsil alanı sunar. Bu kategoride Gayle Fichtinger'in kütük temalı çalışmaları, Bonnie Seeman'ın kabak şeklindeki çalışmaları ve Geo Latomirsky'nin kaya kompozisyonları özellikle dikkat çekmektedir. Hikaye anlatıcıları kategorisi, masallar, fabllar, veya kişisel anekdotlar gibi araçlarla, evrensel temaları ve alegorileri ifade eden imajları kullanır. Bu yaklaşımı benimseyen sanatçılar arasında Richard Shaw, Susan Thayer ve Red Weldon-Sandlin bulunur. Kap kategorisi, geleneksel kap formunu benimseyerek işlevsel estetiği ön plana çıkaran eserleri içerir ve Yixing geleneği ile doğrudan ilişki kurar. Bu grupta yer alan sanatçılar arasında, Chris Gustin, Bruce Cochraine ve Peter Pinnel öne çıkar. İnsan yapımı nesneler kategorisi ise , seramik benzerliğini taklit eden veya makine yardımıyla üretilmiş parçaları barındıran çalışmalardan oluşur. John Goodheart, Jason Walker ve Marilyn Levine bu yaklaşımın öncü sanatçıları arasındadır (Kerr, 1983).

Yixing seramiklerine yapılan atıflar bazen tarihsel, bazen kişisel olup, mesajlarını iletmek amacıyla çaydanlıkları bir araç olarak kullanmaktadır. Çalışmalar, imajların yoğun kullanımı veya araçların ekonomik gösterimi ile zenginleştirilmiştir. Bazı çalışmalar, Çin'li bilginlerin estetik felsefesine dayanarak, çaydanlık referansı içermez. Bu çalışmalar yenilikçi form sözlüğü veya klasik formal yaklaşımlar üzerine kuruludur. Katalogda yer alan sanatçılar arasında Richard Notkin, Yixing geleneğine odaklanmış çalışmalarıyla öne çıkar. Yixing

estetiğini benimseyerek bu alanda öncülük eden Notkin, sosyal yorumları ifade etmek için, Yixing çaydanlıklarını bir şablon olarak kullanmıştır (Song vd., 2020). Kim Dickey ve Bruce Morzko gibi sanatçılar, Notkin' in çalışmalarından etkilenmişlerdir. Notkin, Yixing çaydanlıklarının anlatı niteliklerini ve sanat eseri olarak güçlü ifadeler sunma potansiyelini keşfetmiştir. Notkin' in, kil rengi ve kompozisyonlarıyla Yixing çaydanlıklarını yansıtan bu çalışmaları, sembolizm ve imge kullanımıyla Batılı bir anlam katmaktadır (Rabiner, 1990).

3. BÖLÜM: ÇAĞDAŞ SANATÇI VE TASARIMCILARDA YİXİNG ZİSHA SERAMİKLERİNİN ETKİSİ VE ESER ANALİZLERİ

Yixing Zisha seramiklerinden esinlenerek eserler vermiş ABD’li sanatçıların çalışmalarını 3 ayrı kategoride inceleyebiliriz;

-Birinci kategoride ABD’li seramik sanatçılarının bazılarının çalışmalarının Yixing Zisha seramiklerinin malzeme ve tekniğinden bağımsız olduğunu, daha çok bu kadim geleneğin felsefesinden yararlandıklarını ve kendilerine özgün konularda eserler verdiklerini gözlemlemekteyiz.

- İkinci kategoride ise sanatçıların daha çok bu geleneğin malzemesi, tekniği ve temalarından yararlanarak, hem endüstriyel hem de artistik çalışmalar yaptıklarını söyleyebiliriz.

- Üçüncü kategorideki ABD’li sanatçılar ise Yixing seramiklerinin teknik ve malzemesinden esinlenerek tamamıyla endüstriyel ürünler ortaya koymuşlardır.

Yixing geleneği, başlangıcından itibaren sembolik bir dil kullanımını içermektedir. Her bir Yixing çaydanlığı, çay tüketimi sırasında, bilginler tarafından üzerinde düşünülen pozitif anlamlar taşımaktadır. Yixing serisinin ilk çalışması “Soğutma Kuleleri” ve “Kaldırım Çaydanlıkları” olmuştur. 1983 yılında Kansas City’deki Nelson-Atkins Müzesi’nde düzenlenen “Yankılar: Çağdaş Seramik Sanatında Tarihsel Referanslar” sergisinde bu çalışmalar sergilenmiştir.

Birinci kategorideki örnek sanatçılar;

Richard Notkin

Yixing serisinin başlangıcından itibaren, Richard Notkin’ in sembolik imgeleri, bizi sadece nükleer enerjinin bariz tehlikeleriyle değil, aynı zamanda, nükleer enerji ve nükleer silah endüstrileri arasındaki simbiyotik ilişkiye dikkat çekmektedir.

Görsel 11. Soğutma Kuleleri – Richard Notkin

Görsel 12. Kalp çaydanlık – Richard Notkin

Görsel 13. Zincirli Kalp Çaydanlık- Richard Notkin

Ancak Yixing seramikleri, çağın karmaşasını yansıtmamaktadır. Notkin’ in sanatı, geleneksel Yixing seramiklerinin aksine, toplumsal sorunları, yolsuzlukları veya savaşı ele almaktadır. Bu durum, sosyal ve sanatsal sorumluluktan kaçınma olarak yorumlanabilir. Notkin’ in çalışmaları, Amerika’ nın karşı kültürünü yansıtarak, ifade özgürlüğünün bir göstergesidir. Çin’ li bilginler , “sadakat ve onur” inançlarına bağlı kalmış, radikal veya devrimci yöntemleri nadiren benimsemişlerdir. Pasif bir tutum sergileyerek, imparatorluk fermanlarına uygun hedefler geliştirmişlerdir. Politikaya olan ilgileri, özellikle Ming döneminin sonlarında, bir çok masum bilginin idam edilmesinin ardından artmıştır (Dardess, 2002).

Yixing çaydanlığı “ Bin Fıstık” Notkin’in Nükleer Fıstıklar serisine ilham vermiştir. Bu seri, nükleer silah tehdidine odaklanmaktadır. Çin kültüründe, mantar (burada kapağın sapı olarak tasarlanmış) uzun ömür, fıstıklar ve nar ise bereket ve bolluğu simgelemektedir. Notkin bu sembolizmi tersine çevirerek, mantarı nükleer bir mantar bulutuna dönüştürmüş ve sap olarak bir yıldırım figürü kullanarak tehdidin aciliyetini vurgulamıştır. Fıstıklar , ayak olarak tasvir edilmesi risk ve kumar anlamını taşımaktadır. Notkin’ in sembolik dili, “ Nükleer silahlar ve enerjiye olan flört riskli bir teklif “ mesajını vermektedir. Yixin çaydanlığı, bereketi ve hayatı sembolize ederken; Notkin’in çalışması yıkımı, ölümü ve

radasyonu temsil etmektedir. Bu bağlamda, bir çaydanlıkta demlenen çay, radyoaktif su kullanıldığında, daha da ürkütücü ve etkileyici bir hale gelmektedir.

Görsel 14.Hiroshima III Çaydanlık – Richard Notkin

Görsel 15. Nükleer Fıstıklar Çaydanlık – Richard Notkin

Aralık 1991’de, Richard Notkin, Çin’de , Tayvan’lı Ah - Leon’ un rehberliğinde bir ay geçirmiştir. Ah – Leon, rehber olarak kendisine hizmet vermiş ve ona çay kültürünü

tanıtmıştır. Bu iki sanatçı uzun yıllar, kültürel ve sanatsal bakış açılarını paylaşarak ve birbirlerinden öğrenerek etkileşimde bulunmuşlardır. Bu süreç Notkin' in Doğu çaydanlığı estetiğini yeniden yorumlamasına, ve Ah – Leon'un çalışmalarının Batı heykel sanatı perspektiflerini de kapsayacak şekilde evrimleşmesine katkıda bulunmuştur. Ah – Leon, Yixing çaydanlığı geleneğinin bir ustası olarak, Amerikan seramik sanatçıları üzerinde derin bir etki bırakmıştır. Düzenlediği atölye çalışmaları ve sergiler sayesinde, birçok sanatçı onun perspektifini öğrenmiş ve çalışmalarında ona atıfta bulunmuştur.

1996' da Notkin, Yixing Uluslararası Seramik Sempozyumu için yirmi Batılı seramik sanatçısıyla Yixing' i tekrar ziyaret etmiştir. Bu grup; Richard Swanson, Philip Cornelius, Barbara Frey, Leah Hardy, Coille Hooven, Geo Lastomirsky ve Peter Pinnel gibi isimleri içermektedir. Mayıs 2001' de, bu kez konuşmacı olarak , Geo Lastomirsky ile birlikte Yixing Uluslararası Çaydanlık Sempozyumu'na katılmıştır. 1991'deki gezi sırasında Notkin, Hong Kong' daki Flagstaff House Museum of Tea Ware' de K.S. Lo koleksiyonunu incelemiş ve “Yixing Pekişmiş Çini Çömlekleri” nin yazarı K.S. Lo ile görüşmüştür. Dr. Lo, Yixing çömleklerine olan ilgiyi canlandırmak için büyük çaba sarfetmiş, kalite ve yenilikçilik adına

önemli adımlar atmıştır. Chen Mensheng gibi, Dr Lo da çömleklerin kalitesini artırmak için yüksek standartlarda işler sipariş etmiştir (Dardess, 2002).

20. yüzyılın başlarında, politik karmaşa ve sınıf yapısındaki değişimler nedeniyle Yixing çömlekleri ve Çin sanatının geneli gerileme dönemine girmiştir. “ Kültür Devrimi” sırasında, bireysel çömlekçiler kolektif gruplara dönüşmüş ve bireysel imzalar yerine sadece grup mühürleri kullanılmıştır. Bu dönemde sanat ve zanaatkarlık önemli ölçüde sekteye uğramıştır (Li & Watt, 1987).

1979'da “ Kültür Devrimi “ sonrasında, Dr. Lo Yixing çaydanlık endüstrisinin canlanması için önemli adımlar atmıştır. Geç Ming döneminin en iyi çaydanlıklarının kalitesinde eserler üretimleri için çömlekçileri teşvik etmiş ve estetik ile zanaatkarlık açısından yüksek standartlar belirlemiştir. Dr. Lo'nun koşulları, zamanla sanatsal yenilik ve benzersizlik anlayışını teşvik ederek Yixing çaydanlık endüstrisinde bir canlanma başlatmıştır. Son 25 yılda, Yixing sanatçıları tekrar sanatsal miraslarını kullanarak önemli eserler ortaya koymuşlardır.

Dr. Lo' nun ziyaretleri sırasında, Yixing seramiklerinin uluslararası alanda yeniden canlanmasına katkıda bulunması için Dr. Lo tarafından teşvik edilmiştir. Bu görevi kabul eden Notkin, Batılı ve Çinli seramikçiler arasında değişim programları düzenlemeye başlamıştır. Bu amacın gerçekleşebilmesi için Notkin, 1999 yılında Yixing'den Amerika Birleşik Devletleri' ne Zhou Dingfang isimli sanatçıyı davet etmiştir. Notkin'in bu çabaları, onu Amerikan Yixing canlanmasının tartışmasız lideri konumuna getirmiştir (Rosenblum, 2001).

Claudio Tarantino

Claudio Tarantino, Yaşamın döngüsü, zarafeti ve geçiciliği üzerine meyveleri kullanarak benzer bir metafor yaratmaktadır. Sanatçı, özellikle Kaliforniya, San Anselmo' da bolca bulunan olgun incirleri çalışmalarında sıkça işlemektedir. Tarantino'nun porselen çalışmaları meyvenin en olgun halini, tohumlarını bir sonraki nesle bırakmaya hazır oldukları durumu yansıtmaktadır. Kullanılan olgun renkler, yüzeydeki pürüzsüz, yumuşak geçişler ve egzotik çiçek motifleri, olgunluk ve büyümenin yanı sıra, hayat dolu hamile bir kadının hikayesini anlatmaktadır.”

Görsel 16. Çiçekle Servis – Claudio Tarantino

Görsel 17. Uçan Figürler- Claudio Tarantino

Jason Walker

19. Yüzyılın sonlarına doğru, bilginlerin, stüdyolarında siyah emaye desenleriyle süslenmiş, beyaz porselenler popülerlik kazanmıştır. Jason Walker'ın siyah – beyaz çaydanlıkları, politik, sosyal ve çevresel konular üzerine kişisel bir ikonografi sergileyerek düşüncelerini ve yorumlarını ifade etmektedir. Walker'ın “ Yuveya Yumruk “ çalışması kompozisyonun formel yönlerini güçlendirirken, aynı zamanda görsel olarak belirsizleştirerek gerçeklik, illüzyon ve algının üzerine düşünmemizi teşvik etmektedir.

Görsel 18. Fist Into a Wasp Nest – Jason Walker

Gayle Fichtinger

Gayle Fichtinger, kırmızı kilden, ağaç kütüklerini çok gerçekçi bir şekilde yeniden yorumlamıştır ve bu çalışmaları doğrudan Yixing geleneği ile ilişkilendirilebilir. 1613 yılında Chen Zhongmei, bambu demeti formunda bir çaydanlık tasarlamıştır; bu tasarım, bambunun çay suyunu ısıtmak ve yemek pişirmek için ana yakıt olarak kullanılmasının bir temsilidir. Fichtenger' in de, yapmış olduğu heykel çalışmaları da, işlevselliğin ötesinde , ısı ve ışık kaynağına bir saygı ve teşekkür ifadesi olarak odunu sembolik bir İkon olarak ele alır.

Fichtenger, her bir ağaç kütüğünü, adeta canlı bir portreyi şekillendiriyormuş gibi detaylı bir şekilde işlemiştir. Her bir kütüğün kendine özgü karakteri, dokulardan kurt deliklerine,

ısıruk izlerinden büyüme halkalarına, testere kesiklerinden yaralara, kabuk desenlerine kadar ince detaylarla vurgulanmıştır. Bu çalışmalar, doğrudan doğanın kendisinden alınan fiziksel kanıtlarla bir alegori sunmakta ve izleyiciyle doğanın hikayesini keşfetme fırsatı vermektedir. Bu heykellerin yapılış amacı, insanlık ile doğa arasındaki dengeyi vurgulayan detaylara dikkat çekmektir.

Görsel 19. Ateş Kütüğü- Gayle Fichtinger

Rick Hirsch

Rick Hirsch, Yixing seramikleriyle derin bir bağ kurmuş sanatçılardan biridir. Kendisi, çaydanlık yapımında kullanılan kil tekniklerini uygulamasa da , Yixing seramiklerine olan tutkusu onu Çinli bilginlerin sanatını araştırmaya ve bu alanda ürünler tasarlamaya yönlendirmiştir.

Hirsch, bilginlerin masaları için tasarlanan çaydanlıklar dışında büyük bilgin taşlarından ilham ürünler tasarlamıştır. Bu objeler, içine silahlar, havan tokmakları ve kepçeler yerleştirilen büyük kaseler şeklinde olup, antik eserlerin patinasını andıran pürüzsüz bir yüzeye sahiptir. Bu objeler doğal bir manzara parçasıymış gibi, bir kaide üzerinde sergilendiğinde, kullanım ve zamanın izlerini taşıyan sanatsal bir derinlik sunmaktadır.

Görsel 20. Seremoni kasesi – Rick Hirsch

Geo Latomirsky

Latomirsky, Yixing seramikleri ile ilk olarak öğrencilik döneminde Kansas City Sanat Enstitüsü' ndeyken tanışmıştır. Yixing seramikleri gibi, Latomirsky' nin çalışmalarının merkezinde, Yixing seramiklerinin ruhu ve derin anlayışı yansıtan bir incelik bulunmaktadır. Kaya formlarını andıran çaydanlıkları, insanın kendisiyle baş başa olduğu anlarda veya doğanın içinde bulunduğunda, yaşanan büyük içsel huzuru dile getirir. Latomirsky, doğanın olağanüstü güzelliği ve üzerindeki etkisinin kendisini her zaman hayrete düşürdüğünü belirtmiş, heykellerine bu hissiyatı ve ziyaret ettiği etkileyici yerlerin yansımaları katmaya çalışmıştır. Doğayla içiçe olduğu anlarda , kent yaşamının verdiği tüm zorlayıcı hissiyatların, burada etkisini yitirdiğini ifade etmiştir.

Görsel 21. Çaydanlık – Geo Lastomirsky

Taş yığını formundaki çaydanlıklarının sanatsal yetkinliği ve dikkatli işçiliği, altı haftaya varan üretim süreçleriyle , Lastomirsky’i Yixing çömleklerinin takdirini kazanacak düzeye taşımış ve 1996 yılında Batılı çömlekçiler için düzenlenen ilk “ Yixing Sempozyumu “ na davet edilmesini sağlamıştır. İlerleyen zamanlarda, İlk “ Yixing Uluslararası Sanat Sergisi “ nde (1998) çalışmalarını sergilemek ve “ Alfred Üniversitesi Yaz Atölyesi “ nde, “Jindezhen Seramik Sanat Akademisi” nde (1998) konuk olarak yer almak üzere Yixing’ e birkaç kez seyahat etmiştir. 2001 yılında, Richard Notkin ve Marvin Sweet ile birlikte, “Yixing Uluslararası Sanat Çaydanlık Sempozyumu” na öne çıkan bir konuşmacı ve katılımcı olarak eşlik etmiştir. Tasarlamış olduğu çaydanlık izleyicide, Çin’ in ünlü “Beyaz Bulut Dağı “ izlenimi bırakır. Bu çalışması, izleyicinin sadece soyutlamanın anlamını düşünmesini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda çaydanlığın döküm ağızını, sapını, kapağını da keşfetmesini sağlar. Beklenmedik bir şekilde, Lastomirsky’ in tasarladığı dağın zirvesi bir kapak olarak karşımız çıkar. Bir kayanın içindeki çatlaktan süzülen hoş kokulu çay, kaynağında çıkan bir su gibi dökülerek alttaki taşlara yayılır. Burada görüldüğü gibi Lastomirsky’nin çalışmaları, Doğu ve Batı düşünceleri arasındaki dengeyi başarılı bir şekilde kurmaktadır.

Görsel 22. Çaydanlık – Geao Lastomirsky

Bruce Morozko

Bruce Morozko'nun heykelleri, canlı yaşam güçlerini ve ritüelleri tasvir etmektedir. Bu çalışmalar, Çin'in Han Hanedanı, tarih öncesi Jomon seramikleri Yixing seramiklerinin etkisini yansıtmaktadır. 1970' lerin başında Kansas City Sanat Enstitüsü' nde eğitim alırken, Chris Gustin, Kurt Weiser ve Richard Notkin gibi akranları ve Nelson-Atkins Müzesi' ndeki koleksiyon, Yixing seramiklerine olan ilgisini artırmıştır. Bu dönemde Richard Shaw KCAI' de misafir sanatçı olarak görev almış ve Roberd Hudson ile ilk işbirliğini gerçekleştirmiştir. Morozko' ya göre, bu sanatçıların Yixing seramiklerine olan ilgisi, onun sanatını da derinden etkilemiştir. Yixing seramiklerinin çağdaş ve büyüleyici yapısı, görsel açıdan karmaşık ve entegre bir deneyim sunmuş, ayrıca doğal, sırsız kil gövdesinin sadeliği, onu cezbetmiştir. Çaydanlıkları heykel olarak ele alma ve kilin kendiliğinden oluşan ifadesine odaklanma yaklaşımı, sırların gözardı edilmesiyle kalıcı bir etki bırakmıştır.

Görsel 23. Antarctica – Bruce Morozko

Görsel 24. Dalgı Formu – Bruce Morozko

Chris Berti

Chris Berti çalışmalarını, Gong Chun tarafından elde oyma yöntemiyle şekillendirilen ilk Yixing çaydanlığına benzer bir teknikle tuğla yontarak şekillendirmektedir. Tuğla pişirilmiş kil olduğundan , doğal rengin ve sırsız yüzeyin avantajlarını Yixing çaydanlıklarında olduğu gibi kullanmaktadır. Dedesinden kalan taş oyma aletleri ile bir heykel ya da fosil ortaya çıkarırcasına bir yaklaşım sergilemektedir. Tuğlanın alt katmanlarını ortaya çıkararak, form ile birlikte , içinden çıkan agreganın ve karbon çekirdeğinin renk çeşitliliğini de avantaja dönüştürür. Oyma tekniği Çinli ustalar ve bilginler tarafından benimsenmiş ve değer verilen bir yöntemdir. Çinli alimler, Yixing çaydanlıklarının yanı sıra, bambu, fildişi, gergedan boynuzu ve porselen gibi farklı malzemeleri de aynı yöntemle şekillendirmişlerdir. Çin’ de oyma tekniği, çok uzun bir sanatsal geleneğe sahiptir. En eski heykel oyma örneklerinden biri, M.Ö. 3. yüzyıla dayanan ve cilalanmış bir ağaç kökünden yapılmış hayali bir canavar figürüdür. Bilginler, kaligrafıyı taşa yontma ile zanaatlarını icra etmeye başlamış, en iyi örnekler stel ve tabletler üzerinde gerçekleştirmişlerdir. 16. yüzyılın sonlarına doğru mühür oyma, bilginlerin önemli bir sanatsal ifade biçimi halini almış ve Qing Handanlığı

döneminde doruğa ulaşmıştır. Alimlerin, mühür oymadaki yetkinlikleri, onları çalışmalarında ayırdedilir kılmış ve bu alanda uzmanlaşanlar büyük takdir toplamıştır. 19. yüzyılda, çaydanlıkların el ile şekillendirildiği dönemde, Yixing çömlekçileri, çeşitli stiller ve tekniklerle oyma sanatını benimsemiştir. Kuşlar, çiçekler ve figürler içeren manzaralar veya bahçe ayarlarındaki betimleyici sahneler, bilginler için son derece kişisel ve değerli nesneler haline gelmiştir.

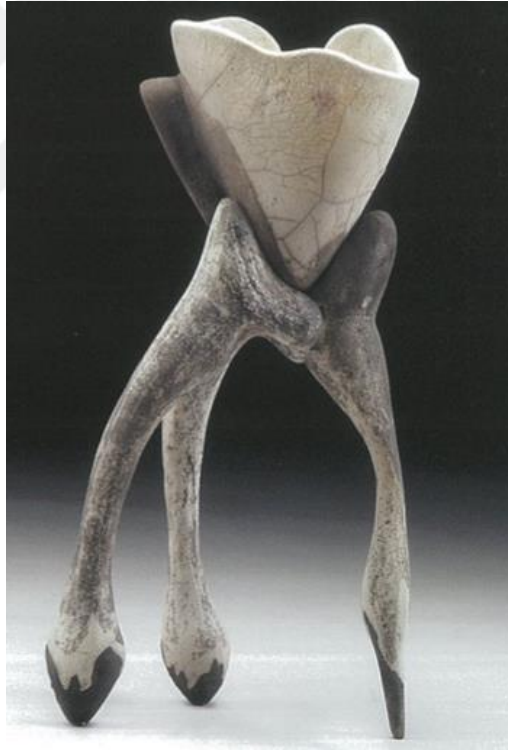
Chris Berti' nin günlük yaşamda karşılaştığı imgelerden, kuşlar, böcekler veya bir fincan gibi sembolik anlatımları ortaya çıkarmıştır. Oyma tekniğiyle meydana getirdiği kaide benzeri zemin üzerine yerleştirilen formlar, sıradan imgelere bir ruh katarak önemli ve anlamlı hale getirmiştir. Çinli alimler, genellikle içinde balık tutan bir kişiyi temsil eden imgeleri yalnızlık, düşünce ve tefekkür sembolü olarak kullanırlardı. Chris Berti de benzer bir yaklaşımla, bu imgeleri kullanmaktadır. Berti' nin “ Broach “ adlı çalışması, küçük bir sandalı temsil etmekte, ve bu terim denizcilikte rüzgara karşı dönerek alabora olma riski taşıyan bir duruma atıfta bulunmaktadır. Böylece Berti' nin sandalı, yolcu veya yük taşıyan, yalnızlık ve tecrit duygusunu ifade eden otobiyografik bir sembol olarak algılanabilir. Illinois kırsalında yaşayan Berti, bu çalışmasıyla Doğu kökenli dostlarından, ailesinden ve kültürel merkezlerden uzakta hissettiği yalnızlık ve tecriti sembolize etmektedir.

Görsel 25. Broach – Chris Berti

Marvin Sweet

Marvin Sweet'in “ Cup and Stand “ adlı çalışmasına bakıldığında, kuş formunun yanı sıra kase referansıda görülür. Yixing çaydanlıklarında ise, bir ağaç gövdesi, ejderha veya bambu demeti gibi figürlerin yanında, çaydanlığın kendisi de algılanmaktadır. Bu hibridleşme Yixing seramiklerinde sıkça görülen bir durumdur. Daha soyut olan “ Kök Sanatı “ formları, şekil ve çeşitlilik yönünden farklı geniş imkanlar sunmaktadır. Bulutları çağrıştıran bu soyut formlar, dans eden bir figür veya bir hayvan figürüyle benzeşebilir ve izleyicinin algısına göre de form değiştirebilir. Kilin spontane şekillendirilmesiyle ortaya çıkarılan “Blue Root”, ve “Arrecife” isimli çalışmalar, kontrol altında beklenmedik formların ortaya çıktığını gösteren iki güzel örnektir. Bu yaklaşım sanatta, özellikle resim alanında yüzyıllardır kullanılmaktadır.

Görsel 26. Cup and Stand – Marvin Sweet

Görsel 27. Arrecife – Marvin Sweet

Görsel 28. Blue Root – Marvin Sweet

Raku fırını kullanımı, Marvin Sweet’ in doğanın geçici güzelliklerine olan hayranlığını ve yaratım sürecini yansıtan, kontrollü rastlantıların bir parçasıdır (burada özellikle sırdan bahsedilir). Raku pişiriminde, fırından çıkan her parçanın normal fırınlanma tekniğine göre kaybedilme riski çok daha yüksektir. Kuşkusuz, bu tekniğin heyecan verici spontane sonuçları sanatçının bu riski göze almasını sağlamıştır.

Phil Cornelius

Çağdaş sanatçılar için de kuşlar, önemli bir dekoratif motif olarak karşımıza çıkmaktadır. Phil Cornelius, kuşları, Yixing çaydanlıklarında olduğu gibi, insan doğasının çeşitli yönlerini temsil etmek için kullanmaktadır. Cornelius, 1996’da “ Yixing Sempozyumu “için Yixing’ e seyahat eden ilk seramik sanatçıları arasında yer almıştır. Cornelius’ un çalışmaları, saf form üzerine odaklanmakta ve monokromatik bir bitişle imgelerinin formunu vurgulamaktadır.

Görsel 29. Savaş Kuşları – Phil Cornelius

Çok ince plakalarla porselen çaydanlıklarını inşa eden Cornelius, çalışmalarının kırılğan yapısını, güçlü ve erkeksi bir form diliyle dengelemektedir. Bu çaydanlıklar sadece Askeri motiflerle sınırlı kalmamış, tehlike anında ilk kaçan kuşların, saplar , kapaklar, döküm ağızları üzerinde kullanılması, bir tür güvenlik, huzur ve barış simgesi olarak işlev görmüştür.

Görsel 30. Cola Rola – Phil Cornelius

Eric van Eimeren

Eric van Eimeren, Yixing seramiklerinden ilham alarak atölye çalışmalarını sürdürmektedir. Van Eimeren, organik ve endüstriyel unsurlar arasındaki etkileşimi, geleneksel seramik tekniklerini mekanik olarak mühendislik yapılmış parçalarla birleştirerek işlerine hem uyum, hem de eğlence katmaktadır.

Görsel 31. Punk Çaydanlık – Eric van Eimeren

Richard Shaw

Yixing seramik sanatçılarının doğayı kil aracılığıyla yeniden canlandırma kabiliyeti, çağdaş Amerikan sanatçılarının büyük ilgisini çekmiştir. 18. yüzyılda yaşamış Yixing ustası Chen Mingyuan, günümüze dek seramik sanatında bir standart olarak kabul

edilmiştir. Yixing seramiklerinin yanı sıra, porselen üzerine işlenen doğa tasvirleri de bilim insanlarının ve sanatçıların hayal gücünü zenginleştirmiştir. 18. yüzyılın ortalarında Çinli seramikçiler, porseleni kullanarak çeşitli malzemelerin taklitleri üzerine deneyler yapmaya başlamışlardır. Faux bois (ahşap görünümü) teknikleri, kaseler ve tabaklar gibi eşyaları süslemede kullanılmış, demir bazlı kırmızı sırların aracılığıyla ahşabın doğal görünümü başarıyla yansıtılmıştır. Trompe l'oeil (illüzyon) sanatının en önemli özellikleri arasında, gerçeğiyle neredeyse ayırt edilemeyecek kadar detaycı ve gerçekçi oluşu yer alır. Bu seramikler üzerine yapılan incelemeler sırasında, genellikle çalışmanın nasıl üretildiğine dair sorular ön plana çıkar. En etkileyici illüzyonlar, izleyicileri “ Bu eser gerçekten kil ile mi yapılmış?” sorusunu sormaya itmektedir. İzleyicinin dikkati dağıldığından, mesajın üzerinde düşünülmesi sağlanmaktadır.

Trompe l'oeil, izleyicilerin, çalışmanın anlamını kişisel deneyimleriyle ilişkilendirmesine olanak tanımaktadır. Bu, sanatçının esere katabileceği özgün içerikten çok daha değerli bir süreçtir. Sanatçı için eserin başarısı, izleyicilerin bu kişisel bağlantıları kurabilmesinde yatmaktadır. Amerikan trompe l'oeil ustaları arasında etkileyici bir liste bulunmaktadır ve bu sanatçıların eserleri, hayranlık uyandırmaya devam etmektedir. Richard Shaw, ustalık ve illüzyonizmde öne çıkan bir isimdir. Shaw' un teknik becerisi porseleni kağıt, ahşap, cam ve metal gibi farklı materyallere dönüştürme yeteneğinden kaynaklanmaktadır. Shaw' un eserleri daha önce Yixing seramikleriyle doğrudan bir ilişki içinde değerlendirilmemiş olsa da, onun için bir ilham kaynağı olduğu belirtilmiştir. Shaw ile 1998 yılında yapılan konuşmalarda, Yixing seramiklerinin 1970' lerden bu yana kendisini derinden etkileyen bir sanat formu olduğunu ortaya koymuştur. Shaw' un eserlerindeki temel özellikler, seçtiği kompozisyon elemanları ve bunların düzenleniş biçimidir. Çalışmalar, günlük kullanımdan çıkmış ya da terkedilmiş eşyaların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş gibi bir izlenim bırakmakta, bu da eserlere insanlık ve alegorik bir boyut kazandırmaktadır. Shaw'un özellikle para kazanma amacıyla sık kullanılan araçlarla şekillendirdiği “ Boya Kutusu ile Dolar Banknotu Çaydanlık “ çalışmasına dikkat çekilmektedir. Bu çaydanlık, sanatçının para kazanma amacıyla kullandığı araçlardan ilham alınarak yaratılmıştır. Çinli bilginlerin her gün kullandığı “Dört Hazine” yi (yazı fırçası, mürekkep çubuğu, mürekkep taşı, ve kağıt) anımsatan bu eser, bilginlerin para kazanmak amacıyla “ fırçayla tarım yapma “ deyimini somutlaştırır.

Görsel 32. Boya Kutusu ve Dolar Banknotu Çaydanlık – Richard Shaw

Richard Shaw'un çalışmalarının hemen hepsi, işlevsel bir kap/kutu formundan esinlenilmiştir. Kapak, sap veya döküm ağzı gibi öğeleri ustalıkla gizleyerek entegre etmiştir. Bu sayede, çalışan parçaları keşfetme süreci, bir hazine avına dönüşmektedir. Örneğin, Shaw' un "Domino Kutusu Çaydanlığı" çalışmasında, döküm ağzı olarak düşünülmüş olan domino taşı , çay fincanına daldırılmış kaşık gibi öğelerle zenginleştirilmiştir. Kaşık kaldırıldığında, kapak düğmesi olarak işlev gören ve kırmızı – kahverengi çay sırlı bir kapak ortaya çıkar. Çinli bilginlerin, " hileli " veya " sürpriz " nesnelere olan ilgisi bu çalışmalarda vücut bulmuştur.

Görsel 33. Domino Kutusu Çaydanlık – Richard Shaw

Bilginlerin öğrenim yolculuklarını önemsemeleri, Shaw’ un çalışmalarında da yansıtılmıştır. “Mary Jane Çaydanlığı “, bir bilginin yolculuk esnasında ayakkabısını ve valizini kullanarak dinlenme anını betimlemektedir. Ayakkabının ucu döküm ağzı, valizin tutma yeri ise çaydanlık sapı olarak kullanılmaktadır.

Görsel 34. Mary Jane Çaydanlık – Richard Shaw

Karen Dahl

Marilyn Levine’ in çalışmaları, yaşın ve kullanımın izlerini vurgulamaktadır. Karen Dahl tarafından yaratılan trompe l’oeil heykeller ise daha yeni bir görünüme sahiptir. Dahl’ ın çalışmaları üzerine düşünüldüğünde, onun çeşitli geçmiş deneyimlerinden etkilendiğini görmekteyiz. Eski bir senfoni keman sanatçısı olan ve çocukluğunu Hindistan’ da geçiren Dahl, bu deneyimler aracılığıyla duyarlı bir yaklaşım kazanmıştır. Onun çalışmaları, yaşanmışlıkların izlerini taşımasa da, geçmişteki insanlar ve olaylarla derin empati kurmaktadır.

Dahl’ ın eserleri, sıradan nesneleri, anlamlı hikayeler anlatan sanat eserlerine dönüştürme yeteneğine sahiptir. Özellikle “ Ejderha Tohumu “ adlı natürmort çalışması, Çin kültürü hakkındaki stereotipik algıları ele alırken, Pearl S. Buck’ ın “ Ejderha Tohumu “ adlı romanından esinlenmiş bir trompe l’oeil kitabı ile bu algıları dengeler. Dahl’ ın ortaya çıkardığı hikaye, II. Dünya Savaşı sırasında Japon işgali altındaki Çin anakarası ve bu

işgalin trajedisi üzerine kuruludur. Dahl, savaşın masum insanlar üzerindeki yıkıcı etkilerini güçlü bir şekilde hatırlatır.

Görsel 35.Ejderha Tohumu – Karen Dahl

Victor Spinski

Viktor Spinski ise, Yixing ustası Chen Mingyuan gibi, çaydanlıkları üç boyutlu natürmort kompozisyonlarında yeniden tanımlama yoluna gitmiştir. Kariyeri boyunca çeşitli malzemelerle çalışan Spinski, en nihayetinde trompe l'oeil seramik heykelleri üzerine odaklanmış ve bu alanda büyük bir meydan okumuştur. Spinski için entelektüel zorluklar, bu çalışmaların en büyük çekiciliğini oluşturmuştur. Güzel sanatlar ve Rus Edebiyatı üzerine eğitim alan Spinski, üç boyutlu natürmort heykelleri aracılığıyla toplumsal sorunlara dikkat çekmekte ve çeşitli konular üzerine düşünmeye teşvik etmektedir. “Boya Kaplarıyla Kutu” çalışmasında, sanatçının araçları ve gerçeklik ile güzelliğin paraya dönüşümü üzerine düşüncelerini işler.

Görsel 36. Boya Kaplarıyla Kutu – Victor Spinski

“ Yontma Çaydanlık “ Çalışmasında ise, heykel şekillendirme için kullandığı alet olan çekiç ve keskiyi de kompozisyona dahil etmiştir. Spinski burada, Yixing çaydanlıklarının seramik tasarımı ve sanatında önemli yeri olduğunu altını çizerek, Çaydanlığı bir sanat objesi olarak ele almak, ona form vermek ve içinde saklı olan güzelliği ortaya çıkarmak, Spinski’ nin ustalığının bir göstergesidir.

Görsel 37. Yontma Çaydanlık – Victor Spinski

Paul Dresang

Çinli alimlerin sanatsal ifadelerine ivme kazandıran koleksiyonları gibi, Paul Dresang’ ın antika aletler, etnik sanat ve vintage oyuncaklar koleksiyonu da onun eserlerine benzersiz bir bakış açısı kazandırmıştır. Çaydanlıkları çevresindeki nesnelerin kökenlerini yansıtan, usta bir zanaatkarın elinden çıkmış gibi zarif işçiliğe sahip parçalardır. El yapımı ve torna üzerinde şekillendirilmiş olan bu çalışmalar, üzerlerine uygulanan “şeftali pembesi” sır ile Yixing monokromunun soluk versiyonunu temsil eder ve çalışma tuz pişirim tekniği ile son bulur.

Görsel 38. Deri Çantada Çaydanlık – Paul Dresang

Yağdanlık formundaki çaydanlıkları bir trompe l'oeil deri çantasından çıkarıldığında, bağlamları tamamen farklı bir anlam kazanır. Bir yandan, çanta içindek çaydanlıklar, Japon çay kaseleri ve bunlar için tasarlanmış özel kutuları hatırlatarak, tören ve ritüel kavramını pekiştirmektedir. Diğer yandan, çaydanlığın döküm ağzı, yanları yavaşça genişleyerek yumuşak, pürüzsüz bir deri çantaya yerleştirildiğinde, bu durum çalışmanın erotik özellikler kazanmasına neden olur.

David Furman

David Furman'ın trompe l'oeil çaydanlıkları, Yixing seramiklerinde de olduğu gibi, tarihteki erotik ve bereket sembollerini, çeşitli dönemler ve kültürler arasında keşfetmektedir. Bu düzenlemelerde cinsel imalar ve erotik imgeler açıktır.

Furman, parlak renkli porselen meyve ve sebzeleri, özellikle erkeksi temsilleri (döküm ağzı) olan kabak, salatalık veya muz gibi nesneleri, dişi imgeleri temsil eden dolgun kavun ve kabaklar üzerine yerleştirerek bu çaydanlıklara şekil vermiştir.

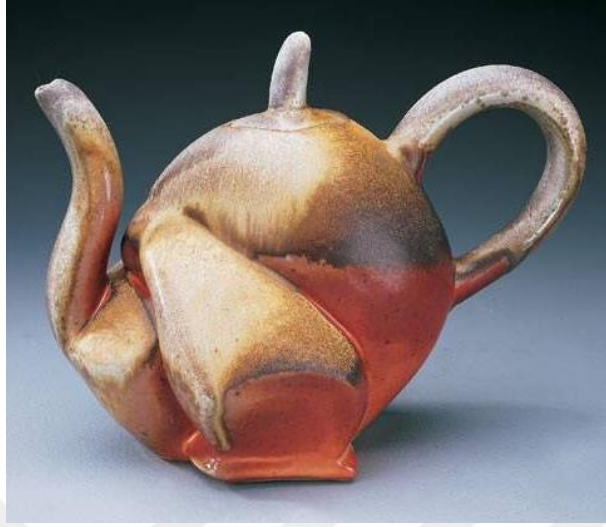
Görsel 39. Şehvetli – David Furman

Çin’ de bereket ve cinsellik, çeşitli kültürler tarafından ilgi gören konular olduğundan, uzun zamandır erotik sanat eserleri verilmiştir. Her hanedan döneminde, özellikle resimler ve figürin şeklinde ortaya çıkan erotik eserler, Ming ve Qing dönemlerinde sanatçıların ince işçiliği ile üretilmiştir. Konfüçyus ideolojisinin ahlak ve aile değerlerinin ön plana çıktığı bir toplumda, erotik sanat genellikle gizli tutulurdu. Açık cinsel temalar içeren portföyler, içeriklerinin doğasını belirten şehvetli pembe renk ve yeşil ipek kurdelelerle süslenirdi.

Çin’ de sarhoşluk, psikolojik kısıtlamaları hafifletme ve hayal gücü ile yaratıcılığı serbest bırakma potansiyeli nedeniyle, bilginler arasında olumlu karşılanmıştır. Alimler şarap yudumlayarak şiir yarışmaları düzenlemiş, bu yarışmalar çeşitli sosyal mekanlarda, halka açık etkinlikler haline gelmiştir. Ancak zamanla alkollü içeceklerin maliyeti arttıkça, bilginler daha ekonomik bir alternatif olan çaya yönelmişlerdir.

Chris Gustin

Chris Gustin, çocukluğundan bu yana ailesinin demlik koleksiyonu sayesinde Yixing seramiklerine ilgi duymuş bir sanatçıdır. Kansan City Sanat Enstitüsü Alfred Üniversitesi’nden mezun olan Gustin, Archie Bray Vakfı’nda konuk sanatçı olarak görev yapmıştır. Gustin’ in demlikleri, suyun içinden akmasına olanak tanıyan yapılarıyla işlevsellikten ziyade estetik bir anlayışı öne çıkarır. Yumuşak geometrik formları ve kübizme benzer yapıları, demlik formatının sanatsal bir ifade aracı olarak kullandığını ve işlevselliğin kendisi için ikincil olduğunu göstermektedir.

Görsel 40. Çaydanlık – Chris Gustin

İkinci kategorideki örnek sanatçılar;

Kathleen Royster

Kathleen Royster'ın çalışmaları, organik formlar aracılığıyla Yixing seramiğine olan ilgisini yansıtmaktadır. Royster'ın çalışmalarında güç, yaprak, diken ve meyve gibi unsurların sembolik kullanımından kaynaklanmaktadır. Bu unsurlar, kırılganlık, zevk ve acı temalarını işlemektedir. Yaşam tecrübelerinden ilham alarak , Royster bu unsurları çelişkili ve tartışmalı değerlerin ifadesi için kullanmıştır. Eserlerindeki bu etkileşim, unsurlar arasındaki simbiyotik ilişkiyi öne çıkarmaktadır. Örneğin, yapraklar izleyiciyi cezbederken, dikenli sarmaşıklar bu cazibenin potansiyel sonuçlarını hatırlatmaktadır. “ Be Still...” çalışmasındaki varyasyonlar, bu duygusal gerilimi ifade etmektedir. Armut şeklindeki çanak, dilimlenerek, iç kısmının ortaya çıkarılmasıyla, zevk ve kırılganlığı ima etmektedir. Yapraklar, ancak sınırlı bir koruma sağlayabilir. Uzun ince sapın yarattığı dengesiz duruş, kırılganlık hissini pekiştirmektedir. Royster, çalışmalarında kendini yansıtmanın görsel bir dramını ustalıkla tasvir etmektedir.

Görsel 41. Sakin ol...- Katleen Royster

Bonnie Seeman

Bonnie Seeman, bir yakınının hastalığı ve ölümünün verdiği üzüntüyle başa çıkmak zorunda kalmıştır. Bu deneyimle birlikte Seeman'ın yaşam, ölüm ve hayat hakkındaki düşünceleri derinden etkilenmiştir. Bu çalışmalarında ifade etmeye çalıştığı temel bir güç olmuştur. Hasta bireylerin arzuları, kararlılıkları, maneviyatları ve içsel güçleri, Seeman'ı çok etkilemiştir. Ancak Seeman 'ın çalışmaları, ölüm temasına odaklanmak yerine , güzellik, bolluk, hayatın kutlanması ve yeniden doğuş temasını işlemektedir.

Doğadan ilham alınarak meydana getirilen, detaylı ve doğal görünümlü çaydanlıkları, ilk bakışta Avrupa geleneğinin bir uzantısı olarak görülebilir. Seeman, bazı formların benzerliğine ve porselen kullanmasına rağmen, Yixig çaydanlıklarına olan ilgisinin zamanla arttığını ve koleksiyoner olduğunu söylemiş ve bu çaydanlıklarla olan güçlü bağının altını çizmiştir.

Seeman, “ Nar ” isimli çaydanlık çalışmalarını porselen kilinden yapmıştır. Kabuğun bir kısmının soyulması, içindeki meyveyi gözler önüne sererken, kırılganlığın bir göstergesi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma, doğadaki güzelliği ve hayatta kalma mücadelesini simgelemektedir. Nar taneleri Çin'de uzun ömrü, bereketi ve mutluluğu ifade eden üç bolluk sembolünden birini temsil etmektedir. Aynı şekilde, kabak formundaki

aydanlık, Çin kültüründe kötülüklerden koruyan bir tılsım olarak kabul edilen kabak motifiyile uzun mrn simgesi olarak kullanılmıştır.

Görsel 42.aydanlık – Bonnie Seeman

Görsel 43. Nar aydanlık – Bonnie Seeman

Kim Dickey

Kim Dickey’in bitkisel yorumları, temsili bir organik dilden ziyade, soyut bir dil kullanmaktadır. Bu çalışmalar, uzun yıllar boyunca annesinin bahçesinde geçirilen zamanlardan ilham alarak, kısmen anılar ve kısmen hayal ürünü bir sentez sunmaktadır. Dickey’ in seramikleri, malzeme kullanımı ve bitkilerin bir hikayeyi anlatmak için kullanılması bakımından Yixing seramik sanatçılarıyla belirgin bir yakınlık sergilemektedir. “ Mücevher Otu Kase “ gibi bazı çalışmaları, modern bir yoruma sahiptir. Yixing çaydanlıklarının heykelsi ifade ve fonksiyonelliğin birleşmesi gibi, bu çalışmalar da doğal formların taklitleri ve süslü rokoko stilinin bir dengelenmesidir.

Görsel 44. Mücevher Otu Kase – Kim Dickey

Avrupa’ nın 18. Yüzyıl seramik tasarımlarından esinlenen bu çalışmalar, Avrupa örneklerinde sıklıkla görülen modellere canlılık katmaktadır. Beş parçalık “ Sonbahar Seti “ yemek takımı, Çinli bilginlerin bahçede çay içip yemek paylaştığı toplantılar için ideal bir aksesuar oluşturur. Alimler, doğallığı, ince detayları ve rafine işçiliği yansıtan sanat eserlerine büyük takdir gösterirler. Dickey’in setinde bir dizi iç içe geçen tabağın desteklediği bir fincan bulunmaktadır, her tabak farklı bir yemek için ayrılabilir ve biri çıkarıldığında diğeri görünür hale gelir.

Görsel 45. Sonbahar Seti – Kim Dickey

John Glick

John Glick, kırk yılı fazla süredir çaydanlık üretmektedir. “ Meyve Çaydanlığı “ serisi, evi ve stüdyosunun çevresindeki küçük meyve ağaçlarından esinlenmiştir. 1995’ de Galler’ in Aberystwyth şehrinde düzenlenen Uluslararası Seramikçiler Konferansı’ nda Yixing sanatçısı Zhou Dingfang ile tanışmış ve 1998 ilkbaharında Yixing’ e seyahat ederek, Zhou’ yu stüdyosunda ziyaret etmiştir. Glick, Zhou’nun stüdyosundan “ bir ejderha fırını şeklinde minik bir çaydanlık “ edinmiştir. Bu çaydanlık, işlevselliğin ötesinde, hayal gücünü tetikleyen, bir hikaye anlatıcısı olarak çaydanlığın fantastik bir boyutunu temsil eder.

Görsel 46. Teapot – John Gick

Barbara Frey

Barbara Frey, Yixing seramikleriyle bir bağ kurarak, çaydanlıklarını Ontario Gölü kıyılarında bulduğu pürüzsüz yuvarlak taşlardan esinlenerek üretmiştir. Frey çalışmalarını renklendirirken sır ve dokularla taş efekti yaratmış, kullandığı renkler porselenin doğal yapısıyla bütünleşmiştir.

Frey' in heykelleri, Yixing çaydanlıklarının sahip olduğu estetik ve sembolik değerleri taşımaktadır. Yixing' in kanal kenarlarında bulunan teknelerden ilham aldığı çaydanlıkları, geçmişle bugünü, bu dünya ile öte alemi bağlayan, simgesel bir yolculuğun ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Michael Sherrill

Michael Sherrill, esasen kendisini yetiştirmiş bir sanatçıdır ve bu yönüyle Çinli bilginlere benzemektedir. Örneğin, tanınmış kitapsever Yao Shilin, 20 yaşında hala okuma yazma bilmemesine rağmen, portre çizerek geçimini sağlamıştır. Sherrill gibi, bilginler de kendi sanatsal başarılarına dayanarak, eğitim görmüş akranları arasında kabul görürler. Sherrill’ in atölyesi, Batı Kuzey Carolina’ nın kırsal kesiminde yer alır ve bu durum, Çinli bilginlerin, doğaya yakın olmak ve meditasyon yapmak için dağlara sığınma geleneğiyle paralellik gösterir.

Görsel 47. Çaydanlık Michael Sherrill

Sherrill, doğanın güzelliklerini gözlemleyerek ve çelik ve porseleni bir arada kullanarak meydana getirdiği çalışmayla, doğanın ve geçiciliğin bir yansıması olarak sanatını ifade eder. Kullandığı renkler, kil ve rengin tamamıyla entegre olduğu zengin ve ince detaylarla doludur. Çin’ de bükülmüş ağaç kökleri ve düğümü anımsatan ahşap formlarından oluşan heykelsi objelere dayanan, “ Kök Sanatı “ olarak bilinen bir gelenek bulunur. Bu Zen Budizmi’nde, doğanın dönüşüm kodu olarak görülen antik ağaçların düğümlü ve bükülmüş

formlarına benzer bir anlayışı yansıtır. Bu objeler, düşünceye dalma ve aydınlanma yolunda bir nesne olarak kullanılır.

Anette Corcoran

Anette Corcoran, uzun yıllardır bir kuş gözlemcisi olarak, Monterey yakınlarındaki California kıyısından geçen göçmen kuşlardan ilham almaktadır. Çin tarihi ve alimler hakkında eğitimini California Üniversitesi Berkeley’ de alan Corcoran, 1970 civarında kil ile çalışmaya başlamış ve ilk olarak küçük kabak ve balkabağı şeklinde çaydanlıklar yapmıştır. İlhamını doğadan alan çalışmaları, 2000 yılındaki ikinci Çin seyahati sırasında, Yixing’i ziyaret etme hayalini gerçekleştirerek daha da evrimleşmiştir. Orada, bazı büyük ustaların atölyelerini ziyaret etme ve genç ustalarla da tanışma fırsatı bulmuştur.

Görsel 48. Yaprak Üzerinde Kabak Çaydanlık – Anette Corcoran

Corcoran , kuş imgelerini neredeyse ontolojik bir doğrultuda tasvir etmektedir. Amerika doğa ressamı John James Audubon’ dan etkilenerek, terra cotta ve porselenden yapılmış sırlı kuşlarını, adeta doğal yaşam alanlarındaki gibi sergilemektedir. Çalışmalarındaki kuşlar, dal benzeri sapsal tünek haline geldiğinde ya da, bir kapak üzerinde finial konumunu aldığı anda, çaydanlığın ayrılmaz bir parçası haline alır.

Görsel 49. Kırmızı Omuzlu Şahin – Anette Corcoran

John Goodheart

John Goodheart, Yixing’ in geometrik formlarının görsel kullanımına ilgi duymakta, sert görünümlü formları tercih ederek, keskin kenarlı ve düz yüzeyli geometrik formda çalışmalar yapmaktadır. Goodheart disiplinli seramik formlarını, laboratuvarından alınan çeşitli malzemelerle birleştirerek, işlerine neredeyse bilimsel bir boyut kazandırmaktadır. Döküm kaplar metal bir raf üzerinde sergilenmekte, tüpler ve borular kaplar arasında, altında ve etrafında dolaşarak, sıvının aktarımını ve suyun çaya dönüşümünü ifade etmektedir.

Görsel 50. Mars Şampiyonlarını Topluyor: Çaydanlık – John Goodheart

Diana Heisters

Mitoloji, masallar, halk hikayeleri ve fabllar, Çinli alimlerin sıklıkla ele aldığı konular arasındadır. Bu hikayeler, nesiller boyunca çocukların ahlaki eğitim almasına ve bilgelik kazanmasına yardımcı olmuştur. Diana Heisters'ın çalışmaları, masalların kullanımı aracılığıyla insanları kendi yaratıcı dünyasına davet eder. Yixing çömleğine saygı göstererek, küçük ölçek ve doğal imajların kullanımını birleştiren “ Humpty Dumpy “ adlı çaydanlığı bize tanıdık bir sonucu sunarken, endişeli zihin ifadesi olarak Edvar Munch' un eserlerinden alınan imajlarla masalı birleştirmektedir.

Görsel 51. Humpty Dumpty – Diana Heisters

Red Weldon-Sandlin

Red Weldon Sandlin' in çalışmaları, yetişkinleri çocukluk anılarına dönük bir yolculuğa çıkararak, onları yeniden geçmişleriyle bağ kurmaya teşvik etmekte ve çocuk edebiyatından ilham almaktadır. Örneğin, “ Sessizliğin Ardında-mavi Söğüt perdeleri“ isimli çalışması, geleneksel form, tarihi yüzey dekoru, sembolizm ve kültürel tarihe yapılan atıflar gibi unsurları bir araya getirerek anlatmak istediği hikayeyi, izleyiciye uyum içinde sunmaktadır.

Çalışmanın merkezinde yer alan çaydanlık hem Çin atalarına , hem de İngiliz replikalarına atıfta bulunurken, yüzey dekorasyonundan daha derin bir öneme sahiptir. 1780' de Josiah Spode' un mavi sıraltı transfer baskı tekniği ile Çin tasarımlarını yeniden yaratması ve mavi Söğüt deseninin 200 yıldır popülerliğini koruması bu bağlamı güçlendirmektedir.

Görsel 52. Sessizliğin Ardında – Mavi Söğüt Perdeleri – Red Weldon – Sandlin

Michelle Ericson

Çağdaş sanatçılar, ifadelerinde Yixing seramiklerinin yanı sıra Avrupa seramiklerinin etkisini de kabul etmektedir. Yixing demliklerinin doğduğu yer olarak, Avrupa çaydanlıklarının çoğunun Yixing örneklerinden esinlendiği görülmüştür. Seramik sanatı üzerine çalışmalar yapan Michelle Ericson, Avrupa porselen üreticileri üzerindeki Asya etkilerini araştırmış ve bu konuda önemli bulgulara ulaşmıştır.

Ericson, İngiliz ve Hollandalı seramikçilerin Yixing seramiklerinden etkilenecek bu bilgiyi Avrupa'ya taşıdığını ve bu kültürel etkileşimin Amerikan çağdaş sanatına yansımalarını incelemiştir. Örneğin, “Mavi Kuşlu Siyah Çaydanlık” ve “İlah Çaydanlık” çalışmaları, Yixing prototiplerine dayanan formları ve modern Amerikan duyarlılığını, yansıtan renk paletleri ile bu etkileşimi vurgulamaktadır.

Görsel 53, “Mavi Kuşlu Siyah Çaydanlık”- Michelle Ericson

Susan Beiner

Susan Beiner’ın çalışmaları, Yixing seramiklerinin yanı sıra 17. Ve 18. yüzyıl Alman ve Fransız porselenlerinin incelenmesini içermektedir. Beiner bu porselenlerin Yixing prototiplerinden esinlenerek oluşturulduğunu ve bu etkileşimin , özellikle rococo tarzı ve gümüş çay takımlarında görülen form sözlüğüne nasıl yansıdığını göstermiştir.

Beiner, çalışmalarında sıklıkla metal vidalar gibi tasarım motiflerini kullanarak, Yixing demliklerini kaplayan metalik yüzeylere atıfta bulunmuş ve bu çift anlamlılığı yaratıcı bir şekilde ele almıştır. “ Verimli Vida “ isimli çalışması, Yixing seramiklerini kaplamak için kullanılan metallerin çeşitliliğine ve bu malzemelerin sanatsal ifadedeki yerine dikkat çekmektedir.

Görsel 54. Verimli Vida çaydanlık – Susan Beiner

Louis Marak

Yixing demliklerinin üzerine işlenen sembolik imgeler, doğanın döngüsel değişimlerini yansıtmakta veya insan özelliklerini temsil etmekte kullanılmıştır. Bu bağlamda, pek çok çağdaş Amerikan sanatçısı da benzer yöntemlere başvurmuştur.

Louis Marak'ın çalışmaları, demliği bir ifade aracı olarak kullanarak doğayı ve insanlığı birleştiren imgeler üzerine odaklanır. İki ve üç boyutlu formların bir arada kullanılması, renklerin, yanyana yerleştirilmiş objelerin, imgelerin ve soyutlanmış elementlerin etkileşimiyle zengin bir görsel deneyim sunar. Marak, çalışmalarının yorumlanmasından ziyade, incelenmesini amaçlamıştır. İletilen mesajlar, ima ve inisiyasyon yoluyla aktarılmıştır.

Görsel 55. Kuyruk Çaydanlık – Louis Marak

Kurt Weiser

Kurt Weiser' in biyomorfik şekilli çalışmaları, klasik Asya prototiplerine serbest bir yorum getirerek porselen kili kullanılmıştır. Archy Bray Vakfı'nda rezidans direktörü olarak görev yapan Weiser, KCAI'den mezun olmuş ve bu deneyimleri, Yixing seramiklerine olan ilgisini ve takdirini pekiştirmiştir. Montana' da, bir demliğin hem kullanım, hem de düşünce nesnesi olabileceğini keşfetmiş ve bu anlayışla çalışmalarında daha kişisel ve içe dönük bir yol izlemeye başlamıştır.

Weiser, Yixing seramiklerinin kendisi için bir anlam ifade ettiğini, onların hikayelerinin rölyeflerle, kendi çalışmalarının hikayelerininse bir illüzyon aracılığıyla anlatıldığını, her iki yaklaşımında ötesinde bir fikir ve hikaye taşındığını belirtmiştir. Weiser , her çaydanlığını kaplayan sahneleri tasarlamak için çini boyalarını ustalıkla kullanmış, demlik formunun üç boyutluluğundan faydalanarak, hem insanın hem de doğanın kırılganlığını botanik imgelerle resmetmiştir.

Görsel 56. Çaydanlık – Kurt Weiser

Susan Thayer

Susan Thayer' ın anlatısal demliğı, “ Afyon Savaşları “, Çin'deki afyon ticaretinin hikayesini aktarmaktadır. Çalışmanın adı, Çin'in dış güçlerin açgözlülüğü ve zalimliği karşısında uyuşturucu bağımlılarıyla dolup taşmasının sonuçlarını hatırlatmakta ve bu durumun, kültürün yozlaşması sonucu yixing seramiklerinin gerilemesine yol açtığını vurgulamaktadır.

Görsel 57. Afyon Savaşları – Susan Thayer

Marilyn Levine

Marilyn Levine’ in çalışmaları seyahat teması odaklıdır. Valizler, evrak çantaları, sırt çantaları ve ceketler gibi eserleri, kişisel deneyimleri somutlaştıran artefaktlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Her bir çalışması, izleyicinin yorumuna açık bireysel hikayeler sunmaktadır. Levine, Yixing’ in eserlerindeki etkisini, yaşamın çeşitli unsurlarının bir karıştırıcıdan geçirilip çalışmalarında yeniden şekillendiği bir süreç olarak tanımlamıştır.

“ Laced Up Cup “ gibi eserler, form, ve işlevsellikleriyle Çin çay kültürüne ve bilginlerin kullanım alışkanlıklarına gönderme yapmaktadır. Levine’ in eserleri, hem günlük hayattan alınan ilhamları, hem de sanatsal yaratıcılığı birleştirerek, izleyicilere zengin bir deneyim sunmaktadır.

Görsel 58. Bağcıklı Fincan – Marilyn Levine

Shelley Schreiber

Shelley Schreiber’ in geometrik şekilli demlikleri, Yixing ‘in güçlü form vurgusunu, kalıcı stili ile işlevsel kapların sanatsal önemini yansıtan ilkeleri benimsemektedir. Schreiber, Tayvanlı sanatçı Ah- -Leon’ un atölye çalışmalarına katıldığı sırada Yixing seramiklerinden etkilenmiştir. Ah-Leon ile tanıştıktan sonra, Schreiber onun modern dokunuşlar ekleyerek şekillendirme ve form değiştirme konusundaki yaklaşımını Yixing estetiğinin titiz işçilik standartlarıyla birleştirerek başarılı demlikler üretmiştir. Bu süreçte, işlevsel doğruluk ve detaylara gösterdiği itinalı yaklaşımı, Schreiber’ in eserlerinde incelikli bir ifade olarak kendini göstermiştir.

Görsel 59. Römorkör Çaydanlık – Shelley Schreiber

Bruce Cochrane

Alfred Üniversitesi mezunu Bruce Cochrane, on yıl içerisinde iki defa Yixing' i ziyaret etmiş ve bu ziyaretinde Yixing ustası Pan Chunfang ile eşi Xu Chengquan' ı Toronto' ya davet ederek, onlardan Yixing geleneğinin şekillendirme süreçleri ve felsefesini öğrenme fırsatı bulmuştur.

Cochrane, tornada şekillendirdiği kaplar üzerinde kesme, değiştirme ve yeniden yapılandırma işlemleri yaparak, çift katmanlı kapak, ayak detayı, huni yapımı ve pres-kalıplı elemanlar gibi birkaç geleneksel Yixing tekniğini uygulamıştır.

Görsel 60. Kaide Üzerinde Çaydanlık – Bruce Cochrane

Cochrane'in kapları/demlikleri, geometrik unsurlara dayalı Yixing seramikleri gibi, stilize edilmiş meyve veya bambu motifleri yerine ahırlar ya da tahıl ambarları gibi yapıları temsil eden bir yaklaşım sergilemektedir. Ayrıca Cochrane, song hanedanı döneminden seladon sırları, Tang hanedanı döneminden Sancai (üç renk) şeması ve kül sırları gibi, diğer Çin seramik geleneklerinden esinlenen zengin renklendirme teknikleri ile dikkat çekmektedir. Cochrane, akşam yemeği masası için kullanılmak üzere tasarlanmış kaplar üreten bir stüdyo seramikçisi olarak, seramik sanatındaki ustalığını, Yixing geleneğinden aldığı ilhamla birleştirerek benzersiz çalışmalar ortaya koymaktadır.

Üçüncü kategorideki örnek sanatçılar ;

Betsy Rosenmiller

Betsy Rosenmiller , Yixing çaydanlıklarından esinlenerek, doğa ve hafızanın gücüne hitap eden çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar çay saklama kabı olmalarına rağmen, fonksiyonellikten ziyade estetik ve anlam üzerine odaklanmıştır. Rosenmiller için yapraklar, filizlenme ve büyüme veya ölüm ve çürüme gibi temaları simgeleyen önemli birer motif olmuştur. Çaydanlıklar onun için anıları, gelenekleri ve ritüelleri birleştiren, sıradan bir anı,

özel bir etkilige dönüştürebilen kutsal nesnelerdir. Rosenmiller, bir seramik parçanın içinde bir parça ruh barındırmasıyla, bir içeceğin ritüelini zenginleştirebileceğine inanmaktadır.

Görsel 61. Kapaklı Çay Kabı – Betsy Rosenmiller

Bahçecilik, Çinli alimlerin ruhlarını yükselten bir uğraşı olmuştur. Herkes büyük bahçeler yaratma imkanına sahip olmasa da, penjing (saksı bitkileri)yetiştirmek veya havuz dekorları düzenlemek gibi, daha erişilebilir hobilerle ilgilenmişlerdir. Alimler, ünlü yerleri temsil eden manzaralar oluşturmak amacıyla, kayalar, küçük ağaçlar ve figürler kullanarak, küçük havuz sahneleri tasarlamışlardır. Bu tasarımlarda ağacın rengi ve formu ile kayaların önemi gibi belirli kriterlere özen gösterilmiştir. Yixing seramiği, havuzların yapımında tercih edilen bir malzeme olmuştur. Alimler genellikle, ağaçlar ve çiçekler yetiştirdikleri veya saksı bitkileri yerleştirdikleri, küçük avlu bahçelerine sahip olmuşlardır. Bahçeler, özellikle nadir veya ilginç çiçekler açtığında, arkadaşları ağırlamak, çay servisi yapmak ve şiir okumak için bir fırsat olarak değerlendirilmiştir.

Carol Gouthro

Çağdaş seramik sanatçıları, , doğadan ilham alan Yixing çaydanlıklarına büyük bir ilgi göstermişlerdir. Bu ilginin odağında ağaç dalları, gövdeleri, tohumlar, fındıklar, kabaklar ve diğer doğal öğeler yer alır. Kanadalı Carol Gouthro, özellikle bu temaya tutkun bir sanatçıdır. Otuz yılı aşkın bir süredir Yixing seramiği ile ilgilenen Gouthro, 1999 yılında Yixing’ e bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Görsel 62. Çaydanlık – Carol Gouthro

Bahçeciliğe olan tutkusunu dile getiren Gouthro, çeşitli bahçe türlerine; tam güneşli, yerli orman, gölgeli, bataklık bahçeleri ve otsu çiçek yataklarına bakım yapmaktadır. Kil işlemlerinde renk kriterlerini zenginleştirerek, sıra dışı formlar ve dokulara sahip bitkileri tercih etmektedir. Çaydanlıklarına ve kadehlere meşe palamudu motifleri, çeşitli kapsül formları, çiçekler ve dallar ekleyerek, bu öğeleri ayak veya sap gibi kullanır ve kompozisyonlarında farklı organik eğreli otları kullanır.

Susan Botswick

Susan Botswick , çalışmalarında Illinois’ deki kırsal manzaranın ve özellikle bahçesindeki düşen meyvelerin etkisini yansıtır. Bu, basit gibi gözüken ancak onun için kutsal olan ve yakınındaki güzelliklerin keşfini içermektedir. Yixing seramiği idealleri, bir ritüel arzusuyla birleşerek, onun çalışmalarını şekillendirmektedir. Botswick’ in seramikleri, pekişmiş çini, çeşitli sırlar, lekeler , sırça , yağlar ve bazen de bronz katmanlarıyla tamamlanmıştır. Mevsimler ve yaşamın döngüleriyle ilgili anıları aktarır.

Görsel 63. Teapot – Susan Botswick

Amy Lenharth

Amy Lenharth, peysaj alanında lisans dercesine sahiptir ve yıllar boyunca bahçe ve çiçek tasarımı üzerine çalışmıştır. Kil ile çalışmaya başladığında, organik formlar ve yaprak motifleri, sanat çalışmalarından temel unsurlarından biri haline gelmiştir. Lenharth' ın porselen ve pekişmiş çini (stoneware)' den ürettiği çaydanlıklar, Yixing çaydanlıklarının doğaya olan sevgisini ve işlevsellikle estetiği birleştirme özelliğini yansıtmaktadır.

Görsel 64. Gourd Çaydanlık – Amy Lenharth

John Glick

John Glick, kırk yılan fazla süredir çaydanlık üretmektedir. “ Meyve Çaydanlığı “ serisi, evi ve stüdyosunun çevresindeki küçük meyve ağaçlarından esinlenmiştir. 1995’ de Galler’ in Aberystwyth şehrinde düzenlenen Uluslararası Seramikçiler Konferansı’ nda Yixing

sanatçısı Zhou Dingfang ile tanışmış ve 1998 ilkbaharında Yixing’ e seyahat ederek, Zhou’ yu stüdyosunda ziyaret etmiştir. Glick, Zhou’nun stüdyosundan “ bir ejderha fırını şeklinde minik bir çaydanlık “ edinmiştir. Bu çaydanlık, işlevselliğin ötesinde, hayal gücünü tetikleyen, bir hikaye anlatıcısı olarak çaydanlığın fantastik bir boyutunu temsil eder.

Görsel 65. Teapot – John Glick

Sembolik formların ve dolaylı mesajların birleşimi, çaydanlık tasarımında etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Doğal olayların, evrenin, evrenin işleyişinin görünür kanıtları olarak algılanması, bu olayların Çin sanatındaki sembolik bir dil olarak ifade edilmesine yol açmıştır. Uzun zamandır, Çinli bilginler çaydanlıklar, resimler ve alimlerin stüdyosunda bulunan diğer nesnelerde kuş motiflerini kullanmışlardır. Kuşlar uzun ömür, sadakat, güç ve dayanıklılığı simgelemek amacıyla kullanılmışlardır.

Görsel 66.Armut Formlu Çaydanlık – Canton Enamels

Peter Pinnel

Peter Pinnel, 1996 yılında Yixing' i ziyaret eden sanatçılardan biridir. Pinnel' in pratik demlikleri, mimarlık, tekstil, cam, ve metal işçiliğe olan ilgisini Yixing' in etkisiyle harmanlar. Orta Batı Amerika' daki kırsal bölgenin doğasından ilham alınan ritmik desenlerle , doğanın geniş manzaralarından esinlenen bir görsel dil geliştirilmiştir. Bu tasarımlar, kış uykusundaki tarlaların sakinliğini yansıtan soluk renklerle bezelidir.

Görsel 67.Dokulu Pembe Siyah Çaydanlık – Peter Pinnel

Yixing seramiklerinin parlak emaye famille-rose sırları ile süslenmiş, Kangxi dönemi olarak bilinen 17. yüzyılın sonlarından 18. yüzyılın başlarına dek uzanmaktadır. 18. Yüzyılın ortalarından itibaren günümüze dek, Yixing seramikleri, sır üzerine uygulanan emaye boyamaları ile bezeli olarak geleneğini sürdürmektedir. 19. yüzyıl boyunca, emaye ile süslenmiş Yixing seramiklerinde manzaralar, çiçekler veya Budist aslanları gibi temalar işlenmiştir. Çin’de çok renkli boyama tekniği, “ wucai “ olarak bilinir, bu terim doğrudan “ beş renk “ anlamına gelir fakat genellikle “ çeşitli renkler “ i ifade etmek için kullanılır. Beş sayısı, çoğunlukla kozmik bütünlüğü simgelemek amacıyla ; beş dağ, beş renk, beş yön gibi kavramlarla ilişkilendirilir.

Görsel 68. Kare Formlu Çaydanlık (Wucai)

4. BÖLÜM: YIXING ZISHA SERAMİK GELENEĞİNİN GELECEĞİ

4.1. Yixing Zisha Seramik Geleneğinin Gelecekteki Potansiyeli

Yixing Zisha seramik geleneğinin geleceği, modern yaşamın etkileri ile birlikte; sanat, toplum, insan ve tüketim toplumu haline gelmenin getirdiği değerlendirmeler arasında şekillenecektir. Bu boyutların bulunduğu durum, hem bu sanatın korunması, hem de yenilikçi uygulamaların entegrasyonu yoluyla sağlanabilir. Geleneksel Zisha sanatının temel değerlerini korurken, günümüzün değişen estetik beklentileri ve teknolojik imkanlarına uyum sağlamak, bu sanat formunun gelecekteki evrimini şekillendirecek anahtar faktörler arasındadır. Geleneksel Yixing Zisha sanatı, yüzyıllardır devam eden bir usta - çırak ilişkisiyle aktarılan derin bir bilgi ve beceri setine dayanmaktadır. Yixing Zisha' nın geleceğinin şekillenmesinde çağdaş sanatçıların ortaya koyduğu çalışmaların önemi büyüktür. Böylelikle bu geleneğin geleceği, modern seramik tasarımcı ve sanatçıların yenilikçi yorumları ve derin tarihsel bağları sayesinde parlak bir yol izlemektedir. Örneğin, Richard Notkin, sembolik imgeler aracılığıyla nükleer enerjinin ve silahların tehlikelerine dikkat çekerek, bu geleneğe sosyal bir boyut katmıştır. Kathleen Royster ise, organik formları ve doğanın unsurlarını kullanarak, yaşamın kırılganlığı ve güzellikleri üzerine düşünmeye davet eder. Bonnie Seeman, kişisel kayıplarından ilham alarak, hayat ve ölüm arasındaki ince çizgiyi çalışmalarına yansıtmıştır. Claudia Tarantino, meyvelerin zarafeti ve geçiciliği üzerinden yaşam döngüsüne dair meteforlar geliştirirken, Betsy Rosen miller, doğa ve anıların gücünü sembolize eden eserler yaratmıştır. Carol Gouthro'nun doğadan ilham alan çalışmaları ve Susan Botswick' in kırsal manzaraları, Yixing geleneğinin doğa ile olan derin bağını vurgulamaktadır. Amy Lenharth, organik formlar ve doğal unsurlarla, çevresel ve estetik değerleri birleştiren bir yaklaşım sunar. Bu, sanatçılar, Yixing Zisha geleneğinin geleceğine ışık tutarak, hem geleneksel, hem de çağdaş unsurları bünyelerinde barındıran çalışmalara imza atmışlardır. Onların ortaya koyduğu bu çalışmalar, Yixing Zisha' nın sadece bir çaydanlık yapım tekniği olmadığını, aynı zamanda geniş bir kültürel, felsefi ve estetik ifade olduğunu göstermektedir. Her biri, bu zengin geleneği kendi benzersiz ve özgün perspektifleriyle zenginleştirerek, Yixing Zisha geleneğinin sadece geçmişte değil,

aynı zamanda gelecekte de yaşayıp gelişmeye devam edeceğinin kanıtıdır. Bu çeşitlilik ve derinlik, Yixing Zisha sanatının sadece tarihsel bir miras olmadığını, aynı zamanda sürekli evrilen, canlı bir sanatsal ifade biçimi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu mirasın korunması, Zisha geleneğinin özgünlüğünü ve kalitesini sürdürmek için hayati öneme sahiptir. Ancak, bu sanatın modern dünyada ilgi ve takdir görmesi için yenilikçi yaklaşımların benimsenmesi gerekmektedir. Bu, yeni tasarım fikirleri, modern kullanım ihtiyaçlarına uygun ürünler ve teknolojik araçların sanat, üretim süreçlerine entegrasyonu anlamına gelmektedir. Teknolojinin entegrasyonu, özellikle üretim tekniklerinde ve pazarlama stratejilerinde önem taşır. Dijital pazarlama ve sosyal medya, Zisha ürünlerinin global bir kitleye ulaşmasında kritik bir rol oynayabilir. Aynı zamanda, üretim süreçlerinde modern teknolojilerin kullanımı, örneğin 3D baskı teknolojisinin prototipleme aşamasında kullanılması, yeni tasarım olanaklarının gelişmesine imkan sağlayabilir. Ancak bu teknolojik entegrasyonun, Zisha sanatının temel değerlerine ve geleneksel üretim tekniklerine zarar vermeden yapılması gerekir. Bununla birlikte eğitim ve topluluk katılımı, Zisha geleneğinin geleceğini şekillendirmede önemli unsurlar olacaktır. Genç nesillerin bu seramik geleneğine ilgisini ve beğenisini artırmak, atölyeler, sergiler ve etkileşimli eğitim programları aracılığıyla sağlanabilir. Bu, Zisha seramik geleneğinin sadece bir zanaat olarak değil, aynı zamanda yaşayan bir kültür mirası olarak algılanmasını sağlayarak, bu geleneksel sanatın modern dünyada canlı ve ilgili kalmasına yardımcı olacaktır.

4.2. Yeni Nesil Sanatçı ve Yixing Zisha Seramik Geleneğine Yaklaşımı

Yeni nesil sanatçı ve tasarımcıların Yixing Zisha seramik geleneğine yaklaşımı hem geleneği sürdürme, hem de çağdaş düşünce ve estetik değerlerle yeniden yorumlama arasında bir denge kurma çabası olarak görülmektedir. Yeni nesil sanatçılar, bu geleneksel sanat formuna modern yorumlar getirerek , hem kendi çalışmalarına yenilikçi bir yorum katmakta, hem de Yixing seramik geleneğinin geleceğine katkılarda bulunmaktadır. Bu doğrultuda yeni nesil sanatçıların, Geleneksel Yixing Zisha seramik sanatına yaklaşımları hem teknik beceri, hem de tematik içerik açısından çeşitlilik göstermektedir.

Richard Notkin ortaya koyduğu çalışmalarında, sembolik imgeler, nükleer enerjinin ve silahların tehlikelerine ve bu endüstriler arasındaki simbiyotik ilişkiye dikkat çeker. Notkin,

geleneksel Yixing seramiklerinin toplumsal olayları yansıtmayan yapısını eleştirerek, sanatını Amerikan karşı kültürünün bir yansıması olarak kullanır. Notkin' in çalışmalarında kullanılan nükleer silah ve enerji sembollerini, insanlık için bir uyarı niteliğinde kullanarak, bu tehlikelerin farkındalığını ve önlenmesinin gerekliliğini güçlü bir şekilde iletmektedir. Rich Hirsch ise Yixing seramiklerine olan ilgisini, Çinli bilginlerin sanatından ilham alarak oluşturduğu büyük kaselerle ifade etmiştir. Bu çalışmalar zamanın kullanımının izlerini taşıyan, antik eserlerin patinasını andıran, eskitme etkili bir yüzeye sahip olup, doğal bir manzara parçasıymış gibi sergilendiğinde, sanatsal bir derinlik sunmaktadır. Hirsch'in çalışmaları, Yixing Zisha' nın geçmişle bağını korurken, aynı zamanda modern, yenilikçi bir tarz sergilemektedir.

Bir diğer sanatçı Barbara Frey' in çalışmaları ise işlevsel olmanın ötesinde, yixing çaydanlıklarının estetik ve sembolik değerlerini modern bir bakış açısıyla yeniden yorumlamaktadır. Bu yaklaşımıyla Frey, doğanın çevrenin sanat üzerindeki etkisinin altını çizerek, seramik sanatının gelecekteki gelişimine katkıda bulunmaktadır. Kathleen Royster'ın yaklaşımına bakıldığında ise, doğanın ve organik formların sanat üzerindeki etkisini keşfetmek üzerine kurulu olduğu görülmektedir. Royster, doğal unsurları, insan yaşamının kırılğanlığı, zevki ve acısı gibi temaları vurgulamak için kullanmaktadır. Bu temalar, Royster' ın çalışmalarındaki güçlü bir ifade biçimi olarak öne çıkmakta, sanatçının yaşamın çeşitliliği ve karmaşıklığı karşısındaki hassasiyetini ve duyarlılığını yansıtmaktadır. Royster' ın çalışmalarında, doğanın unsurlarının kullanımı, yaşamın çelişkili değerlerini ve doğanın içinde barındırdığı hem güzellik, hem de tehlikeli unsurları ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, Royster' ın sanatını, doğa ve insan arasındaki ilişkiyi yeniden değerlendiren bir diyolog olarak konumlandırmaktadır.

Bonnie Seeman, çalışmalarında yaşam, keder ve ölüm hakkındaki deneyimlerini ifade eder. Bir yakınının hastalığı ve ölümüyle başa çıkma deneyimi, onun sanatsal ifadesini şekillendirmiştir. Seeman' ın eserleri, ölüm üzerine odaklanmak yerine, hayatın güzelliklerini, bolluğunu, ve yeniden doğuşu kutlar. Doğadan alınan ilhamla yaratılan çaydanlıkları, hayatın ve doğanın devamlılığını simgeler. Claudia Tarantino' nun temel odağı ise, yaşamın döngüsü, zarafeti ve geçiciliği temasıdır. Özellikle olgun incirler üzerinden, hayatın olgunluk ve büyüme evrelerini işler. Tarantino'nun çalışmaları,

yumuşak renkler, pürüzsüz yüzeyler ve egzotik çiçek motifleriyle, hayatın ve doğanın zenginliğini yansıtır. Bu

çalışmalar, aynı zamanda, bir sonraki nesle geçişin ve hayatın devamlılığını n bir metaforu olarak işlev görür.

Betsy Rosenmiller ise sanatında doğa ve hafızanın gücüne odaklanarak, Yixing çaydanlıklarının estetik ve işlevsel yanlarını birleştiren eserler yaratmaktadır. Rosenmiller için, yapraklar ve doğal döngüler, insan deneyiminin temel unsurlarını simgelemektedir. Bu yaklaşım, seramik sanatını sadece görsel bir deneyim olmaktan çıkarıp, duysal ve duygusal bir boyuta taşımaktadır. Diğer bir sanatçı Carol Gouthro'nun bahçecilik tutkusu, kil işlerine yansyarak, organik formlar ve dokularla zenginleştirilmiş çaydanlıklar ve kadehler yaratmasına ilham vermektedir. Gouthro'nun eserleri, doğanın çeşitliliğine ve karmaşıklığına bir övgü niteliğindedir ve bu unsurların sanatı nasıl şekillendirebileceğinin bir göstergesidir. Susan Bostwick, Illinois kırsalının ve özellikle bahçesindeki düşen meyvelerin eserlerine yansmasını sağlayarak, doğanın sadeliğini ve kutsallığını vurgulamaktadır. Bostwick'ın çalışmaları, doğanın ritüelleri ve döngüleriyle insan deneyiminin iç içe geçişini göstermektedir. Amy Lenharth ve Kim Dickey, her biri kendi alanlarında, doğayı ve organik formları farklı yollarla eserlerine entegre ederek, Yixing çaydanlıklarının işlevsellik ve estetik arasındaki dengeyi modern bir perspektiften ele alıyorlar. Lenharth'ın bahçecilik bilgisi ve Dickey'nin soyut yaklaşımı, doğanın sanatta nasıl farklı şekillerde temsil edilebileceğinin altını çizer. John Glick ve Jason Walker, Yixing seramik sanatına farklı bir boyut getirerek, sanatın hikaye anlatımı ve kişisel ifade aracı olarak gücünü ortaya koyarlar. Glick'in meyve çaydanlıkları ve Walker'ın siyah-beyaz çaydanlıkları, sanatçıların düşüncelerini ve yorumlarını ifade etme biçimlerini göstermektedir. Gayle Fichtinger ise, odunun sembolik kullanımıyla, Yixing geleneğine modern bir yorum getirirken, doğa ile insan arasındaki ilişkinin derinliklerine dalmaktadır. Fichtinger'ın eserleri, doğal dünyaya olan saygıyı ve onunla olan etkileşimi yansıtmaktadır. Geo Lastomirsky ve Bruce Morozko gibi sanatçılar, Yixing çaydanlıklarıyla ilk kez tanışmalarının ardından, doğal malzemeleri ve Yixing seramiklerinin ruhunu yansıtan bir incelelikle kendi eserlerine dönüştürmüşlerdir. Lastomirsky'nin küçük, samimi ve zarif çalışmaları ile Morozko'nun canlı yaşam güçlerini ve ritüelleri tasvir eden eserleri, Yixing Zisha seramik sanatının çeşitliliğini ve derinliğini göstermektedir. Chris Berti, tuğla oyma

teknîği ile Yixing çaydanlıklarına benzer eserler yaratarak, geleneksel ve modern arasında bir köprü kurmuştur. Berti'nin çalışmaları, mühür oyma gibi geleneksel sanat formlarının

modern sanat pratiklerine nasıl entegre edilebileceğinin bir örneğini sunarak, Yixing Zisha'nın gelecekteki evrimine ışık tutmaktadır.

Michael Sherrill ise kendi kendine öğrenmiş bir sanatçı olarak, Yixing seramik geleneğinin özünde yer alan bireysel keşif ve doğa ile uyumlu yaşam felsefesini yansıtmaktadır. Sherrill'in eserleri, doğanın ve kişisel arayışın bir sentezi olarak, bu sanat formunun sadece teknik beceriyle değil, aynı zamanda ruhsal bir arayışla da ilgili olduğunu göstermektedir. Kendi yaratıcı yolculuğunda, resmi eğitimden bağımsız olarak, sanatının derinliklerine ulaşarak, Yixing seramik sanatına modern bir yorum katmakta ve bu sanatın evrensel bir dille ifade edilebileceğini vurgulamaktadır. Bir diğer önemli sanatçı Marvin Sweet ise, eserlerinde Yixing seramiklerinin temel özelliklerinden biri olan form ve fonksiyon arasındaki sınırı bulanıklaştırmaktadır. Sweet'in "Cup and Stand" gibi çalışmaları, geleneksel formları çağdaş bir bakış açısıyla yeniden yorumlayarak, seramik sanatının algılanış biçimini genişletmektedir. Bu eserler, sanatın sadece görsel bir deneyim olmadığını, aynı zamanda taktiksel ve düşünsel bir keşif süreci olduğunu hatırlatmaktadır. Sweet, Yixing seramiklerinin çok yönlülüğünü ve adaptasyon kabiliyetini ortaya koyarak, bu sanat formunun sınırlarını zorlamakta ve gelecek nesillere ilham kaynağı olmaktadır. Phil Cornelius ise kuş motiflerini kullanarak, Yixing seramiklerinde sıkça rastlanan doğa temalarını çağdaş bir perspektifle ele almaktadır. Cornelius'un eserleri, formun sadeliği ve estetik güzellik arayışı üzerine kuruludur. Ultra ince porselen levhalarla yarattığı çaydanlıklar, kırılabilirlik ve güç arasındaki dengenin bir yansıması olarak, sanatın ve doğanın kırılabilir dengesine işaret etmektedir. Cornelius, Yixing seramik sanatına, estetik ve teknik yeniliklerle katkıda bulunarak, bu geleneksel sanat formunun çağdaş dünyada da geçerliliğini ve güzelliğini sürdürmesini sağlamaktadır.

Annette Corcoran, doğadan ve özellikle kuşlardan aldığı ilhamı, Yixing seramiklerine aktararak, bu sanat formuna benzersiz bir katkı sağlamaktadır. Corcoran'ın eserleri, doğanın ve sanatın iç içe geçtiği, birbiriyle konuştuğu bir alan yaratmaktadır. Yixing ziyaretleri ve orada edindiği deneyimler, onun sanatını daha da zenginleştirmiş, Çin seramik geleneğine olan derin saygısını ve bu geleneğin modern yorumlarla nasıl

evrilebileceğini göstermiştir. Corcoran, Yixing seramik sanatına, doğal dünyanın detaylı gözlemlerini ve bu gözlemlerden esinlenen sanatsal ifadeleri ekleyerek, bu sanat formunun çeşitliliğini ve derinliğini artırmaktadır. Eric Van Eimeren, Yixing seramik sanatına teknik ve estetik yenilikler

getirerek, bu alandaki çalışmalarını ileriye taşımaktadır. Van Eimeren'in eserleri, organik ve endüstriyel unsurların karşılıklı etkileşimini keşfederken, geleneksel seramik tekniklerini modern mühendislik yaklaşımlarıyla bütünleştirmektedir. Bu yaklaşım, Yixing seramiklerinin sadece tarihsel bir miras olmadığını, aynı zamanda sürekli evrilen ve dönüşen bir sanat formu olduğunu göstermektedir. Van Eimeren, geleneksel ve çağdaş unsurları ustalıkla harmanlayarak, Yixing seramik sanatının gelecekteki potansiyelini ortaya koymaktadır.

John Goodheart, Yixing seramik sanatına, geometrik formların sert ve düz yüzeyli yapısı üzerinden yaklaşarak, bu sanat dalına neredeyse bir laboratuvar titizliğiyle yeniden şekil vermektedir. Eserlerinde, geleneksel seramik formlarını çeşitli malzemelerle birleştirerek, Yixing seramiklerinin görsel ve işlevsel sınırlarını zorlamaktadır. Bu yaklaşımıyla Goodheart, Yixing seramik sanatının gelecekteki evrimine katkıda bulunurken, bu sanatın sadece estetik değil, aynı zamanda bilimsel bir boyuta da sahip olabileceğini göstermektedir. Diana Heisters ise, Yixing seramiklerine masallar, mitoloji ve fabllar aracılığıyla yaklaşarak, bu eski sanat formunu modern hikaye anlatıcılığıyla buluşturmaktadır. Eserlerindeki küçük ölçekli ve doğal imajlarla yarattığı Humpty Dumpty çaydanlığı, geleneksel Yixing çömleğine yeni bir boyut kazandırırken, aynı zamanda masalların evrensel dilini ve ahlaki değerlerini vurgulamaktadır. Heisters'ın bu yaklaşımı, Yixing seramik sanatının, kültürel ve ahlaki değerleri nesilden nesile aktarmanın bir aracı olarak da önemini artırmaktadır.

Red Weldon-Sandlin, çocuk edebiyatından esinlenerek, yetişkinleri çocukluk anılarına götüren eserler yaratmakta ve bu süreçte Yixing seramiklerinin ifade gücünü kullanmaktadır. “Mavi Söğüt’ün Sakin Peçeleri Ardında” eseriyle, sembolizm ve kültürel atıflar aracılığıyla, seramik sanatını bir hikaye anlatım aracı olarak konumlandırmaktadır. Weldon-Sandlin'in çalışmaları, Yixing seramiklerinin, bireylerin geçmişle olan bağlarını yeniden kurmalarına yardımcı olabilecek güçlü birer araç olabileceğini ortaya koymaktadır.

Michelle Erickson, Yixing seramikleri ile Avrupa seramikleri arasındaki kültürel etkileşimi araştırarak, bu iki dünyanın karşılıklı olarak birbirlerinden nasıl etkilendiğini ve bu etkileşimin Amerikan çağdaş sanatına nasıl yansıdığını inceler. “Black Teapot with Bluebird” ve “Deity Pot” gibi eserleriyle, Erickson, Yixing seramiklerinin form ve estetik anlayışının, modern Amerikan sanatında nasıl yeniden yorumlanabileceğini göstermektedir. Bu çalışmalar, Yixing seramik

sanatının, küresel sanat diyaloglarına katkıda bulunan canlı bir platform olabileceğini kanıtlamaktadır.

Susan Beiner, çalışmalarında Yixing seramikleri ile Avrupa porselenlerinin karşılıklı etkileşimini inceleyerek, bu etkileşimin sanat tarihindeki yerini ve önemini vurgulamaktadır. Beiner’in analizleri, Yixing seramiklerinin, özellikle rococo tarzı ve gümüş çay takımları gibi Avrupa sanat formlarının gelişimine nasıl ilham kaynağı olduğunu göstermektedir. Bu yaklaşımıyla Beiner, Yixing seramik sanatının, Batı sanatı üzerindeki etkilerini belgeleyerek, bu sanatın kültürel etkileşimler açısından zengin bir kaynak olduğunu ortaya koymaktadır.

Louis Marak, Yixing demliklerinin sembolik imgelerini kullanarak, doğa ve insanlık arasındaki ilişkileri keşfeden eserler yaratmaktadır. İki ve üç boyutlu formların etkileşimiyle zengin bir görsel dil oluşturan Marak, eserlerinin incelenmesini ve yorumlanmasını amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, Yixing seramik sanatının, doğa ve insan deneyimini birleştiren derin ve çok katmanlı mesajlar taşıyabileceğini göstermektedir.

Kurt Weiser, biyomorfik şekilli eserleriyle, klasik Asya prototiplerine serbest bir yorum getirmekte ve porselene yeni bir boyut kazandırmaktadır. Archie Bray Vakfı’nda rezidans direktörü olarak kazandığı deneyimler ve KCAI’den aldığı eğitim, onun Yixing seramiklerine olan ilgisini ve takdirini pekiştirmiştir. Weiser, Montana’da bir demliğin sadece kullanım nesnesi olmanın ötesinde, düşünce nesnesi de olabileceğini keşfetmiş ve bu anlayışla eserlerinde daha kişisel ve içe dönük bir yol izlemiştir. Bu yaklaşımıyla, Weiser, Yixing seramik sanatının modern yorumlanışına önemli bir katkı sağlamaktadır, kişisel ve düşünsel boyutlarıyla sanat eserlerine derinlik katmaktadır.

Susan Thayer ise anlatsal demliği Opium Wars ile, Çin tarihindeki kritik bir dönemi ele almakta ve bu eseri aracılığıyla, afyon ticaretinin sosyal ve kültürel etkilerini gözler önüne sermektedir. Thayer'ın bu eseri, Çin'in dış güçlerin açgözlülüğü ve zalimliği karşısında yaşadığı trajedileri simgelemekte ve Yixing seramiklerinin gerilemesine yol açan kültürel yozlaşmayı eleştirel bir bakış açısıyla işlemektedir. Thayer'ın bu yaklaşımı, Yixing seramik sanatına tarihsel ve sosyal bir bağlamda yaklaşarak, sanatın toplumsal olaylarla nasıl iç içe geçebileceğini göstermektedir.

Önemli bir diğerk sanatçı Richard Shaw, Yixing seramiklerinin doğayı kil aracılığıyla yeniden canlandırma kabiliyetinden ilham alan çağdaş Amerikan seramik sanatçılarından biridir. Shaw'un teknik becerisi ve trompe l'oeil (göz aldanması) kullanımı, eserlerine benzersiz bir derinlik ve gerçeküstü bir kalite katmaktadır. Shaw, porseleni kağıt, ahşap, cam ve metal gibi farklı materyallere dönüştürme yeteneğiyle tanınmakta ve bu yeteneği, Yixing seramiklerinin doğayı taklit etme geleneğine modern bir yorum katmaktadır. Shaw'un eserleri, izleyicileri gerçek ve sahte arasındaki sınırları sorgulamaya teşvik etmekte ve bu süreçte, sanatın izleyici üzerindeki etkisini ve sanat eserinin anlamını derinleştirmektedir. Shaw'un bu yaklaşımı, Yixing seramik sanatının geleceğine, teknik ustalık ve tematik derinlik açısından önemli bir katkı sağlamaktadır. Marilyn Levine ise, seyahat teması üzerine odaklanan eserleriyle kişisel deneyimleri somutlaştıran artefaktlar yaratmaktadır. Levine'in Yixing seramik sanatına yaklaşımı, yaşamın çeşitli unsurlarını bir karıştırıcıdan geçirip eserlerinde yeniden şekillendirdiği bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Levine, form ve işlevsellikleriyle Çin çay kültürüne ve bilginlerin kullanım alışkanlıklarına gönderme yaparak, günlük hayattan alınan ilhamları ve sanatsal yaratıcılığı birleştirerek izleyicilere zengin bir deneyim sunmaktadır.

Karen Dahl ise, Marilyn Levine'in aksine, daha yeni ve bakir bir görünüme sahip trompe l'oeil heykeller yaratmaktadır. Dahl, çeşitli geçmiş deneyimlerinden etkilenerek, sıradan nesneleri anlamlı hikayeler anlatan sanat eserlerine dönüştürme yeteneğine sahiptir. "Ejderha Tohumu" adlı eseri, Çin kültürü hakkındaki stereotipik algıları ele alırken, aynı zamanda savaşın masum insanlar üzerindeki yıkıcı etkilerini güçlü bir şekilde hatırlatmaktadır. Victor Spinski, çaydanlıkları üç boyutlu natürlük kompozisyonlarında yeniden tanımlayarak, toplumsal sorunlara dikkat çekmekte ve çeşitli konular üzerine düşünmeye teşvik etmektedir. Spinski'nin eserleri, entelektüel zorlukları ve güzel sanatlar

ile Rus edebiyatı üzerine eğitimini yansıtmaktadır. Paul Dresang’a bakıldığında ise sanatçı, antika aletler, etnik sanat ve vintage oyuncaklar koleksiyonundan esinlenerek, çaydanlıklarını, çevresindeki nesnelerin kökenlerini yansıtan zarif işçiliğe sahip parçalara dönüştürmektedir. Dresang’ın eserleri, Japon çay kaseleri ve bunlar için tasarlanmış özel kutuları hatırlatarak tören ve ritüel kavramını pekiştirmekte ve erotik özellikler kazanmaktadır.

David Furman, trompe l’oeil çaydanlıklarıyla, tarihi erotik ve bereket sembollerini çeşitli dönemler ve kültürler arasında keşfetmektedir. Furman’ın eserleri, cinsel imalar ve fallik imgelerle doludur, Çin’de uzun zamandır ilgi gören bereket ve cinsellik temalarını modern bir bakış açısıyla ele almaktadır. Chris Gustin, Yixing seramiklerine olan ilgisini çocukluktan beri sürdürmüş ve bu ilgiyi, suyun içinden akmasına olanak tanıyan yapılarıyla vurguladığı demlikleriyle sanatsal bir ifadeye dönüştürmüştür. Gustin’in demliklerindeki yumuşak geometrik formlar ve kübizme benzer yapılar, işlevselliğin ötesinde bir estetik anlayışı benimseyerek, demlik formatını sanatsal bir ifade aracı olarak kullanmaktadır. Bu yaklaşımıyla Gustin, Yixing seramik sanatının sınırlarını genişleterek, bu alanda estetik ve işlevsellik arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlamaktadır.

Peter Pinnell, Yixing ziyareti sonrasında, mimarlık, tekstil, cam ve metal işçiliğine olan ilgisini Yixing seramiklerine yansıtarak, Amerikan Orta Batısı’nın çiftlik alanlarının ritmik desenlerinden esinlenen bir görsel dil geliştirmiştir. Pinnell’in demliklerindeki yüzey dekorasyonları ve soluk renklerle bezeli tasarımları, doğanın geniş manzaralarından ve kış uykusundaki tarlaların sakinliğinden esinlenerek, Yixing seramik sanatına doğa ile iç içe bir yaklaşım getirmektedir. Bu, sanatın doğayla olan ilişkisini vurgulayarak, seramik sanatının ifade alanını genişletmektedir.

Shelley Schreiber’in yolculuğu ise Tayvanlı sanatçı Ah-Leon’un da etkisiyle Yixing seramiklerine modern dokunuşlar ekleyerek, işlevsel doğruluk ve detaylara dikkat çeken eserler ortaya koyarak başlamıştır. Schreiber’in geometrik şekilli demlikleri, Yixing’in geleneksel formlarına sadık kalarak, aynı zamanda bu formlara modern ve yenilikçi bir yorum getirmektedir. Bu yaklaşım, Yixing seramik sanatının kalıcı stili ve işlevsel kapların sanatsal önemini yansıtırken, bu geleneksel sanat formunun modern dünyada da ilgi çekici ve alakalı olabileceğini göstermektedir.

Bruce Cochrane ise Yixing geleneğinden aldığı ilhamla, geometrik unsurlara dayalı tasarımlar ve zengin renklendirme teknikleriyle dikkat çeken eserler ortaya koymuştur. Cochrane'ın çalışmaları, Yixing seramik sanatına batı perspektifinden bir yaklaşım sunarak, seramik sanatındaki ustalığını ve Yixing geleneğine olan saygısını birleştirmektedir. Bu eserler, Yixing seramik sanatının sadece Çin kültürü içinde değil, global bir sanat formu olarak da evrilebileceğinin bir kanıtıdır.

Yixing Zisha sanatındaki temalar çeşitlilik göstermektedir. Sanatçıların üzerine eğildikleri konular, doğanın güzellikleri, toplumsal olaylar, hayatın döngüsü, zarafeti ve geçiciliği, doğa ve hafızanın gücü, bahçecilik tutkusu, doğanın ritüelleri ve döngüleri, hayatta kalma mücadelesi ve kişisel ifade gibi derin temalar olarak öne çıkmaktadır. Bunlarla birlikte, sanatın hikaye anlatımı, sembolik imgeler, doğa ile insan arasındaki ilişki, kültürel etkileşimler, doğanın çeşitliliği ve karmaşıklığı, modern sanat pratiklerine geleneksel sanat formlarının entegrasyonu, form ve fonksiyon arasındaki ilişki, doğadan alınan ilham ve sanatsal ifade yöntemleri de vardır. Eserler, sanatçıların kişisel deneyimlerini, gözlemlerini ve düşüncelerini yansıtarak, Yixing seramiklerinin estetik, işlevsel ve duygusal boyutlarını da ortaya koymaktadır. Sanatçılar, geleneksel formları çağdaş bir bakış açısıyla yeniden yorumlayarak, seramik sanatının sınırlarını zorlamakta ve gelecek nesillere ilham kaynağı olmaktadır.

4.3. Teknolojik Gelişmelerin Yixing Zisha Seramik Sanatına Etkisi

Teknolojik gelişmeler, Yixing Zisha seramik sanatına hem üretim süreçlerinde hem de sanatsal ifade biçimlerinde önemli etkilerde bulunmuştur. Bu gelişmeler, sanatçıların eserlerini oluşturma yöntemlerini genişletmiş, aynı zamanda Yixing Zisha seramiklerinin estetik ve fonksiyonel özelliklerini zenginleştiren yeni yollar sunmuştur (Song vd., 2020). Dijital tasarım araçları ve 3D modelleme yazılımları, karmaşık formların ve desenlerin tasarım süreçlerinde hayal gücünün sınırlarının zorlanmasına olanak tanımaktadır. Bu araçlar, seramik parçaların daha etkili bir şekilde planlanabilmesini ve hayata geçirilebilmesini sağlarken, geleneksel el yapımı tekniklerle mümkün olmayan detayları ve şekilleri keşfetme fırsatı da sunmaktadır. 3D baskı teknolojisinin getirdiği yenilikler, özellikle özgün ve karmaşık formların üretiminde devrim yaratmaktadır. Bu teknoloji,

tasarım ve üretim süreçlerinde yeni bir özgürlük düzeyi sağlamakta, geleneksel el yapımı tekniklerle zor veya imkansız olan detayları ve formları mümkün kılmaktadır. Yüksek hassasiyetli pişirme teknolojileri ise, pişirme süreçlerini daha iyi kontrol etmeye olanak tanıyarak, seramiklerin kalitesini ve dayanıklılığını artırmaktadır. Bu teknolojiler, sıcaklık ve atmosfer kontrolünde sağladıkları gelişmelerle, renk ve doku çeşitliliğini genişletmekte, böylece eserlerin estetik ve fonksiyonel özelliklerini zenginleştirmektedir (Gowlland, 2017).

Teknolojik gelişmeler aynı zamanda yenilikçi malzeme kullanımına da olanak tanımaktadır. Geleneksel Zisha kiline alternatif veya tamamlayıcı malzemelerle çalışma imkanı, eserlerin estetik ve fiziksel özelliklerinde yenilikler yapılmasına da yol açmaktadır. Hibrit sanat eserlerinin oluşturulması konusunda teknoloji, Yixing Zisha seramikleri ile diğer sanat formlarını birleştiren çok disiplinli eserler yaratma sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu, seramik sanatını sadece geleneksel formlarla sınırlı kalmayıp, modern sanatın çeşitli yönleriyle entegre ederek yeniden yorumlama fırsatı sunmaktadır. Bununla birlikte teknolojik araçların erişilebilirliği, malzeme bilimi, kimya ve fizik gibi alanlarda araştırma yapma süreçlerini kolaylaştırmakta, bu da Yixing Zisha seramiklerinin özelliklerini ve kullanım alanlarını genişleten yenilikçi yaklaşımların ortaya çıkmasını teşvik etmektedir. Teknolojik gelişmeler, Yixing Zisha seramik sanatının geleceğine katkı sağlamakta, hem geleneksel el sanatlarının korunması ve sürdürülmesine katkıda bulunmakta hem de bu sanat formunun modern dünyada yeniden yorumlanmasına ve gelişimine olanak tanımaktadır.

SONUÇ

Literatür taraması yoluyla elde edilen verilerin analizi sonucunda, şu bulgular ortaya çıkmıştır; Zisha (mor - kum), Çin’ in Yixing bölgesinden çıkan benzersiz kimyasal ve fiziksel özellikler taşıyan, çok özel bir kildir. Zisha’ dan üretilen çaydanlıklar, kilin kendine has gözenekli yapısı sayesinde, tüm dünyada en iyi çaydanlık malzemesi olarak kabul görmüştür. Yixing bölgesinde seramik üretiminin tarihi 5000 yıl öncesine dayanmaktadır. Zisha seramiklerinin tarihsel gelişimi, 16. yüzyılın başlarında yapılmış olan, onaylanmış tarihleri bulunan en erken ürünlerle başlamaktadır. Yine 16. Yüzyılda, Çin’de kayda geçmiş bir efsane de bu bilgiyi doğrulamaktadır. Çin’ de Yixing çaydanlıklarına ilk atıf, “ Yanxian’ dan Çaydanlıkların Kronolojisi “ (1621-1627) adlı eserde yapılmıştır. En eski tanınmış Yixing ustası “Gong Chun” dur.

Yixing ürünlerinin taşımacılığı, Çin’ de hareketli sahil limanları, iç kentler ve Büyük Kanal üzerindeki ticaret kasabaları ile bağlantılı nehirler ve dereler aracılığıyla yapılmış, bu yolla Çin’ in her bölgesine ve Güneydoğu Asya’ ya yayılmıştır.

Gemiler yoluyla ihracatın başlamasıyla, İngiltere, Hollanda, Fransa, Almanya gibi Avrupa ülkeleri Çin çayı ve Yixing çaydanlıklarıyla tanışmışlardır. Avrupa’ da Yixing çaydanlıklarına ilk atıf; Philippe Sylvestre Dufour tarafından 1685 yılında, Lyon’ da “ Traites nouveaux et curieux du cafe, du thé et du chocolate “ adlı kitabında yapılmıştır. Bir diğer kaynak ise, Avrupa Kraliyet Koleksiyonu’ nun erken dönem envanterleridir. Kraliçe II. Mary’ nin koleksiyonunda 1696-1697 yıllarına tarihlenmiş altın zincirli bir Yixing Zisha çaydanlığından bahsedilmiştir.

Hollanda’ da 17. Yüzyılın ikinci yarısında, Yixing çaydanlıklarının taklitleri üretilmeye başlanmıştır. Yixing çaydanlıkları sadece Hollanda’ da değil Avrupa’ nın diğer ülkelerinde ve Çin’ deki diğer seramik merkezlerinde de taklit edilmiştir. Aynı zamanda, bu ürünler sade olarak temin edilip, altın, gümüş, bronz gibi farklı metallerle süslenip satışa sunulmuştur.

Yixing çaydanlıklarının, modern seramiklerdeki ilk etkileri, çay kültürü ile entegre olarak gelişmiş olmasıdır. Ming ve Qing Hanedanları döneminde Çinli alimler arasında gelişen

“Gonfu Çay Töreni” bu çaydanlıkların tasarımının gelişimini etkilemiştir. Modern sanatçılar ise, bu tarihsel ve felsefi bağları, çay kültürü ve ritüellerine saygı gösteren çalışmalar yaparak kullanmışlardır. Yixing tasarımlarına felsefi yönden bakıldığında, doğrudan, Konfüçyanizm, Zen Budizmi ve Taoizm akımlarının estetik anlayışından etkilendiği görülmüştür.

Yixing seramikleri 18. Ve 19. Yüzyıllarda Avrupa aristokrasisi ve koleksiyonerleri arasında büyük popülerlik kazanmış, saraylarda ve zengin koleksiyonlarda yer almıştır. Zisha seramikleri, 1867- 1889 yılları arasında “ Paris Dünya Fuarı “ nda sergilenmiş ve bu sanat formunun Avrupa’ da geniş bir izleyici kitlesiyle buluşması sağlanmıştır.

Amerika seramik sanatındaki Yixing etkisi, Helena -Montana’ daki Archy bray Vakfı’ nın bir çok sanatçıyı burada buluşturmasıyla başlamıştır. Nelson Sanat Galerisi’ nde yer alan “Yixing Sergisi” bir çok sanatçıyı derinden etkilemiştir.

Yixing seramikleri, çağdaş seramik sanatçılarıyla il defa tanışması, Terese Tse Bartholomew’ in öncü katoloğu “ I – Hsing Ware “ sayesinde olmuş, bu ürünler, China House Galerisi

Newyork’ ta sergilenmiştir. Amerikalı sanatçılar Avrupa’ daki seramik sanatçılarından aksine, bu ürünleri taklit etmemişler, bu geleneğin felsefesinden , mükemmel işçiliğinden, kültüründen esin almış, ve daha çok doğa temalı olan kendi özgün çalışmalarını ortaya koymuşlardır. Bu sanatçılar arasında en etkili eserleri Richard Notkin’ in verdiği söylenebilir.

Yixing Zisha seramiklerinden esinlenen ABD’ li sanatçıların üç ayrı kategoride eserler verdiği gözlemlenmiştir; birinci kategoride, Richard Notkin’ in öncülüğünü yaptığı bu bu sanatçıların, Yixing Zisha seramiklerinin malzeme, teknik ve temalarından bağımsız olarak, daha çok bu kadim geleneğin felsefesinden etkilenerek, kendilerine özgün konularda eserler verdikleri tespit edilmiştir.

İkinci kategorideki sanatçıların, bu geleneğin malzemesi, teknikleri ve temalarından faydalanarak, hem endüstriyel, hem de artistik çalışmalar yaptıklarını gözlemlemekteyiz.

Üçüncü kategorideki sanatçıların ise, Yixing Zisha seramiklerinin teknik ve malzemelerinden etkilenecek endüstriyel ürünler ortaya koydukları görülmüştür.

Bu bulgular, Yixing Zisha seramik geleneğinin, günümüz seramik sanatı üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur ancak, bu kadim seramik sanatı, doğası gereği, korumacı bir geleneğin ürünü olarak tanımlanabilir ve bu nedenle belirli temalar ve formlarla sınırlı kalmış, zaman içinde dramatik bir değişim göstermemiştir. Dolayısıyla, modern seramik sanatının dinamik ve yenilikçi doğasına kıyasla Yixing Zisha seramiklerinin günümüz seramik sanatındaki etkilerinin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir.

Son olarak, teknolojik gelişmelerin Yixing Zisha seramiklerine hem üretim, hem de tasarım tasarım kolaylığı sağlaması açısından önemli etkileri görülmüştür. 3D modelleme yazılımlarının, karmaşık form ve desenlerin tasarım ve üretim süreçlerinde ivme kazanılmasını sağlamıştır. 3D baskı teknolojileri ise, özellikle özgün ve karmaşık desenleri, modeller üzerine aktarmada büyük kolaylık sağladığı tespit edilmiştir. Yüksek hassasiyetli pişirme teknolojileri ise pişirme süreçlerini daha iyi kontrol etmeye yardımcı olduğu ve bu sayede ürün mukavemetinin daha da arttığı gözlemlenmiştir. Sır pişirimi sonuçları açısından, pişirim kontrolünün çok önemli bir detay olduğu düşünüldüğünde, yeni fırın teknolojilerinin çok daha başarılı sır sonuçları ortaya koyacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Allen, P. (1989). Yixing Tea Wares of the 17th and 18th centuries, Transactions of the Oriental Ceramic Society, 53, 87-92.

<https://artaxis.org/artist/richard-notkin/10-04-2024/10:05>

<https://www.artsy.net/artwork/richard-notkin-heart-tea-pot/10-04-2024/15:07>

Bartholomew, T. T. (1977). I-hsing Ware, China House Gallery, China Institute in America, New York, New York.

Bursche, S. et al. (1982). Böttgersteinzeug und frühes Meissen Porzellan, Nürnberg, Germany: Germanisches National Museum, 44, 19.

Dardess, J. W. (2002). Blood and History in China: The Donglin Faction and Its Repression, 1620-1627. University of Hawaii Press.

de Jonge, C. H. (1969). Delft Ceramics, New York: Praeger, 64, 68-69

Er, A. (2015). Seramik Çaydanlık Formunun Kişisel Çalışmalar Üzerinden Değerlendirilmesi. Yedi, (13), 51-57.

Finer, A., & Savage, G. (1965). The selected letters of Josiah Wedgwood. The Born & Hawes Publishing Company.

Gowlland, G. (2017). Reinventing craft in China: the contemporary politics of Yixing zisha ceramics. Canon Pyon: Sean Kingston Publishing.

Halen, W. (1990). Christopher Dresser (1834-1904) and the cult of Japan. Oxford University, Bodleian Library.

Harrison-Hall, J. (1999). An introduction to Yixing Zisha stonewares. Haughton.

Howard, D. S., & Ayers, J. (1978). China for the West: Chinese porcelain & other decorative arts for export illustrated from the Mottahedeh Collection. (No Title).

Huayang, G., Yonglin, J., & Downs, J. (1997). Works on Ming History. *Ming Studies*, 1997(1), 22-95.

https://en.wikipedia.org/wiki/Gu_Jingzhou/10-03-2024/23:14

Jörg, C. J. A. (1986). *The Geldermalsen: history and porcelain*. Kemper Publishers.

Kelly, A. (1963). *The Story of Wedgwood*, London: Faber & Faber, 14.

Kerr, Rose, “Yixing Wares in the Victoria and Albert Museum”, *Orientations*, October 1983, pp.34-51

Koçak, Ş. (2009). *Jingdezhen’de porselen yapımı ve Çin porselen sırları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Krahl, R. (1986). Export porcelain fit for the Chinese emperor. Early Chinese blue-and-white in the Topkapı Saray Museum, Istanbul. *Journal of the Royal Asiatic Society*, 118(1), 68-92.

Li, C. T., & Watt, J. C. (1987). *The Chinese scholar’s studio: artistic life in the late Ming period: an exhibition from the Shanghai Museum*. Asia Society Galleries : Published in association with Thames and Hudson.

Liang, B. (1991). *Yixing Purple Clay Ware*, Hong Kong.

Lo, K. H. (1986). *The stonewares of Yixing: from the Ming period to the present day*. Hong Kong University Press.

Oostveen, J. S. A. (1981). *Schets van het Steengoed van Yixing aan de hand van de verzameling in het Prinsessehof*, The Netherlands, 68.

Pan, C. (2004). *Yixing Pottery: The World of Chinese Tea Culture*. Long River Press.

Rabiner, D. (1990). *A Taste for Angels. Neapolitan Painting in North America, 1650-1750*.

Rosenblum, R. (2001). *Art of the natural world: Resonances of wild nature in Chinese sculptural art*. Phil Papers.

Sargent, W. R. (2010). Yixing Ware and Its Influence on Early European Ceramics, In Sweet, M., *The Yixing Effect, Echoes of the Chinese Scholar*. Published by Foreign Language Press.

Shimin, P., Anwar, R. B., Awang, N. N. B., & Yinuo, H. (2013). Research on Yixing Zisha teapot design innovation based on AIGC Technology.

Song, C., Cui, R., & Shen, L. (2020). Rong Jiang's Floriated Zisha Teapots. *Ceramics Art and Perception*, (115), 138-145.

Soucek, P. (1999). Ceramic production as exemplar of Yuan-Ilkhanid relations. *Res: Anthropology and aesthetics*, 35(1), 125-141.

Ströber, E. (2014). *Ming. Porcelain for a Globalised Trade*. Arnoldsche Verlagsanstalt GmbH.

Sweet, M. (2006). *The Yixing Effect, Echoes of the Chinese Scholar*. Published by Foreign Language Press.

Till, B., & Swart, P. (1992). *The Brown Stonewares of the Yixing Kilns – the Carol Potter Peckham Collection*, Art Gallery of Greater Victoria and Vancouver Museum, Canada.

van Dam, J. D. (2003). European Redwares: Dutch, English and German Connections, 1680-1780, *British Ceramic Design 1600-2002*, United Kingdom: English Ceramic Circle, 34-35.

Wu, F. (2015). Yixing Zisha Pottery: Place, Cultural Identity, and the Impacts of Modernity.

Wu, J., Hou, T., Zhang, M., Li, Q., Wu, J., Li, J., & Deng, Z. (2013). An analysis of the chemical composition, performance and structure of China Yixing Zisha pottery from 1573 AD to 1911 AD. *Ceramics International*, 39(3), 2589-2595.

Xu, Y. (2018). Reinventing Craft in China: The Contemporary Politics of Yixing Zisha Ceramics, by Geoffrey Gowlland. In *Anthropological Forum* (Vol. 28, No. 4, pp. 427-429). Routledge.

Xuyang, G., & Hein, A. (2023). The Authenticity Problem in Contemporary Techniques of Zisha Teapot-Making. *Understanding Authenticity in Chinese Cultural Heritage*.